

Veto

Gallo bijna in ere hersteld.

Robert Gallo werd in '87 eredoktor van de KU Leuven, een onderscheiding die hij vooral verkreeg omwille van zijn 'ontdekking' van het Aids-virus. Die prestatie werd echter gekontesteerd door het befaamde 'Louis Pasteur-Instituut'. Pas nu ziet het er naar uit dat een jarenlang aanslepende wetenschappelijke controverse een eindpunt bereikt. Pagina 14.

Zwaar werk voor de kringen

Deze week moeten er op de kringvergaderingen standpunten worden ingenomen over een aantal essentiële vragen in verband met de interne structuur van Loko. Er wordt beslist over het afschaffen van functies, over de subsidies aan verenigingen en over het werkingsgeld aan de geledingen. Vooral Kultuurraad ligt in de vuurlinie. Krijgt het Stuc straks 1 miljoen minder? Pagina 3.

De hedendaagse brandkasten

Omdat computernetwerken een steeds grotere rol spelen in de overbrenging van informatie, is het onderzoek naar de beveiliging van die informatie hoogst actueel. De wetenschap die zich bezighoudt met de verificering van boodschappen met behulp van ingewikkelde wiskundige technieken is de *kryptografie*. Aan de KU Leuven is zelfs een onderzoekseenheid met dezelfde naam actief. Pagina 10.

Een Vlaamse universiteitskoepel

Ongeveer een maand geleden werd in Leuven de nieuwe overkoepeling van Vlaamse universiteitsstudenten boven de doopvont gehouden. Aan de oprichting van de Vlus gingen lange onderhandelingen vooraf, inclusief onenigheden met het Brussels Studentengenootschap en de Vereniging van Vlaamse Studenten. De barenswaai en de doelstellingen van de piepjonge Vlus op pagina 12.

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 18, 1991-1992, NUMMER 27, MAANDAG 27 APRIL 1992

DANS - Terug van weggeweest. Suzy Blok en Christopher Steel openden in november de 19.15-voorstellingen op Klapstuk. En ze dansen nu niet naakt, helaas. Op pagina 8. (foto Karel De Weerd)

Interne nota van Algemeen Beheer

KU Leuven lobbyt zwaar voor wetenschapspark

Op 6 januari stelde de Vlaamse Eksekutieve het gewestplan voor Leuven in herziening. Een aantal aspecten van het nieuwe voorstel doorkruisten lijnrecht de plannen van de KU Leuven voor de aanleg van een wetenschapspark in Heverlee. De universiteit laat het hier niet bij zitten en neemt haar toevlucht tot lobbywerk om een ander om te buigen. Dit blijkt uit een interne nota van het Algemeen Beheer die eind vorige week op onze redactie belandde. De inzet is groot, de voorgestelde oplossingen gewoon grof en zelfs de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening is in de koehandel betrokken. Reden genoeg voor Veto om hierover een dossier te publiceren, op de bladzijden 4 en 5.

door academische gebouwen en het IIC (...). Op lange termijn is de ontwikkeling nauwelijks te overzien, zodat het raadzaam is enige reserve over te houden." Het reservegebied dat in het nieuwe gewestplan is voorzien, bedraagt slechts 7 hectare. De enige mogelijkheid die dan nog open blijft, is een uitbreiding naar het noorden toe. Maar daar plant de KU Leuven precies haar fameuze wetenschapspark (zie andere artikelen).

De nota waar Veto beslag wist op te leggen werd geschreven door ingenieur Jan Schreurs, diensthoofd van de afdeling Fysische Planning van het Algemeen Beheer. Schreurs is belast met het dossier van het nieuwe wetenschapspark van de KUL. De nota is gedateerd op 24 januari en is bestemd voor het Bureau van Akademische Raad (Bar). Het doel van de nota is te onderzoeken hoe de universitaire expansie kan gevrijwaard worden na de inherente inspanning van het gewestplan door de Eksekutieve.

Hier zou het echter niet bij blijven: "Sinds 1985 en 1990 zijn Imec en IIC (...) geïnkorporeerd in de kampus Arenberg. Deze ontwikkelingen impliceren nieuwe behoeften (...). Tenslotte moet bij belangrijke projecten, zoals bijvoorbeeld Imec, de nodige uitbreidingsruimte voorzien worden." Tenslotte wordt door de "toenemende groei van het aantal publikaties op middellange termijn (5 jaar) minstens de oprichting van een kampusbibliotheek voor de Eksakte Wetenschappen" noodzakelijk. Daarbij wordt ook gedacht aan een depot voor boeken die minder frequent geraadpleegd worden. Nu deponeren de eksakte wetenschappen die boeken in de Centrale Bibliotheek, maar ruimte in het studencentrum is uiteraard veel duurder dan in Heverlee.

Omdat het dus zou kunnen dat de voorziene inplantingsplaats van het wetenschapspark niet kan gebruikt worden, onderwerpt Schreurs eerst een tweetal alternatieve inplantingsplaatsen aan een kritisch onderzoek. Zo beschikt de KU Leuven over belangrijke eigendommen in Lovenjool, maar volgens Schreurs heeft deze vestigingsplaats vele nadelen: slecht bereikbaar zonder auto, ver van Leuven, nood aan bijkomende weg- en zelfs spoorverbindingen, incompatibiliteit met de gewestplannen, ... Het wetenschapspark vestigen ten zuiden van de kampus, naar de E40 toe, zou ook niet kunnen: dat stuk wordt beschouwd als waardevol natuurgebied, zou overstromingszone kunnen worden en de grond zou er niet geschikt zijn om op te bouwen.

De grootste problemen rijzen door de onverwachte inkrimping van het uitbreidingsgebied voor de kampus Eksakte Wetenschappen in Heverlee. De huidige kampus is immers verre van compleet. Schreurs weidt daarom een aparte bijlage aan "De toekomst van de kampus Arenberg te Heverlee" (Bijlage 4). Hij voorziet een vrij spektakulaire uitbreiding, door een hele reeks factoren.

Hoewel de aldus geschetste uitbreiding voor een deel nog toekomstmuziek is, wil Schreurs er de leden van het Bar toch op attent maken dat men met de inkrimping van de uitbreidingszone voor de kampus, op lange termijn danig in de problemen kan komen. "Zelfs indien het aantal studenten zich stabiliseert of afneemt staat de KU Leuven voor een belangrijke groeifase. (...) Gerekend aan de huidige terreinbezettingen van zone Arenberg III vergt de op middellange termijn voorziene uitbreidingsbehoefte (...) een oppervlakte van ±18 ha. (Ter vergelijking: in Arenberg III is aktueel 13,5 ha in beslag genomen

Andere mogelijkheden worden eveneens verworpen: het grote industrieterrein in Haasrode, waar de KUL al 50 hectare researchpark heeft, "is bijna volledig volzet, of in optie gegeven". De terreinen van Philips - dat zoals bekend in Leuven de deuren sluit - werden in het nieuwe gewestplan zone voor gemeentelijke bestemming (wonen, kantoor, handel,...). De Vaartzone tenslotte zou ook niet geschikt zijn. In een gesprek dat we eerder op de week hadden legt Jan Schreurs uit waarom: "Het soort bedrijven dat aangehouden wordt door een wetenschapspark, stelt ook altijd hoge eisen wat de omgeving betreft: bij

vervolg op p.4 ▶

Oorlog aan de studentenbeweging

Bursalen betalen 13.950 frank meer

De geplande verhogingen van de universitaire inschrijvingsgelden beperken zich niet tot een indexering, zoals sinds '86 steeds het geval was. Binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir), het officiële overlegorgaan van de Vlaamse universiteiten, wordt gewerkt aan een globale hervorming. Die operatie lijkt echter te ontsporen in een heuse financiële hold-up voor de *beursstudenten*: zij moeten veruit de grootste inspanningen leveren. Bovendien worden de kollektieve sociale voorzieningen (zoals Alma) gewoon in vraag gesteld - allemaal in een en dezelfde hervorming van de inschrijvingsgelden.

Sinds 1986 staat het de universiteiten vrij een inschrijvingsgeld naar keuze te vragen. Op de VUB na, waar tot nu toe niet-beursstudenten 'slechts' de oude 11.600 frank betalen, grepen de Vlaamse universiteiten die mogelijkheid aan om meteen een verhoging door te voeren. Ze vroegen in '86 13.000 frank, en hebben daarna dit bedrag steeds geïndekeerd. In het academiejaar '91-'92 werd er aan niet-bursalen 16.100 frank gevraagd. Reeds eerder dit jaar circuleerden er binnen de Vlir echter plannen om het inschrijvingsgeld op te trekken tot een 'richtprijs' van 17.000 frank, veel meer dan een gewone indexatie. Ook de rektor van de VUB zou ervoor gewonnen zijn om, zij het na een kleine aanpassingsperiode, het Brusselse inschrijvingsgeld op 17.000 frank te brengen.

De Vlir-plannen gaan echter nog veel verder. In de 'Ad Hoc Werkgroep

Inschrijvingsgelden' van de Vlir werd op 27 januari 1992 een wel erg innovatief voorstel besproken. Het behelst twee componenten: "Eenzelfde inschrijvingsgeld voor alle studenten, wat dan door de studietoelage moet gecompenseerd worden, en een all-in inschrijvingsgeld, waarin zowel inschrijving op de rol, inschrijving voor cursussen, als inschrijving voor examens inbegrepen zijn."

Die maatregel betekent een wezenlijke verandering op de oude wet op de inschrijvingsgelden, die een onderscheid maakte tussen beursstudenten, bijna-beursstudenten en de 'gewone' niet-bursalen. Nu wordt die sociale correctie gewoon opgeheven, een belangrijke meerpost voor de beursstudenten. De inschrijvingsgelden stijgen voor niet-bursalen met 850 frank, voor bijna-beursstudenten met 8.050 frank, voor bissende beursstudenten of beursstudenten die een tweede diploma behalen met

10.850 frank en voor 'echte' beursstudenten met 13.950 frank. Of om het procentueel uit te drukken: de stijging van de inschrijvingsgelden bedraagt 5,26% (niet-bursalen), 89,91% (bijna-bursalen), 149,65% ('speciale' bursalen) en liefst 457,37% voor de beursstudenten.

Terwijl op de meeste niveaus de personeelsleden van de KU Leuven alle mogelijke nadelen van deze maatregel proberen op te sommen (zie kader pagina 2), zijn vooral de verantwoordelijken van het Limburgse LUC voorstander van deze *aanpassing*. Zij vinden dat de spanning tussen de inschrijvingsgel-

den voor beurs- en niet-beursstudenten steeds groter is, een verschil dat zij "op termijn niet houdbaar" noemen. Aan het LUC vindt men het huidige systeem immers "sociaal onrechtvaardig", omdat de instelling die meer beursstudenten heeft, minder inkomsten heeft, en dus minder middelen voor de sociale sektor."

MILIEU - Begin juni start in Rio de Janeiro een grootschalige conferentie over de toekomst van onze Aarde. Het wordt een media-event, zoveel is zeker. Of er ook nog resultaten geboekt zullen worden, is een andere zaak. Pagina 13.

vervolg op p.2 ▶

Hoeverve lege plaatsen zullen erbij komen als de bursalen wegblijven? (foto archief).

KU LEUVEN EN DE ARMEN, WEDUWEN EN WEZEN

Het is opvallend dat tijdens de verschillende besprekingen rond de inschrijvingsgelden, volgens de Vlierverslagen enkele personeelsleden van de KU Leuven in de discussies steeds een voortrekkersrol speelden als het er op aankwam een aantal sociale verwoorheden te verdedigen, vaak tegen de personeelsleden van de andere universiteiten in. We zetten ze even op een rijtje.

● Jan De Vuyst, directeur Studentenvoorzieningen, wijst in de discussies erop dat de inkomensgrenzen van de 'tussenkategorie' (de studenten die niet geen beurs halen) nooit werden geïndexseerd, wat dus betekent dat er steeds minder studenten van dat verminderd inschrijvingsgeld kunnen profiteren.

● Op een bedenking van Lionel Vandenberghe (Ufsia) of het wel rechtvaardig is om beursgerechtigde studenten die een tweede diploma willen halen ook een vermindering van het inschrijvingsgeld toe te staan, antwoordt Paul Vanhoof (verantwoordelijke studentensekretariaat) dat het hoe langer meer gebruikelijk is een tweede diploma te halen, en dat een afschaffing hiervan enkel de mensen met een lager inkomen zou benadelen. Het verslag meldt enkel instemming met Vanhoof van Jan De Vuyst.

● Jan De Vuyst wijst erop dat de huidige maatregelen een essentiële verandering inhouden van de aard van de sociale sektor, en dat hierdoor een verandering intreedt van betaler: in plaats van de belastingbetaler gaat nu de student zijn eigen sociale sektor betalen. Hij is er voorstander van dat

in eerste instantie de overheid de verantwoordelijkheid opneemt voor de sociale sektor.

● Toon Martens (directeur Alma) wijst op het gevaar dat in de besprekingen de sociale sektor opgedeeld wordt in een aantal deelsektoren: voeding, huisvesting, ... Dit standpunt is juist: er is inderdaad slechts één sociale sektor, en niet een groot aantal deelsektoren. Die laatste redering wordt immers steeds gebruikt door de overheid om enkele segmenten ofwel af te bouwen, of wel (eventueel) minder te financieren.

Spijtig genoeg zijn bovenvermelde personen, alle verhoudingen in acht genomen, niet de top-tenoren van het overleg tussen de universiteiten. Zij zijn slechts de zogenaamde 'technici', die in werkgroepen en ad-hoc-kommissies de onderhandelingen voorbereiden. Het zou echter lovenswaardig zijn indien iemand als Jan De Vuyst dezelfde standpunten ook zou innemen op de Raad voor Studentenvoorzieningen. De studentenaftgevaardigden vroegen daar om in een brief, gericht aan de universitaire overheid, te protesteren tegen de verhoging van de inschrijvingsgelden. Het was Jan De Vuyst die hiermee niet akkoord ging, ditmaal met het argument dat inschrijvingsgelden volgens hem herverdelend werken – een argument dat hij ook op de Vlierverslagen verwoordde. En nog spijtiger is het (zie artikel hiernaast) dat de politieke verantwoordelijken van de KU Leuven – de rektor op kop – beschikbaar op geen enkele vergadering dezelfde opties nemen als hun 'ondergeschikten'. Wel integendeel. (WP)

VRG organiseert
een uitzetting door
Senator Gaston Geens

over

VLAAMS-BRABANT een nieuwe provincie?

politieke, institutionele en financieel-economische aspecten

gevolgd door een debat

Dinsdag 28 april 1992, 20.00 u
auditorium Zeger Van Hee
College De Valk

advertentie

Dokken

4 vervolg van p.1

universiteiten vragen via een kleine omweg – namelijk de studenten – gewoon meer middelen van de overheid.

Jan Bauwens, tot '86 directeur Studentenvoorzieningen van de KU Leuven en daarna directeur Studie en Planning van diezelfde KUL, wees zijn collega's erop dat, hoewel ook hij met de voorgestelde maatregelen akkoord ging, dit in ieder geval een "nieuw beleid" zal impliceren, namelijk "de afschaffing van de sociale toelagen en een financiering uit de inschrijvingsgelden". Bauwens heeft, tenminste wat het tweede deel van zijn opmerking betreft, overtuiging dat gelijk. Het ziet er inderdaad niet naar uit dat de regering Dehaene meer geld zal besteden aan sociale ondersteuning van

KARRIERE ?

Ben jij geïnteresseerd in het onderwijs aan deze universiteit, ben je begaan met de studentenbelangen, voel je wel iets voor medebeheer, ben je niet bang om de handen uit de mouwen te steken en schrik je niet van vergadering je niet af, dan ben jij misschien de ideale studentenvetegenwoordiger.

Kringraad, de raad van Loko die zich bezighoudt met de onderwijsproblematiek aan deze universiteit, verkiest immers in de maand mei studentenvetegenwoordigers voor het akademiejaar 1992-1993. We zijn op zoek naar kandidaten voor volgende functies:

□ 4 vertegenwoordigers voor Akademische Raad, waarvan 2 uit humane wetenschappen en 2 uit positieve wetenschappen. Akademische Raad is het hoogste bestuursorgaan waarin studenten zetelen en is verantwoordelijk voor de algemene onderwijs- en onderzoekspolitiek van onze universiteit.

□ 4 vertegenwoordigers voor Onderwijsraad, waarvan 1 uit de groep bio-medische wetenschappen, 1 uit de groep eksakte wetenschappen, 1 uit de groep humane wetenschappen A (Rechten, ETEW, Pol&Sok) en 1 uit de groep humane wetenschappen B (L&W, Psychologie en Pedagogie, Godgeleerdheid en HIW). Onderwijsraad is een adviesorgaan dat zich bezighoudt met de onderwijsproblematiek.

□ 2 vertegenwoordigers voor de Raad voor Internationale Relaties (RIR). De vertegenwoordigers worden ook lid van de erasmuskoördinatorencommissie. Interesse voor de Leuvense en Europese onderwijsproblematiek is vereist.

□ 2 vertegenwoordigers voor de Inter-fakultaire Commissie voor Aggregatie (ICA), waarvan 1 uit de positieve wetenschappen en 1 uit de humane wetenschappen.

Ben je student aan de KULeuven dan kan je hiervoor solliciteren indien je voldoet aan volgende voorwaarden: 1. De kandidaten moeten in de loop van dit of vorig akademiejaar in minstens één zitting geslaagd zijn. Kandidaten voor Onderwijsraad moeten bovendien een jaar lid geweest zijn van een POK of fakulteitsraad. 2. Er wordt een gedegen kennis ver-

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ±1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

universiteitsstudenten. De ene 'weldaad' (grotere beurzen) zal dus door een andere 'besparing' (geen of minder subsidies aan de sociale sektor) opgevangen worden. Het geheel wordt gewoon herleid tot een perfecte nul-operatie. Het voornaamste 'neveneffect' is echter dat de huidige gesubsidieerde sociale sektor (Alma, peda's, huisvestingsdienst, medische dienst, jobdienst...) afgeschaft wordt. In de plaats komt een stelsel dat louter gebaseerd is op inschrijvingsgelden van de studenten zelf.

Uiteindelijk neemt de 'Ad Hoc Werkgroep' zijn toelucht tot de sluipende besluitvorming: "Er wordt besloten tot een aanpak in twee stappen, op korte termijn wordt het all-in inschrijvingsgeld gerealiseerd, op langere termijn streeft men naar het systeem van het enig inschrijvingsgeld." (p.4).

Tegelijk wordt het advies gevraagd van de 'Werkgroep Sociale Voorzieningen' van de Vliur. Daar is de stemming behoorlijk anders. Op de afgevaardigde van het LUC na, zijn alle aanwezigen het *oneens* met hogervermeld voorstel. Vooral het feit dat de overheid geen verantwoordelijkheid meer zou opnemen inzake sociale voorzieningen (dus dat men van kollektieve naar de facto individuele voorzieningen zou overstappen) krijgt zware kritiek. Het verslag van de vergadering van 17 maart 1992 vermeldt: "De werkgroep is principieel voorstander

van betoelaging van de sociale voorzieningen uit rijks-toelagen. Zij aksepteer uit noodzaak (besparingen Sint-Annaplan) dat een deel van de inschrijvingsgelden toegewezen worden aan de sociale sectoren. (...) De werkgroep is evenwel van oordeel dat de lijn van de grotere participatie van studenten in de financiering van de sociale sectoren niet mag verdergezet worden." De 'ad hoc'-werkgroep kan moeilijk nog meer eksplisiet worden teruggefloten.

Het blijft echter nog maar de vraag of dit advies nog gehoord zal worden. Immers, reeds op 25 februari '92 hebben de rektoren zich al over dit probleem gebogen. Vooral de Leuvense rektor Dillemans 'liet zich gaan', zonder de minste gêne. Volgens het verslag noemde hij het eenvormig inschrijvingsgeld – dus een verhoging van meer dan 400 procent voor de beursstudenten – "een bijzonder sociale maatregel". Studenten die allerlei formulieren moeten invullen om kortingen te krijgen, dat vindt Dillemans "bijzonder denigrerend". Hoewel hij zich wel uitsprekt voor een "solide sociale tussenkomst" waarmee de *minst begoeden* – en alleen zij, natuurlijk – die hogere som moeten kunnen betalen, vond hij toch dat "iedereen het recht moet hebben om de volle prijs te betalen." Burps.

Walter Pauli

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
☎ 016/22.44.38
Fax 22.04.66

Jaargang 18
nr. 27
27 april 1992

Ver. uitg. Pieter De Gryse,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredaktie: Dirk Boeckx
Redaktiesekretaris: Pieter De Gryse

Redaktie:
Karel De Weerd, Patrick Staudt,
Ilse Steen, Pieter Vandekerckhove,
Ria Vandermaesen, Steven Van Garsse

Doka: Karel De Weerd,
Karen De Poeter, Rob Stevens
Tekeningen: Arnulph, Nix
Layout en vormgeving:
Dirk Boeckx, Pieter De Gryse,
Jeroen Orij, Walter Pauli, Ria
Vandermaesen, Steven Van Garsse,
Maud Vermeire

Medewerkers:
Valérie Bruynseraere, Filip De
Keukeleere, Jan Eckhout,
Ann Heyrbaut, Benoît Lannoo,
Walter Pauli, Wim Peeters,
Ronny Tielen, Denise Vandevort,
Maud Vermeire, Lies Wittens
Eindredaktie:
Walter Pauli,
Pieter Vandekerckhove

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij Rotatyp Brussel
Oplage 9000 exemplaren
ISSN-nummer 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250 fr.; niet-studenten:
300 fr.; steun vanaf 600 fr.; over te
schrijven op ref. nr.
001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen
om 18.00 uur op het redaktieadres
bezorgen
Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

Misschien wijzigingen op til?

Een schip zonder roerganger

Op de kringvergaderingen van deze en volgende week moeten belangrijke beslissingen genomen worden. De Open Algemene Vergadering (OAV) van Loko stuurde op Paasmaandag een aantal cruciale vragen in verband met de verdeling van het geld binnen de organisatie terug naar de kringen. Sommige van de voorgestelde oplossingen houden zeer verre gaande wijzigingen in.

Het gebeurt niet alle dagen – toch zeker niet binnen de kleine fakulteitskringen – dat je moet beslissen over de verdeling van 10 miljoen frank. Dat is nochtans wat de Leuvense universiteitsstudenten deze week te wachten staat: ze moeten een uitspraak doen over de verdeelsteel binnen de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie. De subsidies die Loko krijgt van de Raad voor Studentenvoorzieningen (in 1992: 10.320.000 fr) worden via die steutel over de verschillende geledingen verdeeld: de Financiële Controlecommissie (FKK), Isol, Kringraad, Kultuurraad, Sociale Raad, Sportraad en Veto krijgen elk een vast percentage van de jaarlijkse subsidie.

Naar aanleiding van een structureel

jaarlijks tekort dat eind 1991 opdook bij het centrale sekretariaat van Loko, besloten de kringen een paar weken geleden dat de hele verdeelsteutel maar eens moest herzien worden. Ze haalden hiervoor twee argumenten aan: ten eerste bleek uit interpellaties van de mensen die in 1984 moegewerkt hadden aan het opstellen van de steutel, dat er toen eigenlijk niet echt een motivatie was waarom die geleding dat bepaalde percentage toegewezen kreeg. Men ging gewoon uit van de bestaande noden en niet vanuit een globale visie op de waarde van de verschillende geledingen. Ten tweede is de situatie in die acht jaar danig veranderd en wensden de kringen ook het budget van elke geleding aan die gewijzigde toestand aan te passen.

De verdeelsteutel die momenteel nog gehanteerd wordt, ziet er als volgt uit: Kultuurraad krijgt 30,03% van de subsidies, Sociale Raad 18,93%, Veto 15,41%, Kringraad 14,38%, Sportraad 13,72%, Isol 4,26% en FKK 3,27%. Deze percentages waren echter in de praktijk niet echt strikt. Zo droegen alle raden sinds enkele jaren bij aan Isol; omdat de globale bijdrage die Loko krijgt van RvS niet zo snel stijgt als de loonkost van de vrijgestelde bij Isol, kwam deze geleding in de problemen bij het uitbetalen van

haar vrijgestelde. Waar het hier nog om kleine bedragen ging, was er een meer aanzienlijke bijdrage van Kringraad en Sociale Raad aan het centraal sekretariaat van Loko. Voor Sociale Raad ging het hier bijvoorbeeld om 640.000 fr in 1990, een derde van de totale toelagen aan de raad. Zoals gezegd verstoonden deze bijdragen echter nog niet om de werking van Loko centraal te financieren. De wens van de kringen om de verdeelsteutel te hervormen was dan ook gelijk een vraag om meer duidelijkheid in de interne geldstromen van Loko.

Op de OAV van maandag lagen zo maar even 13 verschillende hervormingsscenario's ter tafel waarvoor gediscussieerd moest worden. Ze waren uitgewerkt in een voorbereidende commissie waarin afgevaardigden van alle geledingen zielden. Voor men over de scenario's kon discussiëren, moesten echter eerst een aantal andere punten behandeld worden, die aan de basis liggen van de verschillen tussen de scenario's. Het gaat om een aantal fundamentele opties, waaraan duidelijke inhoudelijke konsekwenties verbonden zijn. De discussie voor de pauze was dan ook veel interessanter dan era, toen er vaak over cijfers geuleuterd werd.

Over een aantal punten werd al snel een consensus bereikt. De boekhouder van het centraal sekretariaat bleef behouden en er werd een steutel vastgelegd voor de bijdrage die de verschillende geledingen voor haar loon moeten leveren. Het percentage van Isol zal berekend worden op basis van het loon dat haar vrijgestelde in 1991 kreeg; stijgt de Loko-subsidie van RvS niet snel genoeg om de stijging van de loonkosten te dekken, dan moet Isol het geld elders zoeken. Er zal een coördinatiecommissie worden opgericht waarin vertegenwoordigers van de verschillende geledingen zitten. Dit comité zal geen enkele beslissingsmacht hebben, maar enkel dienen voor het uitwisselen van informatie.

Over andere punten werd veel uitgebreider gediscussieerd. Het FKK, dat subsidies toekent aan verenigingen (niet aan fakulteitskringen), kreeg in 1991 een subsidie van +315.000 fr. Daarvan komt echter slechts een relatief klein deel bij de verenigingen terecht, omdat de criteria in de weg staan voor een volledige doorstroming. Dat de criteria dus moeten aangepast worden, daar was iedereen het over eens, maar sommigen wouden dan ook de globale subsidiepot verlagen tot 250.000 fr. Ze baseerden zich daarvoor op het feit dat er de laatste zes jaar slechts twee keer meer dan 250.000 fr is uitgekeerd. Tegenstanders van deze verlagings spreken van "een ekstra besparing op de kap van de verenigingen" en argumenteren dat een hervorming van de criteria er juist moet toe leiden dat de volle 315.000 fr bij de verenigingen komt. De kringen moesten hierover een beslissing nemen. Wel was er consensus over het feit dat overschotten van de FKK-pot op het einde van het werkingsjaar worden doorgestort naar het volgende jaar.

Kringraad was in de besprekingen de meest vragende partij en vroeg een tweede vrijgestelde. De discussie hierover was eigenlijk vrij kort. Kringraad argumenteerde dat haar een vrijgestelde niet verder komt dan louter administratief werk en geen tijd vindt voor inhoudelijk denkwerk. De overige aanwezigen konden hier moeilijk veel tegen inbrengen. Na enkele schuchtere opmerkingen over het feit dat in het verleden

situaties met één vrijgestelde ook inhoudelijk werk hadden opgeleverd, werd de discussie dan ook afgesloten met de schampere opmerking dat ekstra personeelsleden natuurlijk altijd welkom zijn.

Tenslotte werd in dit eerste gedeelte een hele poos gepraat over de functie van de algemene sekretaris van Loko. Die is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gebouw in de 's Meiersstraat, voor het FKK, voor de coördinatie tussen de geledingen en voor de vertegenwoordiging van Loko naar buiten uit. In het verleden werd het nut van deze functie, en de vraag of het hier wel een volwaardige job betreft, herhaaldelijk in vraag gesteld. Op de voorbereidende commissie had men over dit punt geen overeenstemming bereikt, maar wel over het feit dat, als de algemene sekretaris bewaard bleef, zijn functie screeuwer moest opgevoeld worden. Naast zijn huidige taken, zou de sekretaris ook moeten instaan voor Vademecum (een jaarlijkse handleiding voor de generatie studenten) en zou hij zich meer moeten bezig houden met denkwerk over de algemene principes achter de studentenbeweging.

Op de OAV was er echter een belangrijke fractie die pleitte voor de afschaffing van die functie. Wat de algemene sekretaris doet, zou moeilijk te controleren zijn en volledig afhankelijk van de goede wil van de persoon die de functie opneemt. Zijn taken kunnen gerust over de verschillende raden verdeeld worden. Voorstanders voor behoud wijzen erop dat de controle op de uitvoering van die taken bij opsplitsing niet makkelijker wordt. Bovendien wordt er door afschaffing van de sekretaris relatief weinig bespaard (zo'n 150.000 fr). Tenslotte vindt deze fractie ook dat er dringend wat meer nagedacht moet worden over het globale concept achter Loko, dat nu vaak lijkt op een schip zonder roerganger.

Marginalen

Na de pauze vatte men dan de discussie aan over de verschillende concrete hervormingsscenario's. We beperken ons tot de hoofdlijn van deze discussie omdat de concrete invulling van de cijfers in de scenario's ons te ver zou leiden. De 13 voorstellen vallen uiteen in twee groepen. De eerste groep werd opgesteld door mensen van Kultuurraad, de tweede door mensen van Kringraad. Dat die raden het meest gemotiveerd waren om zelf scenario's in te dienen, hoeft niet te verwonderen: Kringraad is van bij het begin van de discussie al in de aanval om meer geld en een tweede personeelslid te krijgen, terwijl Kultuurraad in de discussies op de commissie de meest geviserde geleding was.

De achterliggende visies achter de twee pakken scenario's zijn diametraal tegenovergesteld. Kringraad wil een tabula rasa doorvoeren en vanuit een principiële gelijkwaardigheid van alle geledingen iedereen zoveel mogelijk gelijkberechtigten. Kultuurraad daarentegen probeert zoveel mogelijk de huidige situatie, waarin de geleding met een derde van de totale Lokosubsidie gaat lopen, te bewaren. Beide standpunten kunnen dus bezwaarlijk echt principieel genoemd worden, of wars van enig eigenbelang.

Op de OAV spitsde de discussie over deze twee verschillende 'paden' zich toe op de vraag of Loko al dan niet moet opdraaien voor de toenemende professionalisering van het Stuc. Het cultuurcentrum krijgt immers ook een pak subsidies rechtstreeks van de Vlaamse Gemeenschap en blijft maar verder gaan met het professionaliseren van zijn werking. Andere Loko-geledingen zouden dat eigenlijk ook kunnen: waarom betaalt Veto haar redakteurs niet, bijvoorbeeld? Er werd nog op gewezen dat de vaste personeelsleden in het Stuc de helft meer verdienen dan vrijgestelden van de andere raden. Sommigen stelden dan ook voor ingrijpend te snijden in de subsidies voor Kultuurraad/Stuc, soms met één miljoen tegelijk. Kultuurraad argumenteerde dat het Stuc dan wel zijn deuren kon sluiten, wat door anderen in twijfel getrokken werd. Een aantal kringen tenslotte vond beide pakken scenario's te extreem en hadden liever een gulden middenpad bewandeld.

Pieter De Gryse

REDAKTIONEEL GEMIST

Het was absoluut voorspelbaar. Tussen 1985 en 1989 liepen de subsidies van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS) aan Loko met meer dan een vierde terug, zonder dat dit leidde tot een herziening van de financiële verdeelsteutel binnen de koepel. Nochtans ontstonden er hier en daar tekorten. Die werden dan maar opgevuld door geld van andere geledingen door te sassen en door – op dat moment nog bestaande – reserves aan te spreken. Of belangrijker nog: steeds meer geledingen gingen hun heil zoeken in externe financiering. Ongemerkt groeiden er echter op bepaalde plaatsen in de organisatie structurele tekorten. Dat de subsidies zich sinds 1989 stabiliseerden en zelfs licht begonnen te stijgen was niet genoeg om deze evolutie om te buigen. Het onvermijdelijke gebeurde eind 1991: Loko-centraal zat in serieuze problemen. Men besette dat er structurele oplossingen moesten komen. Eindelijk.

De meest voor de hand liggende oplossing was uiteraard: aankloppen bij RvS en daar een structurele verhoging eisen. Dit besef leefde ongewild bij Loko. Maar wie jaren in het medebeheer is gekonfronteerd met besparingen en de voortdurend terugkerende onmogelijkheid om van hogerhand meer geld te krijgen, vergeet hoe rechtmatig die eis voor – dat recht op – staatssteun wel is. In plaats van eerst bij RvS langs te gaan, startte men de procedure op om alles intern op te lossen. Naar RvS stappen kon later ook nog, dacht men. De vraag is echter hoe men op RvS zal reageren als de studenten daar staan met in de ene hand een vraag voor meer geld en in de andere al een oplossing voor hun probleem. Gemiste kans nummer één.

Men kan echter moeilijk het positieve aspect uit het oog verliezen dat vasthangt aan een hervorming van de interne geldstromen: de bestaansredenen van de verdeelsteutel wordt expliciet ter sprake gebracht. Men denkt eindelijk nog eens na over het globale kader waarin de hele studentenbeweging zich beweegt, over de verschillende domeinen waar ze zich mee bezig houdt en over de prioriteiten die men haant. Men stelt zichzelf in vraag, wat altijd gezond is. Zeker in een organisatie met een zeer kort geheugen als Loko.

Maar om de huidige discussie gezond te kunnen noemen, is er toch veel te weinig ten gronde gediscussieerd. Er is in de voorbije maanden (door iedereen) vooral gecijferd. Er werd geschoven met functies om het cijferwerk te doen kloppen. Men ontdekte economische principes die – o, wonder! – de eigen geleding geen windeieren legden. Noch op de commissie, die voorstellen moest uitwerken voor een andere verdeelsteutel, noch op de voorbije OAV's, is er een aanzet gegeven om zich te bezinnen over Loko in een ruimer perspectief. Nochtans kan men een diepgaande herstructurering niet op voorhand principieel afwijzen – ook al doet ze flink pijn – indien ze wordt voorafgegaan door een formulering van de doelstellingen van bepaalde maatregelen.

Men kwam bij het begin van de discussie tot de conclusie dat aan het vastleggen van de huidige verdeelsteutel in 1984 geen gemotiveerde argumentatie voorafging. Nochtans verviel men in hetzelfde euvel. Er is geen reden waarom de studentenvertegenwoordigers over twee jaar niet opnieuw gaan sleutelen aan de budgetten van de verschillende geledingen. Zij zullen vaststellen dat de beslissing van 1992 enkel en alleen kan zijn ingegeven door praktisch rekenwerk, en door het woord van de ene raad tegen dat van de andere. Het is nu al een uitgemaakte zaak dat de steutel-discussie voor Loko een gemiste kans zal zijn geweest om stil te blijven staan bij de eigen toekomst.

Een week vol humor, spanning en erotiek?

Dat kan, met het meest doortastende weekblad van Vlaanderen! Elke week een flinke portie boeiende verhalen, ont-hullende gesprekken, baanbrekende humor en opwindende foto's.

• Verstand ons nieuwsgierige weekoverzicht. Kijk mee door de komische bril van onze

columnisten. Volg onze hardnekkige verslaggevers achter de schermen van film, sport, misdaad, showbusiness en politiek.

• Professioneler dan ooit, completer dan een 60-delig series, frisser dan een pilsje, leuker dan de rest. U hoeft niet meer tusschen de regels te lezen; bij ons staat het er allemaal in!

PANORAMA
DE POST
LEES EN BELIEF
MAT W.I.J. BELIEVEN

DE WEEK BEGINT VOORTAAN
OP DONDERDAG
NU IN UW KRANTENWINKEL.

Herziening Leuvens gewestplan Onverwacht de wind op kop

Het oude gewestplan voor Leuven dateert van 1977. Het liet de KU Leuven ruime mogelijkheden om uit te breiden in westelijke richting, in de buurt van haar kampus Eksakte Wetenschappen in Heverlee. Met de in herzieningstelling van 6 januari 1992, kwam in deze situatie grondige verandering en kwam de KUL in nauwe schoentjes. Misschien wordt het in de toekomst allemaal nog erger.

De hele zone tussen de invalsweg E40 en de Kardinaal Mercierlaan en de De Croylaan was in het oude gewestplan ingekleurd als zone voor openbaar nut en dus beschikbaar voor de universiteit. De universiteit maakte hiervan de laatste jaren gebruik om in die zone een aantal nieuwe gebouwen op te trekken: het Interuniversitair Mikro-Elektronika Centrum (Imec) en recent het Innovatie- en Inkubatiecentrum (IIC) en de centrale keuken van Alma.

Termijnvisie

Achter de manier waarop de KUL deze gebouwen in het gebied inplante, zit duidelijk een lange-termijnvisie. Zo moest het Imec per se opgetrokken worden in het Remise-bos, een landschappelijk waardevol stuk tussen Home Terbank en de kampus. Jaren later is het duidelijk waarom de voorgestelde alternatieven - een inplanting ten zuiden of ten westen van de kampus - voor de KUL 'onaanvaardbaar' waren: die ruimte moest gewijvaard blijven voor andere initiatieven. Het gebied ten zuiden van de kampus (nu landbouwgronden) werd achter de hand gehouden voor uitbreiding van de kampus - hoewel de KUL ten tijde van het protest rond Imec (1984) zelf argumenteerde dat dit land-

schappelijk waardevol gebied moest bewaard worden. Ten westen van de kampus bouwde men ondertussen het IIC.

De laatste jaren bleek ook steeds duidelijker wat men met het gebied ten noord-westen van de kampus aan wilde: langs de invalsweg van de E40 zou een wetenschapspark komen. Omdat dit echter een klein gebied is (15 hectare) was op te voorzien dat het te klein zou zijn voor een volwaardig researchpark. Jan Schreurs: "Als wij een grote vis willen vangen, zoals Philips of Shell, is ons park meteen volgebouwd." Daarom keek de KUL uit naar andere gebieden in de omgeving. Haar oog viel daarbij op het nabijgelegen Termunckveld, een landbouwgebied aan de overzijde van de invalsweg E40.

Toen gemeenschapsminister voor ruimtelijke ordening Waltiel in 1988 de mogelijkheid bood aan de gemeenten om de gewestplannen te herzien, besloot Leuven van deze gelegenheid gebruik te maken om haar ruimte te herschikken. Dit was ook de gelegenheid voor de KUL om haar wensen in werkelijkheid om te zetten. Er begonnen onderhandelingen tussen stad en unief, met succes: in de eindvoorstellen van de stad die in mei 1991 aan minister Sauwens werden bezorgd, waren een aantal eisen van de universiteit opgenomen. Het grote gebied rond de kampus zou zone voor openbaar nut blijven en het Termunckveld zou van landbouwgebied omgezet worden in 'reservegebied voor hoog-technologische activiteiten'. Er was trouwens al vroeger een bod gedaan op dit veld door een Nederlandse groep om er een onderdeel van het grote technologieproject *Electronic City Europe* te vestigen. De stad vreesde echter voor de solvabiliteit van deze partner.

De voorstellen van Leuven bleven echter hangen in de bureaucratische molen en het leek erop dat het gewestplan

Leuven niet meer door de Vlaamse Eksekutieve zou behandeld worden. Tot totaal onverwacht op 6 januari 1992 het nieuws kwam dat de Eksekutieve hierover een beslissing had genomen. Dit op een moment dat men volop in de onderhandelingsfase voor een nieuwe regering was en dat de Vlaamse Raad al ontbonden was. Waarom er plots zo'n haast gemaakt was, was voor iedereen duidelijk: de vorige Eksekutieve werd geleid door Leuvenaar Gaston Geens (CVP), die er op dat moment al vrij zeker van kon zijn dat hij niet meer in de volgende regering zou zitten. De beslissing verliep overigens op een heel eigenaardige manier: de voorstellen werden aangenomen met een wisselmeerderheid van CVP, PVV en VU. De SP stemde tegen.

Molenwijken

Die houding van de SP werd achteraf, bij een interpellatie op 20 februari in de Vlaamse Raad, duidelijker. De partij viel vooral over de bestemming van het Kareelveld, een landbouwgebied tussen de Brusselse- en de Mechelsesteenweg dat paalt aan de A2. Op dat veld trok de Cera een tijdje geleden in duistere omstandigheden een mastodonthoofdkwartier op. Dit trok meteen een resem spekulanten aan voor de goedkope landbouwgrond rond de Cera. In de beslissing van de Eksekutieve werd het hele gebied, dat vroeger landbouwzone was, gereserveerd voor hoofdkantoren van grote bedrijven en instellingen. Nu vormt de Cera samen met ABB en BAC de financiële arm van de kristelijke zuil. De SP was er van overtuigd dat die zuil ook een groot deel van de andere gronden op het Kareelveld in haar bezit had en zo de gronden zou verzilveren. Toen dit achteraf niet zo bleek te zijn, maakte de SP in de Vlaamse Raad een bocht van 180 graden.

Met haar beslissing van 6 januari trok de Eksekutieve een lelijke streep door de rekening van de KU Leuven. Het voorstel om het Termunckveld om te vormen tot een gebied voor hoogtechnologische activiteit werd niet weerhouden en het gebied moest landbouwzone blijven. Bovendien werd de zone voor openbaar nut rond de kampus met ongeveer de helft ingekrompen: het hele stuk langs de Dijle (ten zuiden van de kampus) zou natuurgebied worden, om de Dijlevallei

Het Innovatie- en Inkubatiecentrum nabij de kampus in Heverlee. Let ook op het boompje.

open te houden. Helemaal in het zuiden van het gebied zou trouwens een klein wachtbekken voor overstromingen aangelegd worden. De unief zou in een eerste fase de open ruimte tussen de verschillende gebouwen op de kampus moeten opvullen en zou dan in een tweede fase nog een beperkt uitbreidingsgebied krijgen (7 hectare).

De beslissing van de Eksekutieve kwam hard aan bij de KUL. Half januari reageerde de universiteit via haar woordvoerder Willy Geysens als volgt: "Dit voorstel is voor de KU Leuven niet aanvaardbaar. Men had ons 50 hectare

beloofd, maar uiteindelijk blijft maar een gebied tussen de 20 en 25 hectare over en het betreft niet eens een aaneengesloten stuk. 10 tot 12 hectare is eigenlijk bedoeld voor de uitbreiding van de kampus Toegepaste Wetenschappen. Bovendien zijn de voorwaarden die men ten aanzien van het Kareelveld stelt voor een wetenschapspark een vrij grote beperking." Blijkbaar kijkt de universiteit dus ook uit naar het Kareelveld als mogelijkheid om bedrijven aan te trekken naar de universiteitsstad.

Ontgoucheling

Er is echter nog helemaal niks definitiefs beslist: het gewestplan is nog maar in herziening gesteld. Eerst moet de beslissing van de Eksekutieve nu in een concreet getekend plan worden omgezet door een ontwerper. Daarna komt een fase van openbaar onderzoek waarin het ontwerp-gewestplan naar de Regionale Commissie van Advies, naar de Bestendige Deputatie en naar het gemeentebestuur gaat voor advies. Elke burger kan gedurende een periode het ontwerp inkijken op het stadhuis en zijn bezwaren schriftelijk kenbaar maken. Eenmaal alle adviezen gekend zijn, wordt een definitieve vaststelling gedaan door de Eksekutieve. In het gunstigste geval neemt deze procedure toch wel één à anderhalf jaar in beslag. Het is trouwens frappant dat er nu, bijna vijf maanden na de beslissing tot in herzieningstelling, nog steeds geen ontwerper is aangesteld: blijkbaar leidde het vertrek van bepaalde personen tot een vermindering van de politieke wil om dit dossier te realiseren.

Bovendien zou de procedure deze keer nog wat langer kunnen aanslepen. Minister Kelchtermans heeft immers vorige week nog met grote trom aangekondigd dat hij in deze ambtstermijn grondig werk zal maken van het langverwachte Structuurplan Vlaanderen - een overkoepeling van alle gewestplannen die de inrichting van heel Vlaanderen zou regelen. Zolang het Structuurplan niet klaar is, mogen er geen ingrijpende veranderingen meer doorgevoerd worden in de gewestplannen. In de regeringsverklaring was zelfs sprake van een moratorium op alle BPA's die een wijziging van het gewestplan inhielden. Uiteraard moet dit allemaal met een zeer grote korrel zout genomen worden. Minister Kelchtermans in de Vlaamse Raad op 20 februari: "Wijzigingen moeten mogelijk blijven om aan bepaalde dringende maatschappelijke noden te voldoen."

KU Leuven sjoemelt

← vervolg van p.1

voorkeur moet het gaan om een echte parkzone, waar men architecturaal hoogstaande gebouwen kan optrekken in een natuuromgeving."

Er blijft dus eigenlijk maar één mogelijkheid over: toch een deel van het wetenschapspark inplanten in de voornamelijk 15 hectare en met de rest uitwijzen naar het Termunckveld, een landbouwgebied naast de invalsweg naar de E40. Dat zou volgens Schreurs trouwens een bijna ideale situatie zijn: "Op deze wijze kan een volledige ontwikkelingscyclus worden uitgebouwd. Het IIC vormt de eerste stap in deze keten. Jonge bedrijven moeten na hun opstart de kans hebben dichtbij de universiteit te blijven. Zelfs als ze het IIC ontgroeid zijn blijven ze hun middelen nodig hebben voor onderzoek en verdere uitbouw van hun bedrijf. Hiervoor kunnen ze als tussenschakel terecht op het wetenschapspark, waarna ze uiteindelijk doortrommen als volwassen bedrijf naar een researchpark (lees: het Termunckveld, PDG)."

Ondertoon

Kiest de KU Leuven voor die optie, dan zal er natuurlijk nog wat moeten geseluteld worden aan de huidige voorstellen van in herzieningstelling van het gewestplan. Er moet gelobbyd worden, zoveel is duidelijk, en dat is ook de ondertoon van de hele interne nota. En liefst zo snel mogelijk, want "uitaard zal het gemakkelijker zijn de bestaande voorstellen te wijzigen vóór ze in het ontwerp-gewestplan zijn opgenomen dan erna," aldus Jan Schreurs. Met andere woorden: de KU Leuven zou er liefst in slagen haar wensen door te drukken vóór de in herzieningstelling in

de fase van het openbaar onderzoek komt, terwijl er nog geen vervelende democratische inspraakmechanismen in de weg staan.

De punten waarop lobbyd moet worden, zijn al bekend. Ten eerste is er de zaak van het Termunckveld, dat toch een zone voor hoogtechnologische activiteit zou moeten worden. Schreurs ziet dit wel zitten: "Als compensatie voor het openhouden van de Dijlevallei kan worden voorgesteld Termunckveld als hoogtechnologisch bedrijfspark op te nemen." Bij die eis kan de universiteit alleszins rekenen op steun van de stad. In een gesprek dat we deze week met hem hadden, verzekerde schepen voor ruimtelijke ordening Bart Massart (CVP) nog eens dat de stad zich in de fase van het openbaar onderzoek zeker niet zal verzetten tegen een bestemmingswijziging voor het Termunckveld.

Er is echter nog een ander belangrijk probleem. De 15 hectare ten zuiden van de invalsweg E40, waar het wetenschapspark zou moeten komen, vallen voor een deel in een waterwinningsgebied. Dat betekent dat men er niet om het even welke activiteiten kan ontploeren en zeker geen activiteiten die de waterwinning in het gedrang brengen. Aan dit probleem besteedt Schreurs ook een aparte bijlage (Bijlage 2). Het wetenschapspark viel oorspronkelijk binnen drie verschillende types waterwinningsgebieden. Een heel klein stukje viel binnen een zone van type 1, waar zeer strenge normen gelden: de KUL zag dan ook af van de verwerving van dit stukje.

De rest van de 15 hectare ligt in gebieden van de types 2 en 3. Waterwin-

ningsgebieden van het type 2 leggen vrij strenge normen op: bovenop de eisen voor het type 3 komt een verbod op rioolwaterzuiveringsstations, op afvalwerkingsinstallaties, op diepe graafwerken en op lozing van oppervlaktewater. De aanleg van een wetenschapspark in een dergelijk gebied is wel mogelijk, maar zeer duur. 3,16 van de 15 hectare voor het wetenschapspark liggen echter in een gebied van type 2. Pikant detail: het Termunckveld, waarvan de KU Leuven graag een industrieterrein zou maken, ligt zelf in een gebied van het type 2.

Zuiver

Ook hier nam de KU Leuven haar toevlucht tot lobbywerk. Op 4 december 1991 had een gesprek plaats tussen de KU Leuven en de heren Cyrille van Mellaert, directeur van de Gewestelijke Directie van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) en P. De Smedt, van de Dienst Bescherming Leefmilieu van de VMW. Van Mellaert, fractievoorzitter van de SP in de Brabantse provincieraad, gemeenteraadslid in Leuven en ook voorzitter van de Gom Vlaams-Brabant, is in die laatste functie overigens direct betrokken bij de uitbouw van het Innovatie- en Inkubatiecentrum (zie elders), waarvan de Gom stichtend lid is. Van belangvermenging gesproken.

Het gesprek was vruchtbaar en beide partijen raakten het eens over een mogelijk scenario voor een akkoord. De KU Leuven zou bereid zijn de 3,16 hectare van het type 2 te verkopen of te ruilen met de VMW. De VMW zou dan op dit stuk een bos aanleggen, om het als waterwinningsgebied te vrijwaren. Als tegenprestatie zou de VMW de KU Leuven helpen in onderhandelingen om een ander stuk grond te verwerven.

Dit andere stuk is 5,94 hectare groot en gelegen tussen het voorziene terrein

voor het wetenschapspark en de kampus. Momenteel is het in handen van de Dienst Waters en Bossen. Niet zonder reden: "Volgens de Biologische Waardekaart van België zijn deze terreinen zeer waardevol," laat ingenieur Schreurs opmerken in zijn nota. Dat kan echter de vooruitgang van de wetenschap niet in de weg staan: het gaat hier om een unieke kans. "In het verleden werd reeds met de Dienst Waters en Bossen onderhandeld over de mogelijke verwerving van deze percelen; met negatief resultaat. Het VMW-voorstel biedt een unieke opportuniteit om met extra steun van een overheidsinstelling deze verwerving nogmaals te bepleiten."

De konklusie van Jan Schreurs is dan ook duidelijk: "dit voorstel biedt interessante perspectieven voor de KU Leuven. (...) De associatie van het Wetenschapspark met de universiteit wordt groter en er zijn financiële en technische voordelen. (...) Het loont de moeite dit voorstel in overweging te nemen en te onderhandelen met de VMW over verdere stappen, modaliteiten en voorwaarden." Een probleemje maar: "Gezien het speciale karakter van de verwerving dient onderzocht of het voorstel juridisch mogelijk is." (onze kursivering) Alsof wettelijkheid er nog toe zou doen na het opzetten van zo'n koehandel...

Het wordt dus uitkijken naar het getekende ontwerp van de in herzieningstelling van het gewestplan. Als het aan de KU Leuven ligt, zullen hierop belangrijke wijzigingen ten opzichte van het voorstel van de Eksekutieve te vinden zijn. De bestemming van het Termunckveld zal wellicht nog niet gewijzigd zijn vóór het openbaar onderzoek, maar hetzelfde geldt misschien niet voor de precieze afbakening van het wetenschapspark zelf. Allemaal in dienst van het algemeen belang, welteverstaan.

Pieter De Gryse

Pieter De Gryse

De plannen van de KU Leuven voor de aanleg van een wetenschapspark langs de invalsweg E40 en eventueel van een industrieterrein op het Termunckveld zijn in vele opzichten een aanfluiting van de milieubezorgingen die achter het gewestplan steken. Op mikronivo gaan ze regelrecht in tegen een aantal eerder gemaakte afspraken. Op makronivo zijn ze de aanzet tot een verregaande inkrimping van de open ruimte in de regio Leuven en tot het dichtbouwen van de zone tussen Brussel en Leuven.

Op 22 maart 1991 stelde milieuminister Theo Kelchtermans (CVP) zijn 'Groene Hoofdstuk voor Vlaanderen' voor. Als onderdeel van het globale Mina-plan voor Vlaanderen, dat een jaar eerder was bekend gemaakt, moest de Hoofdstuk voor de ontwikkeling van natuurgebieden in Vlaanderen garanderen. Het ging echter slechts om een richtnota, waarvoor een hele reeks instanties nog hun advies mochten geven, en die in het najaar van 1991 in een dekreet zou gegoten worden. Tot op vandaag is daar echter niets van terecht gekomen, ondanks herhaald aandringen van drukingsgroepen als de vzw Natuurreservaten. In de laatste regeringsverklaring is wel weer beloofd dat de Hoofdstuk in dekreet zou worden omgezet.

De Groene Hoofdstuk definieert vier types natuurgebieden, waarvan vooral het 'natuurontwikkelingsgebied' van belang is voor het dossier van het wetenschapspark. Het gaat om gebieden waarin nog voldoende mogelijkheden bestaan om, met specifieke steun en maatregelen, de natuur te ontwikkelen tot een heus 'natuurnatuurgebied' (het meest beschermde type gebied). Om die evolutie te stimuleren kan de overheid werken met subsidies en beheersvereenkomsten of zelfs tot verwerving overgaan.

Wachtbekken

Een groot deel van de 15 hektaren langs de invalsweg E40, bestemd voor het wetenschapspark, valt in een gebied dat door Kelchtermans werd ingekleurd als natuurontwikkelingsgebied. In dat perspectief is de aanleg van een wetenschapspark er volstrekt onmogelijk. Datzelfde geldt voor het voorziene wachtbekken voor overstromingen ten zuiden van de kampus, langs de E40: ook dit gebied is natuurontwikkelingsgebied. Bij de stemming in de Vlaamse Eeksektieve over de inderhizingstelling van het gewestplan Leuven, was Kelchtermans aanwezig. Hij stemde voor de aanleg van een wetenschapspark in dit gebied.

De Europese Gemeenschap besliste een tijd geleden om in Europa 'vogelrichtinggebieden' in te stellen: gebieden waar de natuur aan specifieke voorwaarden moet voldoen omdat ze druk bezocht worden door vogels. De verschillende lidstaten moesten deze gebieden bij wet beschermen. In België is dit nog niet gebeurd. Ons land werd hiervoor al terecht gezegd door EG-commissaris voor leefmilieu Ripa di Mena. De vzw Natuurreservaten dreigde er al mee om hierover naar de Raad van State te stappen. Een deel van de hele zone voor openbaar nut rond de kampus in Heverlee ligt in een vogelrichtinggebied.

Om het overzicht van de situatie op mikronivo volledig te maken, moeten we hier natuurlijk nog de koehandel aan toevoegen die de KU Leuven probeert op te zetten met de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (zie ander artikel). Als de KU, in ruil voor het afstaan van een deel van de oorspronkelijke 15 hektaren, het stukje bos zou krijgen naast de kampus, betekent dit een zoveelste aanval op het bosbestand in de buurt - de verwoesting van het Remisebos voor de aanleg van Imec is voor sommigen nog niet eens helemaal verteerd. Dit stukje bos zou zoals gezegd biologisch zeer waardevol zijn.

Dichtmetselen

Het wetenschapspark heeft echter ook een aantal belangrijke gevolgen voor de hele situatie van de open ruimte rond Leuven. Tot nog toe was de industriële

En wat met het milieu?

De laatste van onze zorgen

De zuidgrens van het wetenschapspark: een talud die ooit werd aangelegd voor een spoorweg die er nooit kwam - de zogenaamde 'Engelse berm'.

aktiviteit in het Leuvense voor het overgrote deel terug te vinden aan de oostkant van de stad. Daar loopt van het noorden naar het zuiden een industriële as: van de industrieterreinen aan de Vaart, over de stationsbuurt, naar de Philipsterreinen en tenslotte het grote industrieterrein van Haasrode ten zuidoosten van Leuven. Langs deze hele as zijn er ook uitgebreide mogelijkheden kwa openbaar vervoer (trein en bus).

Ten westen van Leuven daarentegen vindt men nog heel wat open ruimte, al wordt die natuurlijk doorsneden met de E40 Brussel-Luik en de A2 naar Hasselt (die in Bertem op de E40 komt). Enkel Gasthuisberg neemt hier als groot complex veel open ruimte in. In die situatie dreigt nu echter verandering te komen: het Karelveld zal, na de invasie door de Cera, nu volledig volgebouwd worden. Als nu ook nog het Termunckveld

opgeofferd wordt en de KUL de hele zone rond haar kampus in Heverlee gaat volbouwen, blijft er van heel die groene zone in het westen niets over. Noch van de toch al schaarse landbouwgrond.

In het perspectief van wat momenteel in en rond Brussel gebeurt, is dit een regelrechte ramp. De huisvesting van de inwijkelingen in Vlaams-Brabant verloopt momenteel op een totaal ongecoördineerde manier. De zone tussen Leuven en Brussel dreigt zo helemaal opgevlut te raken, zodat we één groot stadsgewest Leuven-Brussel krijgen. Reactie van ingenieur Jan Schreurs op protesten tegen deze evolutie: "Ik vind natuurlijk dat de milieubeweging vaak gelijk heeft. We mogen echter niet nostalgisch worden."

Het inderhizing gestelde gewestplan bevat overigens nog een flagrante aanval op deze open ruimte: het aanleggen van

een verbindingssnelweg tussen de A2 en de E19 Brussel-Antwerpen, die van Rotselaar naar Weerde zou lopen. Die verbinding staat al lang ter discussie en minister Sauwens heeft zich er altijd tegen verzet. De druk van de auto- en betonlobby was echter groot en ook de Kamer van Koophandel wenste deze verbinding. Nu is ze wel opgenomen in het gewestplan. Sauwens stemde nu voor dit voorstel in de Eeksektieve. Deze verbinding loopt ook dwars door een natuurontwikkelingsgebied en voor een stuk ook door natuurnatuurgebied. Ter herinnering: Kelchtermans stemde ook voor.

De KU Leuven mikt voor de uitbouw van haar activiteiten in deze zone volledig op de automobieliteit: wetenschapspark en Termunckveld liggen langs de invalsweg naar de E40. Het openbaar vervoer in deze zone is niet

uitgebouwd, enkele busverbindingen zijn nu te gesproken. Zowel ingenieur Jan Schreurs als schepen Massart haasten zich echter om ons vorige week te verzekeren dat hier werk van gemaakt wordt en dat er al gesprekken met De Lijn zijn geweest om de frekwentie van de busverbindingen op te drijven. Anderzijds is Jan Schreurs echter duidelijk: "Je moet toch ook realistisch zijn. Het is nu eenmaal zo dat het soort mensen dat op zo'n wetenschapspark werkt, zich heden ten dage met de auto verplaatst. Bovendien: we maken toch gewoon gebruik van een bestaande infrastructuur?" Uiteraard wel, maar zo gaat men volledig voorbij aan de overbelasting van E40 en A2 die nu al een feit is - denk maar aan de dagelijkse problemen aan de verkeerswisselaar in Bertem.

Barbecue

Nochtans zijn er ook mogelijkheden om het wetenschapspark in het oosten van Leuven te vestigen. De Philipsterreinen zijn misschien wat aan de kleine kant, maar rond de Vaartkom is er momenteel plaats zat. De site heet echter niet zo aantrekkelijk te zijn en daarom bedrijven die zich normaal in een wetenschapspark zouden moeten vestigen, af te schrikken. Schreurs wijst er echter op dat men hier eventueel zou kunnen naar uitwijken, op voorwaarde dat de stad een handje zou toesteken bij de onteigening van de terreinen en bij de infrastructuurwerken. Hij vreest echter dat de stad geen cent meer zal overhouden na de herinrichting van de stationsweld, die eerst zal gerealiseerd worden. Nochtans zou een dergelijke opwaardering van de troosteloze Leuvense kanaalweld zeer welkom zijn. Bovendien zijn de mogelijkheden voor openbaar vervoer hier veel uitgebreider, zeker wanneer de TGV Leuven zal aandoen. En in het kader van de opwaardering van de binnenvaart, zou de Vaart meer gebruikt kunnen worden.

Ook voor schepen Massart is deze mogelijkheid niet volledig uit te sluiten, als de aanleg van een wetenschapspark in Heverlee niet zou kunnen doorgaan. Hij verlangt dan wel weer dat de universiteit ernstige financiële inspanningen moet doen. Beide heren verliezen echter om eerst alles op alles te zetten om er toch een wetenschapspark in het westen door te drukken.

Pieter De Gryse

De geschiedenis van het wetenschapspark

Willen is kunnen

Als de KU Leuven iets wil, laat ze er geen gras over groeien. Haar stem wordt dan ook overal gehoord, zowel bij de stad, bij de Vlaamse overheid als in de bedrijfswereld. Zo ook voor het wetenschapspark: de omstandigheden die noodzakelijk zijn voor de aanleg van het park werden op vier jaar tijd zonder veel problemen geschapen.

In het begin van de jaren zeventig definieerde de nationale overheid het statuut van 'wetenschapspark': een industrieterrein in de nabijheid van een universiteit waar zich bedrijven mogen vestigen die zich in de eerste plaats toeleggen op onderzoek en niet op productie. Die bedrijven kunnen rekenen op een intensieve samenwerking met de universiteit, een goedkoop terrein (door overheidssubsidies) en een relatief hogere investeringssteun dan elders. In Vlaanderen kregen de drie grootste universiteiten elk een enveloppe met een aantal hektaren voor zo'n wetenschapspark: de KUL in Haasrode, de RUG in Gent en de VUB in Zellik.

De 50 hektare waarover de KUL in Haasrode beschikt, raakten stilaan opgebruikt, zodat men tegen het einde van de jaren tachtig begon te denken aan uitbreiding. Daarbij kijkt de KUL met jaloerse blikken naar haar zusteruniversiteit in Louvain-la-Neuve, die over 150 hektare

beschikt (waar nog 80 hektare zou bijkomen) en grote bedrijven - bijvoorbeeld Shell - wist aan te trekken. In maart 1988 pakte algemeen beheerder Karel Tavernier op de Raad van Beheer, het hoogste orgaan aan de KUL, uit met een nota waarin hij expliciet pleitte voor een nieuw wetenschapspark. Op dat moment waren daarvoor al samenwerkingsovereenkomsten gedaan door de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij (Gom) Vlaams-Brabant.

Kontakt

Waar de universiteit met haar nieuwe 'park' terecht wilde, was toen ook al duidelijk: in de directe omgeving van de kampus Eeksektieve Wetenschappen in Heverlee. Die onmiddellijke nabijheid moest een intensief kontakt tussen de voersers aan de universiteit en het bedrijfsleven verzekeren. Bovendien was een inplanting op die plaats volgens de KUL perfect mogelijk binnen de bestaande gewestplanning. De hele zone tussen de Leuvense ring (oosten), de invalsweg E40 (noorden) en de Kardinaal Mercier- en de De Croylaan (zuiden), en tot aan Egenhoven bos en de E40 (westen) stond immers op het GP ingeschreven als zone voor openbaar nut.

Hier raakte men echter een discussiepunt: kan een industrieterrein met privébedrijven beschouwd worden als een zone voor openbaar nut? Voor de KUL wel, zo verzekert ingenieur Jan Schreurs,

diensthooft van de afdeling Fysische Planning. Hij verwijst hiervoor naar het mammoetdekreet Coens, dat in artikel 4 stelt: "Universiteiten zijn, in het belang van de samenleving, terzelfdertijd werkzaam op het gebied van het academisch onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek en de wetenschappelijke dienstverlening" (onze kursivering).

Een wetenschapspark zou een voorbeeld zijn van die 'wetenschappelijke dienstverlening': de universiteit stelt resultaten van haar onderzoek ten dienste van anderen. Een dergelijke redenering is natuurlijk klinkklare onzin. Tenzij men gelooft dat die privébedrijven waar de universiteit haar 'diensten aan verleent' zouden handelen 'in het belang van de samenleving' en niet in hun eigen belang. De Vlaamse administratie voor ruimtelijke ordening (het Arom) zou deze redenering van de KUL dan ook bezwaart hebben.

Kraamkliniek

Hoe dan ook, vanaf 1988 werkte de KUL onverdroten voort aan de uitbouw van haar plannen. In een eerste fase begon ze met de oprichting van het 'Innovatie- en Incubatiecentrum KUL nv' (IIC). Zo'n centrum is eigenlijk een beschermde omgeving die onderdak biedt aan beginnende bedrijven die nog niet klaar zijn om op de markt te komen. Ze worden gezamenlijk gehuist en moeten aldus niet de zware overheadkosten dragen. Het IIC is dus een soort coöperatieve voorbedrijf die zich in een latere fase op de produktmarkt willen wagen. Voor het project werden in de loop van 1988 de nodige investeerders gevonden, zodat de eigenlijke oprichting van de naamloze vennootschap al in december 1988 kon plaatsvinden. In 1989 werd dan het eigenlijke IIC-gebouw opgetrokken, aan de Kapeldreef, net tegenover het gebouw van

Scheikunde, ten westen van de kampus. Aldus werd eigenlijk de eerste steen gelegd voor het latere park.

Het duurde tot april 1991 voor de zaak van het wetenschapspark opnieuw op de Raad van Beheer werd besproken, met een nota van Jan Schreurs. De Raad nam nu ook een aantal concrete beslissingen: het wetenschapspark zou zeker aan de kampus Eeksektieve Wetenschappen komen, men zou de nodige terreinen proberen verwerven en er zouden gesprekken komen met Stad Leuven over de (her)inrichting van het hele gebied ten westen van Leuven.

Weer zat de universiteit niet stil. Eén: in het levige dossier met de aanvraag voor herinrichting van het gewestplan dat vanuit Stad Leuven in mei 1991 naar de Vlaamse administratie werd gestuurd, was met de eisen van de KU Leuven al rekening gehouden. Twee: op minder dan een jaar tijd verwierf de KUL zo'n 15 hektare langs de invalsweg van de E40, op de plaats waar het wetenschapspark moet komen. Aangezien het om een zone voor openbaar nut gaat, heeft de KUL hier een onteigeningsbevoegdheid, waarbij de prijs van de grond bepaald wordt door het 'Komitee tot Aankoop'. In januari 1992 bleven nog slechts enkele kleine percelen in dat gebied aan te kopen.

Uit de nota van Jan Schreurs blijkt tenslotte dat men op dat moment van een kabinetmedewerker van minister De Batselier, de heer Vanderstoep (voorzitter van de interkabinettenwerkgroep 'Industrieterreinen/ Ambachtelijke zones), de verzekering gekregen dat het kabinet waarschijnlijk bereid zou zijn om aan deze zone het statuut 'wetenschapspark' toe te kennen, al was het kabinet wel "van oordeel dat hiermee de enveloppe van de KU Leuven zal opgebruikt zijn". De eigenlijke uitbouw van het park kon beginnen.

Pieter De Gryse

Kringverkiezingen bij Ekonomika

"Ekonomika geen organisatieburo"

Verkiezingen bij Ekonomika zijn altijd groots opgezette spektakels. Na een 'krisis'-jaar (de Ekonomika-verkiezingen hadden met een Panorama-uitzending twee jaar geleden veel kwaad bloed gezet wegens de massa's geld die er tegenaan waren gegooid) werd nu de 'Hendrik Humphrey Bogart-Stijn Vijf voor twaalf Vermoelen'-tweestrijd nog eens overgedaan. De Dekenstraat werd enkele dagen gereserveerd voor drinkfestijnen, varkens aan het spit en de meest uiteenlopende attracties. Zolang er maar ambiance is, nietwaar.

"In tegenstelling tot de prehistorische opvatting van enkele bejaarde Ekonomika-studenten, zijn onze kringverkiezingen niet een ideale gelegenheid om het potentieel aan organisatietalent op de proef te stellen. Ekonomika is geen organisatie-buro," zo staat te lezen in de richtlijnen van het Neutraal Comité, dat de verkiezingen organiseert. Dat dit meer wishful-thinking is dan realiteit, bewijst het feit dat slechts een van de twee serieuze ploegen eraan gedacht had een programma in elkaar te boksen. Alleen ploeg 'Inteam' had een vrij degelijk programma. Een ploeg 'XIII' (naar de gelijknamige populaire strip) verdedigde zelfs haar inhoudsloos programma.

In het 'Dertientje' dat ploeg XIII in elkaar geknutseld had volgens de lay-outregels van fakblad 'Het Winkeltje' - en dat overigens bol stond van de publiciteit - kon men lezen: 'Julie moeten hier geen eindeloze uitwedding verwachten van wat ieder volgend jaar allemaal niet zal realiseren, en hoe formidabel wij het wel zullen doen.' Behalve de enkele vage opmerkingen in datzelfde voorwoord over "een lijn van openheid en diversiteit (...); presidium meer in de jaren, kursdienst open voor iedereen, steeds iemand bereikbaar" werd er op de volgende pagina's met geen woord gerept over ook maar enige vorm van planning. Maar dat "Ambi verzekerd!" was, stond buiten kijf, aldus het brochure'tje.

Stripvloek

De blaadjes van de drie nepploegen ('Ani mo oak Johnny', 'Leuven Westvlaams' en 'Ik denk dus ik Henk') vermeldten naast hun hilarische programma's en dito activiteiten allemaal het reglement van het Neukom. Dit speciaal voor de verkiezingen opgerichte Neutraal Comité ("het wakend geweten") moet erop toezien dat alles ordelijk verloopt en houdt er strikte regels op na. Een nepploeg eerste-kamers (Ploeg van de humor en Anarchie, afgekort 'PvdHA') werd bijvoorbeeld niet toegelaten tot de verkiezingscampagnes omdat dat te laat was ingeschreven.

Doordat paasmaandag een verlofdag is, bleven slechts twee dagen over om campagne te voeren vóór de grote stembad, traditioneel op donderdag. Op maandagavond werd gestart met het plakken van de affiches, een activiteit die ook al aan de regels van het Neukom onderworpen is. Niemand mag affiches van de andere ploeg overlappen tenzij dit al gebeurd is door buitenstaanders. Dat ploeg 'XIII' die week het straatbeeld overheerste, was dan ook voornamelijk te wijten aan het feit dat ze de hele week lang plakploegen bleef mobiliseren, terwijl de anderen het na die eerste avond meestal voor bekeken hielden. 'Inteam' had blijkbaar wel een aantal universitaire gebouwen kunnen inpalmen: Alma II en Iool hingen binnenin vol met 'Inteam'-affiches, en zelfs de gerant en het Alma-personeel hadden 'Inteam'-petjes op.

Uit protest had ook 'PvdHA' affiches onder de vorm van de doodsburcht verspreid, waarin de ploeg oproep tot het

uitbrengen van een blanco stem. De aanvankelijk opgegeven doodsoorzaak: 'geneukt door Neukom', hadden ze wel enigszins aangepast. Het eerste woord werd dan maar vervangen door typische stripvloeken in de vorm van sterretjes, doodshoofden en bommetjes.

De twee daaropvolgende dagen hebben heel wat ekonomiestudenten de deel van hun wekelijks budget kunnen uitsparen. Van 's morgens vroeg al kon men zich in de Dekenstraat volpropen met gratis uitgedeelde ontbijten in de meest uiteenlopende variaties. Barbecues, frietkramen en biervaten vulden de rest van de dag. Dat de kandidaat-personeels wegens de geluidsoverlast op het matje werden geroepen bij de Jacky - Jacques Vandereckden dus, de deklaan van de fakulteit Ekonomika -, kon de pret niet bederven. Het aanbod was ook zeer gevarieerd. Bij de stand van 'Leuven Westvlaams' kon men bijvoorbeeld een uitgebrachte auto van een van de leden van de bewuste ploeg met twee voorhamers naar hartelust in elkaar rammen. En bij ploeg 'Inteam' had men voor waterpret gekozen. Een zwembad werd gebruikt voor een drietal activiteiten, die konden rekenen op veel bekijks.

Komplot

Wie bijvoorbeeld met de blote hand een paling kon vangen in het zwembad won een reis naar Spanje. Het is wel weinig principieel dat een ploeg die zich het label 'ekologisch' (zie verder) aanmeent, zonder gene 'spelletjes' organiseert met palingen. Het traditioneel touwtrekken over het zwembad was dan weer onschuldig. Maar dat Stefan Lameire, kandidaat-preses van 'XIII', al van bij het begin een 'looser' was, was wel duidelijk toen hij de uitdaging in dat touwtrekken afwees tegen de 'Schelle', preses van 'Inteam'.

De geplagiede maar toepasselijke slogan 'Hand in hand voor verdraagszaamheid' van het Neukom, heeft zijn effect gemist op het kiesdebat van woensdagavond. De vittende ondertoon, die al tot uitging was gekomen in het het voorwoord van het 'Dertientje', werd nu niet meer onder stoelen of

banken gestoken. In plaats van dieper in te gaan op het al dan niet bestaande programma, zijn beide kandidaat-preses vervallen in laag bij de grondse opmerkingen en werden er heel wat verwijten naar elkaars hoofd geslingerd. Daarbij bleek nogmaals dat de ploegen inhoudelijk zo goed als niets te vertellen hadden.

Bovendien was het duidelijk dat Stefan Lameire niet wel begrepen had van Loko en haar ontstaansgeschiedenis. Hij pleitte voor meer stemrecht voor de grote kringen en suggereerde dat deze eis er min of meer was gekomen in samspraak met andere grote kringen als VRG en VTK. Men krijgt welhaast de indruk dat het hier om een komplot gaat.

Na het debat volgde nog een kies-tal als afsluiter van de uitermate traditioneel verlopen campagne-week. Het kworum van 1312 stemmen werd donderdag gemakkelijk gehaald. Het Neukom heeft het kiesreglement vorig jaar immers uitgebreid. Alle studenten ingeschreven aan de fakulteit mogen hun stem komen uitspreken. Lid zijn van Ekonomika is dus voor het eerst niet langer meer een vereiste. Daarmee komen ze tegemoet aan de vraag die vanuit Loko bestaat voor een democratisch kiessysteem. Dit neemt niet weg dat het kiessysteem van Ekonomika op andere vlakken niet veranderd is. Het gaat uit van een soort positieve discriminatie van de minderheden.

Elke stemgerechtigde kan vier namen invullen in volgorde van voorkeur. In de eerste stembus worden de eerste voorke-

keurstemmen geteld. Indien geen enkele ploeg 50% van de stemmen behaald heeft, telt men de tweede voorkeurstem van diegenen die op de slechtst skorende ploeg hadden gestemd. Dat resultaat wordt dan opgeteld bij de punten die de drie resterende ploegen in de eerste ronde gehaald hebben. Als een ploeg dan nog niet de helft van de stemmen gekregen heeft, wordt een derde stembus gehouden, waarna nog twee ploegen overblijven. Een kompleks systeem, maar volgens professor Schokkaert zonder meer het beste. De ploeg met een programma, ploeg 'Inteam', heeft aan één stembus genoeg gehad. Met 1024 stemmen versloegen ze met een ruime voorsprong 'XIII', die 640 stemmen behaalde. 'Leuven Westvlaams' volgde met ongeveer 90 stemmen terwijl de beide loploegen ongeveer 20 stemmen in de wacht sleepten.

Volgend jaar mogen de ekonomiestudenten zich dus naast de klassiekers ook aan enkele nieuwe activiteiten en probeersels verwachten. Wat de winnende ploeg allemaal van plan is, staat te lezen in de extra-editie van het Laatste Nieuws. Zigeunersnacht, riooltocht en frustratiedag zijn maar enkele van de ideeën die de vice-ontspanning in petto heeft. Het hoeft dus niet bij het jaarlijks terugkerende Smartlappenfestival te blijven.

De vice-jaarwerkings wil het eerste deel van de Ekonomika-slogan 'Uit te Dulci' "niet in de vergeethoek duwen". In de veronderstelling dat Ekonomika-leden tot nu toe te weinig op de hoogte

gebracht werden van onderwijsperikelen en bredere sociaal-maatschappelijke knelpunten, zal daaraan meer aandacht besteed worden bij het opstellen van het Winkeltje en het wekelijks Blabla-blaadje. Onder de bevoegdheid van dezelfde vice-preses zal een nieuwe werking ressorteren die speciale aandacht wil besteden aan de Erasmus-studenten.

De groene wind waait ook over Ekonomika. In een artikelje 'Greenpeace achterna?' stelt de ploeg zich de vraag hoe zij een steentje kan bijdragen aan het milieu. Dat is een nieuw gegeven in de Ekonomika-geschiedenis, op het (makke) milieudebat van vorig akademiejaar na, maar de invulling is niet echt wat men zou verwachten. Slechts een vijfde van de totale papierproductie van Ekonomika zou op recycle-papier worden gekopieerd. Er wordt geschermd met de wetenschappelijke uitspraak als zou wit papier beter zijn voor de kontractie (Deze 'wetenschappelijke' uitspraak is trouwens op zijn minst van twijfelachtig allooi; andere (betrouwbare) wetenschappelijke onderzoeken hebben immers aangetoond dat kringlooppapier een stuk 'rustgevender' is). Het lijkt hier dus eerder te gaan om een publicitaire aangelegenheid. Dat was al te merken tijdens de verkiezingscampagne zelf waar er wegwerpmateriaal niet uit de lucht was en ook het brochure'tje van de ploeg zelf was niet op recycle-papier gedrukt.

Ilse Steen
Steven Van Garse

Waarom op stoelen zitten als er tafels zijn om op te staan?

(foto Karen De Pooler)

Oikonde op zoek naar vrijwilligers

Er is altijd nog een plaatsje

De vrijwilliger als 'vervangingsberoepskracht' of als 'looppjongen/meisje' of nog hoe kan de vrijwilliger zijn eigen, onmisbare en onvervangbare plaats krijgen in de hulpverlening? Oikonde-Leuven sleutelt al zowat 25 jaar aan de samenwerking tussen de beroepskrachten, hulpvragers en vrijwilligers.

Oikonde-Leuven vangt mensen op die op een of andere manier problemen hebben met 'wonen'. Op zich lijkt ergens of bij iemand wonen een eenvoudige en vanzelfsprekend gegeven. Maar wie in zijn eigen leven gekonfronteerd wordt met harde noten, zoals verlies van een partner, echtscheiding, ernstige knifsteken, woelt aan waarover het gaat. Nogal wat mensen kunnen tegenslagen die ze tegenkomen niet alleen aan. Bij anderen gaat het niet om tegenslagen waarmee ze te maken krijgen. Van in het begin kunnen problemen zich aankondigen: handikap, verlaten door ouders, opgevoerd in een milieu dat onvoldoende kansen kon bieden... Dat een belangrijk en goed functionerend opvangnet nodig is, lijkt

Snurken

Samen met andere kleinschalige initiatieven probeert Oikonde-Leuven een opvang uit te bouwen. Uitgangspunt hierbij is een 'huisituatie' aan te bieden in een kleine groep, in een gewoon huis en op maat van elke bewoner. Naast wonen moet er ook aandacht gaan naar werk, vrije tijd, uitbreiding van sociale vaardigheden, relaties, vrienden, ...

Een voorbeeld: een gemeenschapshuis biedt aan een licht mentaal gehandicapte jongere een kamer aan in hun huis en Oikonde zorgt voor de begeleiding. Voor de vrijetijdsbesteding kan het huis een goede uitvalsbasis betekenen want enkele bewoners zijn nogal sportief aangelegd. Meegaan naar de sportclub is dus geen probleem. De vriendin van een andere bewoner maakt tijd om mee te oefenen

voor de autorijdschool. Of de mentaal gehandicapte zijn rijbewijs zal halen, wordt afwachten, maar alleen maakt hij zeker geen kans. In elk geval duurt het weekend minder lang als je niet de hele tijd alleen zit.

Een dergelijk aanbod, aangepast aan de situatie van de jongere, met nieuwe kansen en ingangsporten, kan geen enkele professionele hulpverlening bieden. De vrijwilligers kunnen dit wel door het samenleven. De beroepskracht van Oikonde zorgt voor begeleiding. Hij evalueert bijvoorbeeld regelmatig het verblijf van de jongere in het gemeenschapshuis, met aandacht voor de verschillende topics. Daarnaast bespreekt hij de gang van zaken met de vrijwilligers. De cirkel is rond. Samenwerken is de boodschap.

Konkret draaien in het Leuvense 3 gemeenschapshuizen waar een 3-tal vrijwilligers samenwonen met evenveel 'gesten'. Het zijn mannen en vrouwen die als licht mentaal gehandicapte, als ex-psychiatrische patiënt, als jonge instellingsverlater of als eks-gedetineerde niet of nog niet alleen kunnen wonen. Wonen in een gemeenschapshuis, alleen en toch in groep, helpt hen op weg naar meer duidelijkheid en zelfstandigheid. Soms zorgen een aantal 'bezoekers' voor ondersteuning, voor contacten en soms zelfs voor specifieke opdrachten.

Het krisisopvangcentrum van Oikonde vangt mensen op in akute noodsituatie. Uit huis gezet, weggevloden, op de dood, ... Een dergelijk centrum kan een eerste perspectief bieden. De bezettingscijfers liggen er overigens niet om. Ook hier werken beroepskrachten en vrijwilli-

gers samen. Wat een vrijwilliger biedt is weliswaar anders, maar even essentieel en onmisbaar. De beroepskrachten zorgen voor dagopvang, terwijl vrijwilligers als 'inslaper' instaan voor de avond- en weekendopvang. Hiervoor krijgen zij een onkostenvergoeding.

Grondig

Nogal wat mensen zien in hun eigen leefsituatie de ruimte om iemand op te vangen. Die situatie en die ruimte mogen ruim worden opgevat: alleenstaande, gezin, leefgroep, opvang voor een lange of een welomschreven periode, ... Oikonde probeert de vraag naar opvang en het aanbod op elkaar af te stemmen. In de loop van juli en augustus vertrekken een aantal inwonende vrijwilligers uit de drie gemeenschapshuizen. De organisatie is nu op zoek naar nieuwe krachten. Aan de inwoners wordt gevraagd om gedurende 1 jaar mee te werken. Uiteraard wordt daarvoor vooraf grondig geparaat. Tegover dit engagement staat een zeer voordelig en uitermate zinnig wonen. Ook de andere opvangsinitiatieven staan of vallen met de vrijwilligers. Wie zich als inwoner, bezoeker, 'inslaper' of met welk aanbod dan ook wil engageren, wordt met open armen ontvangen.

Denise Vandevort

Info: Oikonde-Leuven vzw, Tiensevest 17, 3010 Kessel-Lo, ☎ 016/22.96.13. Oikonde organiseert op maandag 27/04 om 20.00 u een info-avond in het Stuc, Van Evenstraat 2d, 3000 Leuven.

Kringverkiezingen bij Industria Preses voor allen, ook voor racisten

Deze weken kun je er niet naast kijken: overal loop je schreeuwende en zingende studenten tegen het lijf die maar één bekommernis lijken te hebben: kiezen of verkozen worden. Je kan voor of tegen deze gang van zaken zijn, maar je kan in elk geval niet om dit fenomeen heen. Het kan nooit kwaad om een gezonde dosis objectiviteit en waakzaamheid aan de dag te leggen, een aspekt dat in de verschillende campagnes graag met liters gratis bier en honderden hamburgers overspoeld wordt. Zo was verleden week ook Industria aan de beurt, weliswaar geen studentenvereniging van een universiteits-fakulteit, maar toch een van de grootste 'kringen' van Leuven.

Er hadden zich dit jaar twee serieuze ploegen aangeboden, naast enkele lolploegen. Deze laatste waren na hun afwezigheid van vorig jaar terug aanwezig, en vormden vaak een welgekomen afwisseling in de soms saai momenten rond de andere publiciteitscampagnes. 'Radijjes', 'Tiquilla', maar vooral veel 'L.O.L.' was hier de boodschap. De serieuze ploegen luisterden naar de naam 'DoorDacht' en 'Goiedag'. Deze laatste had een middeleeuwse goedendag als logo, symbool voor hun directe en agressieve campagne. Enkele muziekgroepen en talrijke vaten moesten hun gebrek aan echt programma verbloemen. Dit laatste is hun trouwens nog goed gelukt ook. Hun professionele campagne bleek uiteindelijk voldoende om de Industriekiezers voor zich te winnen.

Bierkelder

'DoorDacht' daarentegen had zich wel de moeite getroost om een degelijk programma uit te werken. Uiteindelijk werden ze niet beloofd voor hun aandacht voor het engagement van de studenten. De Industria-kiezers anno '92 willen graag eerst en vooral dat de voldoende aandacht gaat naar hun 'broed en spelen'. Of moet de verklaring elders gezocht worden? Typisch voor 'DoorDacht' was het feit dat ze wel 450 mensen konden overhalen om voor veertig frank hun lingeriehobby bij te wonen, maar er niet in slaagden om hun interesse vast te houden. Daardoor verveelde het publiek zich in de dode momenten en reageerde met zenuwachtig geginnik. Het was ook opmerkelijk dat 'DoorDacht' in haar programma opkwam om volgens jaar alle kursussen op wit recyclagepapier uit te geven. Later bleek ook ploeg 'Goiedag' oor te hebben voor dit lovenswaardig initiatief. Blijkbaar begint het gevecht van de Leuvense Milieuraad zijn eerste vruchten af te werpen.

Ook de openheid inzake financiën is vernieuwend. Het vorig praesidium bleek vooral uit in het omhullen van haar financiën met een waas van geheimzinnigheid, wat de geruchtenmolen over gesjoemel en verduistering op gang bracht. Onder druk gezet door dit ma-

ren. De hoop vervloog echter snel toen de discussies zich Toespitste op enkele knelpunten: wie had welk programma-punt van wie gestolen, en wie had zich niet aan welke afspraken gehouden. Gelukkig namen ook enkele lolploegen aan het debat deel, zodat verhinderd werd dat het debat ontarste in een scheldpartij. Door op de rand te balanceren van het vulgare en komische, wat hun dit maal overigens vrij goed lukte, slaagden zij erin wat animo in het debat te brengen.

Uiteindelijk viel er tijdens het debat ook inhoudelijk enkele interessante zaken op te tekenen. Het bevestigen van de onafhankelijkheid van studentenraad tegenover de direktie van de instelling is hier zeker een van. Dit orgaan, dat sinds enkele jaren de belangen van de studenten verdedigt op onderwijskundig en sociaal vlak, is het laatste jaar aan een heuse revolutie toe, mede onder impuls van de beloofde bevoegdheden uit het Holt-dekreet. Het is ook dit orgaan dat nauwe contacten onderhoudt met Loko, via haar afvaardiging bij Sociale Raad, en met andere Holt-instellingen, die zich momenteel onder de vlag van het VVS bevinden.

Ook rond de racismeproblematiek viel er wel het een en ander te noteren. Na een vraag hierover aan de ploegen, vond pres Patrick Nijs die gewoonte-gedruge het debat leidt, het nodig vooraf

op te merken de vraag maar beter niet te beantwoorden. Dit kan enkel maar de geruchten bevestigen over zijn extreem-rechts sympathieën. Getuige hiervan zijn merkwaardige lezersbrief in Veto, enkele jaren terug. Toen beschreef hij islamitische migranten in Brussel als "ze erkennen ons rechtssysteem niet, en willen een parallelle orde op ons grondgebied, ze willen geen varkensvlees op school tijdens de kooklessen, enzovoort", en wist wetenswaardigheden als "Het volk als eenheid verdedigt zich tegen onrecht en bedreigingen van buitenaf", en "Een mengelmooi van verschillende culturen kan moeilijk nog cultuur genoemd worden. Kleine groepen zetten zich hierover heen, maar geen hele volksverhuizingen." (Veto, 24 oktober 1988, p.2)

Achterban

Ook de kandidaten stonden zeer afwijzend tegenover een anti-racistisch beleid. Zij verscholen zich hierbij achter de stelling dat zij presessen van iedereen zijn, dus ook van de racisten. Blijkbaar vergeten ze daarbij dat ze hierdoor voorbijgaan aan de elementaire rechten van de migranten op Groep T. Hopelijk zien zij tijdig deze misleuken in, zodat ook Industria zich achter de leuze van verdraagzaamheid en antiracisme kan

scharen, iets waarin menige Leuvense fakulteit en ook Loko Industria reeds voorafgegaan is.

Na het debat volgde de stemming, die in het voordeel van Frank Berben en zijn ploeg 'Goiedag' beslecht werd. Iedereen was het er echter over eens dat de lage opkomst de campagnes geen eer aandoeft. Slechts 29 procent (364 van de 1.249) van de studenten kwam opdagen. Nochtans hadden de preseskandidaten uit de 'grote verkiezingen' van 24 november toch de les kunnen trekken dat verkiezingen met weinig inhoud kiezers eerder afstoten dan aantrekken. Dat uitte zich in deze Industria-verkiezingen in een bijzonder lage opkomst.

Deze verkiezingscampagne (die overigens meer dan 100.000 frank kostte, maar naar 'Groep T'-normen nog goedkoop is in vergelijking met die van vorig jaar, waarvoor men nog een half miljoen meer uitaf) is er blijkbaar niet in geslaagd om echte interesse bij de Industria-kiezer op te wekken. Wil een presidium in de toekomst nog geloofwaardig overkomen, en met de goedkeuring van meer dan 16% van de industriaren verkozen worden, dan zal men een en ander over een andere boeg moeten gooien. We kunnen alleen maar hopen dat dit dan ook zal gebeuren.

Pieter Vandekerckhove

Uitbreiding aantal docenten vereist Fakulteit Economie in structurele crisis

De evaluatie-enquête van het Plan Dilemmans aan de fakulteit Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen (FETEWE), die in Veto 25 al werd besproken, heeft eindelijk de structurele problemen aan het licht gebracht. Uit de cijfers blijkt bijvoorbeeld dat oefenzittingen, werkcolleges en praktika over de hele lijn problematisch zijn. En dat is nog maar een beperkt facet van de malaise in het opleidingsproces van bedrijfsleiders, managers, economische adviseurs, ... Tegen die achtergrond tekent een messianische oplossingen als het Plan Dilemmans zich af als lachwekkende misleuken, waarmee de auteurs-rectoren hun eigen naam alleen bevleken.

Het probleem van universitair onderwijs aan grote groepen studenten schreeuwt om een structurele oplossing. Democrativering van het onderwijs betekent niet alleen gelijke kansen scheppen voor iedereen, maar ook behoorlijk en kwalitatief onderwijs aanbieden.

De moeilijkheden zijn ontstaan in het begin van de jaren '80. Een aantal goed in de markt liggende fakulteiten kenden toen een grote toeloop: Toegepaste Wetenschappen, Geneeskunde, Rechten en Economie. Elke fakulteit zocht, al dan niet gesteund door de academische overheid, naar een oplossing voor de plots stijging van de studentenpopulatie. Geneeskunde en vooral Toegepaste Wetenschappen kozen van bij de aanvang voor ontbinding in kleine groepen. Slechts enkele vakken werden in grote groepen gedoceerd. Mede omwille van de lagere budgetten per student koos FETEWE voor onderwijs aan grote groepen. Men redeneerde dat de toeloop wel eens een 'tijdelijk verschijnsel' zou kunnen zijn en dat de aantallen wel terug zouden dalen.

Tien jaar later blijkt, in terwijl van de de al te optimistische verwachtingen, dat de stijgende trend zich om te tijdelijk doorzet, in plaats van om te buigen. De daling van het aantal eerste-kan studenten in Economie dit jaar heeft te maken met de oprichting van de kandidaturen Economie in Kortrijk. Het totale aantal Economiestudenten is dus min of meer gestagneerd. Aan het professoren-aantal is ondertussen evenwel weinig veranderd. Op dit ogenblik zijn er - zowel voltijds als deeltijds - 62

professoren verbonden aan de fakulteit. Op een totaal van meer dan 3900 studenten geeft dit een verhouding van één professor per ruim 63 studenten, of een drievoudige verkrachting van de KU Leuven-norm van één per 21.

In de kandidaturen vinden alle kolleges plaats in groepen van minstens 400, en oefenzittingen in groepen van ruim 60 studenten. Maar ook de licenties dragen de gevolgen van de onderbezetting: er zijn te weinig PC's voorhanden, en seminariediskussies moeten worden gevoerd met 150 personen. Bovendien bestaat nog nauwelijks de mogelijkheid om mondeling te eksamineren. Over de eksamenvorm kan blijvend gediscussieerd worden, maar het laatste wat ooit door studenten zal worden bevestigd is dat men in zijn academische loopbaan nooit een mondelinge proef hoeft af te leggen. In de fakulteit ETEWE ben je echter een witte raaf als je op vier jaar tijd twee mondelinge proeven hebt gehad. Een moedige prof als Van Acloydien die voor zijn vak 'Leer van de kostprij's' toch elke student een tiental minuutjes voor zich wil zien, moet zich daarvoor uitsloven van begin juni tot net voor de proklamatie op 10 juli.

Overschrijven

Het tekort aan 'manschappen' leidt onvermijdelijk tot kwaliteitsverlies. Praktika die van vak 'Technologie' worden gereduceerd tot het aanwezig zijn en tot het indienen van een verslag. Wat je doet op het praktikum, of wat je schrijft, is van geen tel, maar je moet er wel zijn. Zo'n 2000 studenten kunnen moeilijk én begeleid én geëvalueerd worden op hun kennis en kunde door twee assistenten (let wel, sinds dit jaar is er iets gewijzigd: het aantal is fiks geslonken tot ruim 1000).

En dan is er nog het gedrocht en de eeuwig nachtmerrie: de tesis. In principe kunnen de zowat 700 laatstejaars allen onder begeleiding van hun promotor en met de steun van een werkleider een eindverhandeling maken. Aangezien niet alle 62 professoren voltijds zijn en dus relatief weinig tusschen begeleiden (Mark Eyskens vanuit Rwanda en Theo Peeters van de BBL?), heeft de doorsnee hoogleraar zo'n 20 eindverhandelingen per afstudeerjaar. Als men weet dat de begeleiding aanvangt in de

eerste licentie, komt men aan een 40-tal per jaar. Er zijn natuurlijk ook uitschietters: L. Vanthienen en M. Goossens bijvoorbeeld nemen er elk toch wel 60 voor hun rekening. Zij geven aan de betrokken studenten een zelfinstruatiepakket: doe-het-zelf-begeleiding.

De meeste professoren ontmoeten hun studenten dus bij de goedkeuring van het onderwerp, en met wat geluk mag men het resultaat persoonlijk overhandigen. Bovendien is het 'wegens organisatorische redenen' onmogelijk om het werk te verdedigen voor de jury. De student heeft hietoe wel het recht, maar de studentenvertegenwoordigers worden op de fakulteitsraad verzocht dit niet te propageren, of er komen problemen. Het resultaat is natuurlijk dat de eindverhandeling verworpen is tot een formaliteit in opstelvorm. In vele gevallen skort men bovendien nog beter door een bestaan werk te kopiëren dan door zelf onderzoek te doen.

Voeten

Bij dat ronduit lage kwaliteitsniveau sta je wel even versteld van de op til zijnde uitbouw van de fakulteit. Naast de al bestaande opleidingen van MBA en Aktuariële Wetenschappen komen er nog 'gespecialiseerde studies' in de Marketing, de Fiskaliteit en het Revisorat (om nog te zwijgen van prestigeprojecten als 'Junior Year Abroad' en een interuniversitaire opleiding Personeelsbeleid). Voor Marketing bijvoorbeeld geldt als vooropgezette norm dat er kolleges plaatsvinden in groepen van maximaal 35 personen. In tijden van schaarschte blijkt er dus nog overvloed te zijn voor de voortgezette academische opleidingen.

Aan de fakulteit ETEWE wordt onderzoek beschouwd als nauw aanleunend bij de vakken van die voortgezette opleidingen. Voor vele profen blijft het onderzoek dan ook beperkt tot het doceren van die vakken. Ook deze norm, de helft van de tijd voor onderzoek, wordt duchtig met voeten getreden. Profen worden overvloedig met onderwijsopdrachten.

Het nivo van de fakulteit Economie laat dus duidelijk te wensen over (vooral in het departement TEW licht onder het kwaliteitsgebrek). Het opstarten van kandidaturen in Kortrijk verhelpt daaraan niets. De kostprij's per student ligt nu drie keer hoger in Kortrijk dan in Leuven. Met dat geld kon de begeleiding in Leuven sterk worden opgedreven. Het moet duidelijk zijn dat dit enkel mogelijk is door het aantal docenten uit te breiden. Zoniet kunnen de toegepaste economen binnen enkele jaren beter opgeleid worden in de andere Vlaamse instellingen (ook hogescholen). De 700 laatstejaars hebben in elk geval geen hoge hoed op van hun diploma.

Jan Eeckhout

Liefdevolle akrobatie van Blok en Steel in het Stuc

Seks vanuit de ruggegraat

Wie vorig jaar Klapstuk 91 bijwoonde, klinkt de naam Blok & Steel vast niet onbekend in de oren. Dit Nederlands-Britse duo zorgde toen voor een aangename festivalopening met het verrissende, eigenzinnige dansstuk 'Be Long'. Deze maand zijn Suzy Blok en Christopher Steel weerom te gast in Leuven met het spektakulaire, maar tegelijkertijd af en toe intieme, '(Breaking) The Back of Love'. In deze voorstelling wordt verdergeborduurd op het thema van de man-vrouw relatie, waarbij het spel met macht en seks binnen een verhouding centraal staat. Veto sprak met de dansers-koreografen over het tot stand komen van dit energieke dansspektakel.

Veto: In '(Breaking) The Back of Love' draait alles rond relaties en seks binnen een relatie. Dit thema was al sterk in jullie vorige productie aanwezig. Was het niet moeilijk om opnieuw hierrond te werken?

Blok: «Toch niet. Eerst en vooral krijg je al vlug een seksuele spanning door een man en vrouw samen op een podium te laten dansen. Bovendien is seks iets wat heel breed gezien kan worden. Wanneer je het niet enkel als iets vulgairs wilt voorstellen, maar het wil tonen in al zijn facetten, met alles wat er omheen hangt, heb je een rijk onderwerp aangeboord. De relatie tussen dans en seks, seks maatschappelijk gezien, het spel van de macht in seks, het seksuele rollenpatroon... het zijn allemaal elementen die we in de voorstelling hebben willen steken.»

Steel: «Bovendien is een verschilpunt met onze vorige productie dat we in deze voorstelling met vier dansers zijn. Het gaat weliswaar om twee duo's, maar toch levert dit gegeven nieuwe stof op. Zo hebben we onder andere het thema getoond van spanningen die tussen koppels kunnen optreden. Zo zitten op een bepaald moment Suzy en ikzelf tegenover elkaar op een stoel. Terwijl wij opstaan en zachtjes naar elkaar toe wandelen, proberen in de andere richting ook Anny en Robert elkaar te bereiken, wat een onaangename botsing oplevert. Deze scène is een visualisering, je zou kunnen zeggen 'een in de ruimte zetten', van het thema van spanningen en jaloezie tussen koppels.»

Veto: Beide danskoppels gaan ook als partners door het leven. Levert dit zo sterk samenvloeden van dans en leven soms geen psychische spanningen op?

Steel: «Nee, integendeel, voor ons werkt het af en toe veeleer als een vorm van ontlasting. Daarbij vinden wij het ook leuk dat ons leven en werk zo nauw bij elkaar aansluiten. Leven is dans en dans is leven, het maakt onze stukken levend-echter, authentiek, concreter.»

Kijkboek

Veto: Van vlak na Klapstuk zijn jullie bezig met de voorbereiding van deze productie. Er is blijkbaar erg veel energie ingestoken.

Blok: «Chris en ikzelf hebben ons reeds in november voor een maand in de Klapstukstudio teruggetrokken. Daar hebben we met behulp van een video intensief gewerkt aan het vinden van passen en hebben we een soort van script in elkaar gestoken. We doorbladerden een sekshandboek en onderzochten onder meer parfumreklame in populaire tijdschriften, waardoor we verschillende ideeën verzamelden. Het sekshandboek leverde ons enkele stukjes tekst op, maar we hadden er moeiteloos een hele voorstelling mee ineen kunnen steken. Het is onvoorstelbaar dat sommige mensen de onzin slikken die hierin verkocht wordt.»

«We brouwen danspassen uit de rollenpatronen die we terugvonden in de reclame. Een beeld dat vaak terugkomt is dat van de gespierde, almachtige man tegenover de broze vrouw. Deze stereotiepe beelden hebben we dan omgezet in bewegingen die we voor de videokamera uitprobeerden. Door deze video's aandachtig te bekijken selecteer-

den we het bruikbare materiaal. Het gebruik van de kamera stelt ons in staat onze eigen koreografie vanop een afstand te benaderen. In december zijn we een tijdje teruggekeerd naar Amsterdam om onder andere een paar administratieve dingen te regelen. Vanaf januari zijn we dan begonnen werken met het andere koppel.»

Blok: «De samenwerking met Anny en Robert is vlot verlopen. Ze zijn vrienden van ons en hebben beiden een groot gevoel voor humor, wat het dansen met hen erg plezierig maakt. Met Anny werkten we trouwens reeds samen in een vorige productie, 'Satori' (mei 1990). Zij heeft al meer ervaring met het theater. We wilden een meer teatrale voorstelling, met het gebruik van tekst, en daarbij heeft zij ons geholpen.»

Veto: Het gebruik van tekst, de duidelijke gezichtsuitdrukkingen en het suggestieve decor verlenen '(Breaking) The Back of Love' een eksplicit karakter.

Steel: «Dat is onze manier van werken. Wij houden er niet van te blijven steken in het abstracte. In onze voorstellingen zit veel betekenis en symboliek, we zouden het niet anders willen of kunnen maken. Bovendien verschilt de interpretatie van een dansstuk ook van persoon tot persoon. Mensen met veel kijkervaring halen al gemakkelijk betekenis uit een voorstelling; anderen komen naar ons toe en beweren dat ze er niets van begrepen hebben.»

Kleedje

Veto: '(Breaking) The Back of Love' is een vrij lange en erg rijke voorstelling. Vinden jullie het stuk niet een beetje overladen?

Steel: «We vinden dit dansstuk nog niet perfect, er moet zeker nog aan gewerkt worden. Zo is het nog af en toe te rommelig en moeten we nog intensief oefenen op onder andere het gooien met de flessen. De structuur van de voorstelling zit echter wel goed en naar mijn gevoel is het geheel niet overladen. Het is de bedoeling de toeschouwer te overweldigen. Trek de vergelijking met de videoklips op MTV: de kijker wordt ondergedompeld in een aaneenschakeling van flitsende, dynamische beelden, begeleid door een sterke beat, afgewisseld met ingelaste momenten van stilte en pauzes.»

Veto: De kleur van de seks is geel en van de liefde rood. Toch overweegt groen in jullie productie.

Blok: «Het gebruik van rood wilden we absoluut vermijden, dat zou een beetje van het goede te veel zijn geweest. Wij hebben we aan geel gedacht, maar dat is een moeilijke kleur om te gebruiken op het theater. We konden ons niet voorstellen dat we het bed op het podium in een geel kleedje zouden steken. Groen leek ons een geschikter kleur. Het heeft iets dekadents. Trouwens, is groen ook niet de kleur van de hoop, van de verandering in de toekomst?» (lacht)

Steel: «Er is ook een praktische reden: vermits we vinden dat drank en seks zo nauw met elkaar verbonden zijn, plaatsten we het podium vol champagneflessen. Deze groene flessen haalden we uit een chic Amsterdams bordje. Soms vonden we er daar wel vijftig op één avond.»

Veto: Verwijst de titel '(Breaking) The Back of Love' naar seks als de keerzijde van de liefde?

Steel: «De titel is de naam van een lied van 'Echo and the Bunnymen'. We kozen hem om zijn dubbelzinnige betekenis. De ruggegraat - the backbone - is een primordiaal maar tegelijkertijd ook erg kwetsbaar deel van het lichaam. 'The back of love' is dus datgene wat een relatie kan rechthouden, maar ze tegelijkertijd ook kan aantasten. 'Breaking' duidt erop dat we de functie van seks in een relatie tot op het bot hebben willen analyseren. Iedereen kan de titel op zijn manier interpreteren.»

Veto: Op de affiche staan jullie allebei naakt afgebeeld. Toch gaan jullie in de voorstelling niet uit de kleren.

Blok: «We hebben er wel aan gedacht. In een solo uit 1988, 'Het Naakt in Omgeving' van koreograaf Ton Lutgerink, danste ik trouwens reeds bloot. Al het seksuele in de naaktheid was daar echter weggehaald. Het was een louter esthetischer voorstelling, rond de schoonheid van het lichaam. Voor '(Breaking) The Back of Love' hebben we na lang overleg de optie van het naakt dansen uiteindelijk laten varen. Een deel van het mysterieuze zou dan weggevalen zijn uit het stuk, al zouden we ontegensprekelijk meer volk getrokken hebben. Voor de fotosessie poseerden we wel naakt. Op de affiche blijft het mysterieuze meer bewaard. Achteraf kun je die affiche overigens beschouwen als een soort van reclamestunt.»

Strikken

Veto: Na Leuven trekken jullie naar het Springdance-festival in Utrecht. Hoe lang plannen jullie daarna met deze productie rond te reizen?

Blok: «We beginnen aan een toernee doorheen Europa: Frankrijk komt eerst aan de beurt, en dan zullen we een maand in Engeland dansen. We gaan ook naar Duitsland en uiteindelijk zullen we op het einde van het jaar met een waarschijnlijk enigszins gewijzigde voorstelling terugkeren naar België en Neder-

Noeste Werkers (v/m)

De Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) zoekt ter ondersteuning van de werking van haar geleiding Kringraad, Sportraad, Veto en Isol gedurende het academiëjaar 1992-1993 vier halftijdse krachten (19,5 uur per week).

Van de halftijdse personeelsleden wordt verwacht dat ze de Algemene Vergadering van hun raad praktische en inhoudelijke ondersteuning versprekken om op haar werkingsterrein tot een doordacht beleid te komen. Ze moeten dit beleid met kennis van zaken kunnen uitvoeren.

Voor al deze vakatures komen vanzelfsprekend zowel vrouwen als mannen in aanmerking. Alle halftijdse personeelsleden zullen werken met een bediendencontract van bepaalde duur. Schriftelijke sollicitaties, met cv, motivering en vermelding van de speciale kwaliteiten die voor een raad nuttig kunnen zijn, moeten ingezonden of binnengebracht worden op het secretariaat van Loko, bij Ronny Tielen, 's Meierstraat 5, 3000 Leuven.

Kringraad

Van dit personeelslid wordt verwacht dat deze de Algemene Vergadering van Kringraad praktische en inhoudelijke ondersteuning verstrekt.

De kandidaat (m/v) beschikt over dagelijkse organisatorische en administratieve capaciteiten, en is op de hoogte van de werking van de Algemene Vergadering van Kringraad.

Hij/zij zal instaan voor de dagelijkse werking, administratie en begeleiding

land. In juni nemen we een welverdiende pauze, want het zal een vrij drukke agenda worden en '(Breaking) The Back of Love' is bovendien een fysiek erg veeleisende voorstelling. Het is wellicht het zwaarste dansstuk dat we tot nu toe creëerden.»

Steel: «Onze volgende productie ligt nog veraf, maar toch liggen er al enkele krachtlijnen vast. We zullen met vijf dansers. Ieder jaar trekken we een paar dansers meer aan. In 1998 zijn we met veertig. (lacht) De thematiek van de liefde tussen man en vrouw zal minder centraal staan. Graag hadden we iets gedaan rond 'dromen'. We hebben ons eveneens voorgenomen helemaal zonder tekst te werken.»

Veto: Jullie dansstijl is vergelijkbaar met wat Wim Vandekeybus brengt. Hij is energiek, krachtig en akrobatisch. Wat zouden jullie doen mocht deze Belgische koreograaf jullie nu vragen om zijn gezelschap te vervolgen?

Blok: «Op dit moment beschikken we over de financiële middelen om twee jaar verder te kunnen. Bovendien biedt zelfstandig werken het voordeel dat we onze eigen stijl en thematiek kunnen

uitbouwen. Aan inspiratie ontbreekt het ons alvast niet. Vandekeybus zou dus met enorme bedragen over de brug moeten komen, wil hij ons strikken.»

Dirk Boeckx
Ann Heyrbaut

'(Breaking) The Back of Love' van Suzy Blok en Christopher Steel is te zien in de Klapstukstudio in het Arenberginstituut van maandag tot en met donderdag om 20.30 u.

Puzzelen

De Puzzel (onthaalcentrum voor thuislozen) biedt kosteloos studentenkamer aan met inbegrip van het nodige comfort en ontbijt, aan personen die, in afspraak met anderen, de doorlopende inslaapverantwoordelijkheid willen opnemen. Ook studenten of andere geïnteresseerden die reeds een kamer bewonen, maar een vrijwillige bijdrage willen leveren als inslaapverantwoordelijke, komen hiervoor in aanmerking. Gelieve zo spoedig mogelijk contact op te nemen met: Onthaalcentrum De Puzzel, Naamsevest 64, Leuven. ☎ 016/23.54.36.

«Met het sekshandboek hadden we moeiteloos een hele voorstelling ineen kunnen steken.»

Sportraad

Voor de ondersteuning van haar werking gedurende het academiëjaar 1992-93 zoekt Sportraad Studenten Ku Leuven vzw twee halftijdse medewerkers. Zij werken onder een bediendencontract van één jaar vanaf 1 augustus 1992.

Hun taken: Algemene secretariaatswerken (briefwisseling, typen van verslagen, opstellen jaarslag, samenstellen sponsorsdossiers...); dossiers van de klassieerders bijhouden; permanente verzorging; bindschakel vormen tussen de sportraadmedewerkers en de informatiedoorstroming verzorgen; uiteenlinden verzorgen; boekhouding (eventueel, naar gelang de nood) en koördinatie (idem).

Hun profiel: flexibel, dynamisch, creatief, eigen ideeën durven uitwerken; anderen kunnen motiveren; kon- taktaardig; zin voor organisatie; probleemoplossend vermogen; talenten.

Bijkomende voorwaarden: beschikken over een wagen; enige ervaring met computers, vooral tekstverwerking (WP), bij voorkeur enige kennis en vertrouwen met de aard, de filosofie en de werking van Sportraad als deel van Loko.

Sollicitatiebrieven met korte motivatie en cv moeten voor maandag 4 mei om 17 uur gericht worden naar Pascal Van Loo. De verkiezing gebeurt op de Algemene Vergadering van maandag 11 mei, om 20 uur op de zolder van de Spuyse (kantine Sportcentrum), Tervuursevest 101, Heverlee. Aanwezigheid hierbij is gewenst.

Voor nadere inlichtingen: Pascal Van Loo, Tervuursevest 101, 3001 Heverlee, ☎ 20.62.03.

Veto

Voor haar werking wil het studentenblad beroep doen op een halftijdse kracht. Van de kandidaat (v/m) wordt in de eerste plaats vereist dat hij op de hoogte is van het maken van het blad, zowel technisch als inhoudelijk.

Zijn taak bestaat vooral uit administratie, het bijhouden van de briefwisseling, het meewerken aan de reclamewerving, het bijhouden van het archief en het verzorgen van de permanentie. Daarnaast begeleidt hij de redactie, spoort aktualiteiten op en legt contacten tussen medewerkers, redakteurs en leden van de verschillende raden. Als bindschakel tussen alle geleidingen van de redactie, zorgt hij ervoor dat er wettelijk een kwalitatief hoogstaand blad onder de Leuvense studenten verspreid wordt.

Het contract loopt af op 31 juli 1993. Kandidaturen moeten binnen zijn voor vrijdag 1 mei om 17.00 u. De kandidaat moet zich op de redakteuervergadering komen voorstellen. Zij of hij zal hierover uitgenodigd worden.

De meeste vluchtelingen zouden individuen zijn die hun lot in eigen handen nemen.

(foto archief)

Ster programmeert 'The March'

Kijk hoe wij sterven

De problemen waarmee de Derde Wereld gekonfronteerd wordt, zijn niet alleen zeer uiteenlopend, maar nemen voortdurend in omvang toe. Niet verwonderlijk dat steeds meer mensen ervoor kiezen have en goed te verkopen en hun vertrouwde omgeving te verlaten om in het Noorden het geluk te komen zoeken. 'Economische' vluchtelingen worden hier echter niet met open armen ontvangen. Over deze problematiek handelt 'The March', die volgende week door Studenten tegen Racisme (Ster) naar Leuven wordt gehaald.

Een eerste probleem waartegen het Zuiden moet optornen, is de enorme schuldenlast, die zware hypoteken op hun economische ontwikkeling legt. De rijke industrielanden in het Noorden lijken niet geneigd deze schulden kwijt te schelden. Integendeel, ze lopen zelfs steeds meer op door de hoge rentes die op hun beurt nieuwe leningen onontkoombaar maken. Instanties als het IMF dwingen de lokale regeringen tot een onmenselijk 'sociaal inleveringsbeleid' en dito 'saneringsplan' waarvan de weerslag op de levensstandaard van de bevolking katastrofaal is.

Steeds meer geld vloeit op deze manier van Zuid naar Noord. Ook de situatie op de wereldmarkt is ongunstig voor de Derde Wereld. De prijzen van de basisproducten die er geteeld of geproduceerd worden storten op geregelde tijdstippen in en zijn te laag om een gezonde economie mogelijk te maken. Vele teelten en grondstoffen worden door Westerse multinationals ontgonnen en dadelijk uitgevoerd, zodat de landen in kwestie er geen enkel geldelijk voordeel uit kunnen halen.

Maar ook de teloorgang van het milieu brengt enorme problemen met zich mee. De lucht- en bodemvervuiling neemt soms rampzalige proporties aan, vooral in de gebieden rond de grote steden. Het Noorden eist wel dat het Zuiden maatregelen neemt om de vervuiling tegen te gaan, maar wil zelf geen financiële tegemoetkomingen doen. Massale ontbossing, vaak door buitenlandse bedrijven, veroorzaakt erosie, die op haar beurt voor moordende aardverschuivingen zorgt. Oogsten mislukken door het ongunstige klimaat, door verregaande woestijnvorming, gebrek aan materiaal en technieken....

Verraad

De lokale regeringen staan vaak voor onmogelijke opdrachten. Er is de welig tierende corruptie op alle politieke niveaus, die een eerlijk vernieuwingsbeleid in de weg staat. Er is ook de Westerse politieke dominantie, de nieuwe wereldorde, die haar eisen stelt. Regionale conflicten, opstanden en guerrillas die bestreden moeten worden creëren vaak de nood aan een uitgebreid

politiekorps en een tot tanden gewapend leger; en een immens deel van de nationale budgetten wordt aan bewapening besteed. Lokale tradities verhinderen soms het invoeren van nieuwe denkwijzen en methodes in de landbouw, en door het Noorden opgelegde maatregelen beperken de economische bewegingsruimte.

De vlucht van het platteland naar de stad, de sloppenwijken rond de miljoenensteden, de hoge werkloosheid, de steeds groeiende groepen zwervers, de straatkinderen, de criminaliteit, de slechte gezondheidszorg, het Aids-probleem, het volledig ontbreken van sociale voorzieningen.... elke Westerse regering zou er zijn handen vol mee hebben.

In het Noorden is men zich maar al te zeer bewust van de problemen waar Derde Wereldlanden mee te kampen hebben. Men verkliest echter te zwijgen, om de eigen economische positie niet in gevaar te brengen. Wat zou de Westerse economie immers zijn zonder de voortdurende geld en grondstoffenstroom vanuit het Zuiden? Hier weigert men in te zien dat er structurele maatregelen nodig zijn om de Noord-Zuid verhoudingen weer gezond te maken. Men houdt de eigen burgers zoet met liefdadigheidsakties en bestempelt mensen die hun lot in het Zuiden willen ontvluchten als economische vluchtelingen. We kunnen niet iedereen die zich hier wil komen vestigen, opvangen, luidt het dan. Economische vluchtelingen moeten terug, illegale vreemdelingen moeten het land uitgezet worden, als het moet met chartervluchten. Er komen teveel immigranten ons land binnen, zegt men, en men spreekt over een 'vreemdelingenstroom'.

Hoewel de meeste vluchtelingen hier terecht komen via goed georganiseerde bendes, gaat het toch meestal om individuen die hun eigen lot in handen nemen. Tot nu toe is er nog geen echte vreemdelingenstroom geweest. Het Zuiden is nog niet opgestaan om een mars op het noorden te organiseren en zo zijn rechten af te dwingen. Waarschijnlijk zal dit nooit gebeuren. Anderzijds is een dergelijke 'actie' misschien het enige middel voor het Zuiden om een rechtvaardiger behandeling af te dwingen.

Een mogelijk scenario wordt voorgesteld in de film 'The March' van de Brit David Wheatly. Voor alle duidelijkheid, het gaat om een fictiefilm en het verhaal speelt zich af in een niet nader bepaalde, nabije toekomst. Een catastrofale droogte bedreigt miljoenen Afrikanen van de hongerdoed. In een Soedanese vluchtelingenkamp staat een charismatische leider op. Isa 'El Mahdi' roept de Afrikanen op tot een mars op Europa onder het motto 'Watch us die'. Hij vertrekt met een klein groepje, dat al vlug uitgroeit tot een massa van tienduizenden mensen. Via de oude zoutroete die dwars door de woestijn loopt, willen ze Europa bereiken. De Europeanen kijken angstig toe; de EG-kommissaris voor ontwikkelings-samenwerking moet de mars stoppen en 'El Mahdi' tonen dat zijn zaak hopeloos is. De media maken er een sensationeel spektakel van, en worden tegelijk door alle partijen als persmiddel gebruikt. In de Verenigde Staten ziet een zwart kongreslid in de mars een gedroemd middel om zich als presidentskandidaat

DE MANIPULATIE VAN DE KLEINE MAN KEILEN MET ROTZOOI

Kartoens - Vorige week vrijdag om 20.00 u openden Louis Tobback en Brigitte Raskin 'De Rode Loper', een week over cultuur, politiek en politieke cultuur' in het CC Oratoriënhoof. Het zou velen onder ons misschien nogal onverschillig laten, ware het niet dat ook grafikus-kartoonist-cynikus Gal er gedurende een week zal tentoonstellen.

Gerard Alsteens is 52 jaar oud en ziet er ontstellend gewoon uit: kaal, een zwarte ringbaard, fletse ogen achter een retro-brillette en sigaretten bij de hand. Zeven jaar lang studeerde Gal schilderkunst en grafiek in Sint-Lucas in Brussel. Gedurende de laatste twee jaar werd de studie gekombineerd met een stage bij het jeuzietienblad 'De Linie'. Hij gaf er korte weekoverzichten en illustreerde op een heel onschuldig manier de politieke gebeurtenissen. 'De Linie' bleek echter te progressief voor Rome en werd herschreven in 'De Nieuwe', waar Gal twintig jaar lang zijn stek vond. Hij schreef zeer sporadisch, verzorgde layout, voor- en achterkaft en ontwikkelde zijn typisch ironiserende stijl. Daarnaast maakte hij boekomslagen voor uitgeverij Epo en affiches voor culturele activiteiten allerhande. Momenteel is hij redakteur bij 'De Nieuwe Maand', de opvolger van 'De Nieuwe'.

Waar haalt de man zijn inspiratie vandaan? Elke denkbeeldige situatie waarin machthebbers tegenover machtelozen staan, is speek voor zijn bek. De manipulatie van de kleine man, Belg of niet. Politiek is daarbij maar een van zijn mipkanten: hij zal even gaam twee lege hersenpannen voor een VTM-scherm tekenen. Of een gedekolleteerde, uitgegermelde Frimout met langgerekte hals

en ballonnetjeskop. Alles wat een wrange smaak achterlaat, keilt hij ons in het gezicht.

Men kan zich afvragen hoe sommige prenten in 's hemelsnaam in onze voorzichtige, burgerlijke pers gepubliceerd mogen worden. Moboetoe met het gevlekte gezicht van Martens als luipaardenfenx, kan dat dan? Blijkbaar. Wat niet zou kunnen in een artikel, wordt in een tekening gestopt. In tegenstelling met wat men zou kunnen verwachten, is Gal op vijftien jaar tijd vijfmaal gecensureerd geworden. Anthony De Clerck mocht niet in 'Knack' omdat hoofdredakteur Frans Verleyen vriend aan huis was. 'Abortus' lag te gevoelig. De raketten van Florennes werden geweigerd omdat Martens nog gestrikt moest worden voor de interview. 'De Nieuwe' heeft nooit iets te gortig gevonden. Vlaamse nationalisten daarentegen voelen zich wel in hun wiek geschooten en sturen dreigbrieven of bekladden Alsteens huis.

Het brengt anders wel op, dat cynisme: één tekening vraagt gemiddeld vijf uur werk en de tekenaar krijgt 8000 frank voor het copyright alleen. Hij verkoopt dus niets, hij geeft louter toestemming tot publicatie, en kan eenzelfde tekening dus aan verschillende verbruikers kwijt.

Na 30 jaar weerspiegeling van de maatschappelijke rotzooi wil men wel eens iets anders. Helaas: voor meer persoonlijk werk schiet er geen tijd over. Lang geleden, in 1968, heeft Gal zich aan een stripverhaal gewaagd over de lotgevallen van Lucie Revvo. Het mens heeft niet lang geleefd. (VB)

(foto Karol De Weert)

te profileren. Wanneer de EG-kommissaris gedwongen wordt met een tussenkomst van de Europese veiligheidsstroepen te dreigen, lijken haar persoonlijke sympathieën en de moeilijkheden die ze in Europa ondervindt een beslissende wending in haar houding te veroorzaken.

De film schetst een dramatische situatie waarvoor geen eenvoudige oplossingen te vinden zijn. Hij stelt de vraag naar de verantwoordelijkheid van het Noorden voor de problemen van het Zuiden. Ook het politieke spel achter de schermen, het minimaliseren van wereldomvattende problemen en de rol van de media in het wereldgebeuren worden

treffend in beeld gebracht.

The March is zonder twijfel een aangrijpende film die erin slaagt de ernst en de complexiteit van de vluchtelingenproblematiek voor een breed publiek duidelijk te maken. De duizenden figuren en de professionele aanpak maken deze film ook visueel heel aantrekkelijk. We kunnen alleen maar hopen dat politici in het Noorden tijd hun verantwoordelijkheid opnemen, zodat het Zuiden nooit aan zijn mars hoeft te beginnen.

Lies Wittens

'The March on Europe' van David Wheatly, woensdag 29 april 1992, om 20.00 u. in MSI 03.18, org. STeR.

POOLSE VIDEO IN HET STUC ZEG NIET ZBIG TEGEN KLUSZCZYNSKI

Video - Ryszard Kluszczyński. Onuitsprekkelijk maar wel degelijk een naam en wel van een Poolse collega van Mark De Wit. Kluszczyński is kunsthistoricus en verantwoordelijk voor de film- en videoprogrammatie in het centrum voor hedendaagse kunst te Warschau. In dezelfde functie maar dan wel voor het Leuvense Stuc nodigde Mark De Wit de Poolse specialist uit om een tweevondvullend programma rond de evolutie van de experimentele film van zijn land te komen voorstellen. Woensdag wordt er een overzicht gebracht van datgene waarmee 14 Poolse cineasten zich deze eeuw bezig gehouden hebben en waardoor ze gefascineerd zijn geraakt. Als we de Stuc brochure mogen geloven sprak vooral het tema van het menselijk lichaam tot de verbeelding. Niets uitzonderlijks dus, behalve misschien dat dit 'eksperimenteel' overgoten werd met een mengeling van 'spot, absurditeit en ironie'.

Op donderdagavond zijn alle schijnwerpers gericht op een van de Poolse fenomenen: Zbigniew Rybczyński (zeg

maar Zbig). Bij een overzicht van zijn experimentele filmwerk mag het succesvolle 'Tango' natuurlijk niet ontbreken. Deze kortfilm, die hem in 1983 zelfs een Oscar opleverde, doet hem besluiten in de Big Apple te blijven. Hij zet er de volgens hem kleine stap naar dat andere legt, zorgen ervoor dat hij als 'elektronisch wonderkind' de filmgeschiedenis zal ingaan.

De avond wordt dan ook afgesloten met twee van die video's. Eén ervan kreeg de titel 'The Fourth Dimension'. Op de tonen van soft-jazz worden lichamen in wrongen gelegd met voorwerpen zoals bomen, en uiteindelijk ook met elkaar. In een passende mysterieuze sfeer worden de omcirkelende strategien van de verleiding tussen man en vrouw letterlijk weergegeven. Ingenueuze draaibewegingen en onmogelijke verstrengelingen bewijzen dat hij zijn bijnaam niet gestolen heeft. Hoe hij het technisch klaargespeeld heeft, zal enkel een expert kunnen uitleggen. Paul Willemsen, die de video's komt inleiden, heeft alvast stof genoeg. (IS)

René Govaerts over kryptografie

Eksponentieel toveren

René Govaerts: "Industriële toepassingen zijn veel interessanter."

(foto Kargen De Pooter)

Misschien hadden we allemaal wel stiekem gehoopt dat *Michelangelo* even spektakulaire gevolgen zou hebben gehad als was aangekondigd. Vals alarm - de schade bleef, zeker in België, zeer beperkt. *Michelangelo* behoorde als computervirus tot de zogenaamde 'kwaadaardige software', die slechts een van de vele vormen van computerfraude is. Afluisteren van computerverbindingen, inbraak in systemen en softwarefraude zijn in onze informatiemaatschappij hoogst actuele thema's. Er bestaat een wetenschap die zich bezighoudt met de bestrijding van deze recente vorm van misdrijven: de kryptografie.

René Govaerts en Joos Vandewalle zijn de twee professoren die zich aan de KU Leuven bezighouden met onderzoek en onderwijs rond informatiebeveiliging en kryptografie (van het Griekse 'geheim' en 'schrijven'). Een gesprek met een van hen over hun passie.

Govaerts: «Informatiebeveiliging en kryptografie sluiten zeer nauw bij elkaar aan. De kryptografie is in de helft van de jaren '70 in de actualiteit gekomen. De 2000 jaar daarvoor heeft men eigenlijk meer gewerkt op het gevoel dan met wetenschappelijke methodes. Tot op het moment dat men wiskundige technieken in de kryptografie ging toepassen. Deze bleken echter niet zo maar vertaalbaar te zijn. Als je iets wilt beveiligen door een wiskundig algoritme, moet dat op een complexe manier gebeuren. Zelfs gesofistikeerde systemen die in de Tweede Wereldoorlog gebruikt werden, zijn vandaag met een computer vrij vlug op te lossen. In het onderzoek naar criteria om de veiligheid van verificeringen te evalueren, is de laatste jaren heel wat vooruitgang geboekt. De klassieke beveiliging bestaat erin eenvoudigweg te beletten dat iemand een tekst leest of dat iemand een gesprek afluistert. Dat principe is nog ouder dan Julius Caesar. Maar industrieel zijn er heel wat meer toepassingen. In onze afdeling zijn wij steeds van oordeel geweest dat in het industriële domein de toekomst lag.»

«In vele toepassingen is men bekommerd om de authenticiteit en de integriteit van de boodschap aan de ontvangszijde. Er mag niet mee geknoeid zijn. In grote computer-netwerken moet men bijvoorbeeld kunnen communiceren met iemand die men nooit gezien heeft. De klassieke manier om te beveiligen opereert met een wiskundige techniek - een algoritme - en een sleutel. Deze laatste is geheim. Maar als je met iemand correspondeert, moet die de sleutel ook kennen. In een ambassade kan men over een uitgebouwde structuur beschikken om die sleutels te verdelen. In een computer-netwerk is zoets onbetaalbaar, en duurt het veel te lang. Met wat men noemt de 'publieke-sleutelalgoritmen' is een enorm grote stap gezet naar de industriële toepassing van beveiliging. Een stuk van de sleutel is zo publiek als een telefoonnummer, maar het andere is eigendom van een persoon, en is geheim. Met de geschikte wiskundige algoritmen is het mogelijk om een verificerende

boodschap naar iemand te sturen, van wie de publieke sleutel in het telefoonboek kan worden gevonden, en het algoritme zorgt ervoor dat alleen hij de boodschap kan ontcijferen.»

«Maar het is nog moeilijker dan dat. Als ik mijn geheime sleutel gebruik om iets te verificeren, en ik stuur de verificerde boodschap op, dan heeft die boodschap alleen maar betekenis als de ontvanger mijn publieke sleutel gebruikt. Op dat ogenblik weet hij dat de boodschap inderdaad van mij komt, omdat ik de enige ben die ze kon maken. De enige die mijn geheime sleutel kent, ben ikzelf. Op die manier kan je nagaan of een boodschap via een computer-netwerk inderdaad van de verzender komt die er opstaat, en niet van iemand anders. Ik kan er dus voor zorgen dat derden de boodschap niet kunnen lezen, en ook dat de ontvanger kan verifiëren dat ik haar echt heb gemaakt.»

Betaalverkeer

Veto: Men kan algoritmen ook gebruiken om de toegang tot een computer te beveiligen. Is een paswoord ook niet een bepaalde vorm van sleutel?

Govaerts: «Op dit ogenblik worden de meeste toepassingen inderdaad beveiligd door een wacht- of paswoord. Er dient een bepaalde discipline en procedure rond te worden opgebouwd om nieuwe gebruikers toe te laten. Het moet mogelijk zijn om nieuwe sleutels uit te delen, om fraude na te gaan, toegang te ontzeggen... Een algoritme is een stuk in een groot geheel. Gewone burgers krijgen er steeds meer mee te maken, denk maar aan automatisch betaalverkeer, of aan geldautomaten, die in feite gewoon terminals zijn die toegang geven tot de computer. De beste manier om te waarborgen dat gebruikers hun vertrouwen in het systeem niet verliezen, is ervoor zorgen dat het onmogelijk wordt om een ongeoorloofde manier geld uit de terminal te halen. Al die terminals zijn beveiligd met kryptografie. Als iemand erin zou slagen om de telefoonlijn die de connecties tussen de terminals en de computer realiseert, af te tappen, kan hij niet de codes van de gebruikers te weten komen. De algemene filosofie achter zo'n systeem is dat bezit of de kennis van één component uit het geheel niets oplevert.»

Veto: Twee jaar geleden kon een professor, gespecialiseerd in ontcijfering en informatiebeveiliging, het gelagde codesysteem van het Gladio-netwerk na maanden zoeken niet volledig doorgronden. Hinken de universiteiten op het gebied van know-how soms niet achterop bij bepaalde organisaties, zoals inlichtingendiensten, ministeries van defensie, of bedrijven?

Govaerts: «Er bestaat één groot verschil tussen universiteiten en sommige andere instellingen: de algoritmes die wij gebruiken, zijn niet geheim. Alle specialisten in dit vakgebied moeten de gelegenheden krijgen om een algoritme dat bijvoorbeeld gebruikt zou worden voor bewakingsinstallaties in fabrieken, of voor banken, ten gronde te bestuderen, en te zien of er geen zwakheden inzitten. Sommige mensen denken nog altijd dat algoritmes veel veiliger zijn als je ze geheim houdt. De veiligheid van het systeem zit echter in de sterkte van het algoritme en in het beheer van de sleutels, en niet in de hokuspokus die men erond verkoopt. Bij een fraudezaak kan na verloop van tijd bijvoorbeeld blijken dat enkele handige jongens het algoritme als dusdanig gekraakt hebben, en dat ze alle sleutels kunnen reconstrueren, waardoor verificering gewoon waardevol wordt. Zoets zal men niet gauw voorhebben wanneer een algoritme publiek wordt gemaakt.»

Staatsveiligheid

Veto: Hoe lang kan een algoritme standhouden? Worden wetenschappers niet gedwongen nieuwe en steeds moeilijker algoritmes te ontwerpen?

Govaerts: «Het bekendste algoritme, de *Data Encryption Standard*, houdt al vijftien jaar lang stand. Wetenschappers hebben dit algoritme jarenlang bestudeerd. Dat het standhoudt, is niet zo evident, aangezien de computercapaciteiten waarover we in 1992 beschikken, veel uitgebreider zijn dan in 1975. Met de DES is er overigens iets eigenaardigs aan de hand: bij het definitieve ontwerp werd de lengte van de sleutels ingekort, in paswoordtermen vertaald: het aantal woorden werd verminderd. Als je bij het maken van een algoritme bijvoorbeeld vijf cijfers nodig hebt om een bepaalde veiligheidsgraad te halen, dan zou door een cijfer toe te voegen het ontcijferen honderd keer moeilijker kunnen worden. De complexiteit neemt dus eksponentieel toe.»

«Bij het inkorten van de sleutel van de DES opperden sommigen dat de *National Security Agency*, de Amerikaanse staatsveiligheid die ook een hand had gehad in het ontwerp ervan, het algoritme had willen verzwakken om zoveel mogelijk boodschappen te kunnen ontcijferen. Niettegenstaande grote inspanningen is men er niet in geslaagd aan te tonen dat deze bewering klopte. De

achtergronden van de DES zijn nooit vrijgegeven, en men weet dus nog steeds niet waarom dit algoritme zo goed overeind blijft. Vorig jaar werd in een speciaal rapport over de DES wel vastgesteld dat schijnbaar minime wijzigingen grote gevolgen kunnen hebben, waardoor de veiligheid soms compleet de mist ingaat.»

«Door Gladio aan te halen legt u een band met staatsveiligheid en diplomatie, waar men traditionele algoritmen gebruikt, en waar men via een infrastructuur sleutels verdeelt. Vele van die geheime algoritmen zijn volgens ons helemaal niet zo veilig als men zou denken of wensen. Maar als die diensten hun systeem op die manier willen beheeren, moeten zij maar de gevolgen dragen indien uitkomt dat hun algoritme niet deugt. Daarvan liggen wij niet wakker. Industriële toepassingen zijn veel interessanter. Daar heeft iedereen wat aan.»

Veto: Acht u het mogelijk een algoritme te ontwerpen dat nooit en door niemand kan worden ontcijferd?

Govaerts: «Nooit bestaat niet. Het is ook moeilijk om te weten of zoiets mogelijk is. De normale benadering om daarachter te komen bestaat in het tellen van de stappen die nodig zijn om het algoritme te ontcijferen. En dan kun je ontcijferen nog in verschillende categorieën indelen. Voorerst kan je een algoritme kraken: je hebt een binnenpand ontdekt waarmee je alle boodschappen, die met welke sleutel ook verificerd zijn, kan ontcijferen. Zo kan je boodschappen samenstellen alsof ze van een bepaalde persoon afkomstig zijn. Als voor een sleutel van een bepaald aantal bits of cijfers honderd miljard combinaties mogelijk zijn, dan kan je nagaan welke inspanning het vraagt om al deze combinaties uit te proberen. En hoe groter de reken capaciteit van de computer wordt, des te complekser men het algoritme moet maken, en des te langer de sleutels. Het is ook noodzakelijk een algoritme te hebben waar je die sleutels kunt verlenen zonder dat je iets aan de basis hoeft te veranderen.»

«In andere gevallen wenst men een bepaalde boodschap te ontcijferen. Wanneer je beschikt over een gewone tekst en een verificerde tekst, kan je associaties proberen te maken, een beetje zoals bij de steen van Rosette. Als de verificering goed gebeurt is, haal je er niets uit, tenzij rus. Het is dus niet zo dat het teksten dat het meest voorkomt in de verificerde tekst wel een 'e' zal zijn.»

«Er bestaan diverse methoden om de

sterkte van een algoritme te evalueren. We proberen bijvoorbeeld statistisch na te kijken wat er uit zo'n algoritme komt. Als je in die output telkens een bepaalde structuur terugvindt, wijst dit op een fout, een zwakte, in het algoritme.»

Legerdienst

Veto: Wat zijn de voornaamste etische implicaties in uw vakgebied? Weten kryptografen wel zeker welke informatie mag of moet beveiligd worden, en welke niet?

Govaerts: «De implicaties zijn veelvuldig. Kraken kan heel wat meer zijn dan een sport, en in de computer van een bedrijf kunnen tal van persoonlijke gegevens opgeslagen zijn waarmee iemand geen zaken heeft. Een computer is in feite een nieuw technisch medium voor dingen die je vroeger in een kast of een brandkast stak. Iedereen is het erover eens dat, als je persoonlijk vindt dat iets in een brandkast thuishoort, iemand anders daar niets mee te maken heeft.»

«Vanzelfsprekend moet niet alles worden beveiligd. Informatie is dikwijls hiërarchisch beveiligd. Wat door een bepaalde categorie van personeelsleden mag worden gelezen, mag door een andere misschien worden gewijzigd. En sommige dingen blijven best geheim. Toen Kennedy opkwam als kandidaat bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen, zijn een paar tegenstanders van hem in dossiers gaan snuffelen om te weten wat hij nu juist aan zijn rug had toen hij zijn legerdienst vervulde, met de bedoeling om hem een handpak mee te geven. Dat is een typisch voorbeeld waar de welvoegelijkheid overschreven wordt, ondanks verklaringen dat zoiets in het belang van de staat zou zijn.»

«Hoe sterk iets beveiligd wordt, hangt natuurlijk van de data af. Een dichtgeplakte brief verstuurt is niet hetzelfde als een brandkast versturen. Maar bij medische dossiers of dossiers van verzekeringsmaatschappijen wordt er terecht veel belang gehecht aan informatiebeveiliging. En als ik me niet vergis is men in dit land al zeventien jaar aan het sleutelen aan een wet op de privacy. Als er wat misloopt, heeft men geen houvast. Wat betreft de technologie, is het echter normaal dat de wetgever achternahoort op evoluties. In de tussenperiode probeert men bepaalde overtredingen vast te halen aan een bestaande wetgeving, zoals bleek bij de kraak in het overheids-systeem Bistel.»

Dirk Boeckx

LEKKERE CHIPS

De afdeling Elektronica, Systemen, Automatisering en Technologie (Esat) zal wel een van de best uitgebouwde afdelingen van de KU Leuven zijn. Esat is een onderdeel van Elektrotechniek, op zijn beurt een van de zeven departementen van de fakulteit Toegepaste Wetenschappen. In de zeven onderzoekseenheden - allen met een Engelse naam - waarin de afdeling is opgesplitst, werken meer dan 30 personeelsleden. De onderzoekseenheid waar prof. Govaerts werkzaam is, heet *Computer Security and Industrial Cryptography* (Cosic). Kryptografie is de wetenschap die zich bezighoudt met het verificeren van informatie. Het breken van een verificeringsalgoritme, dit is het bepalen van de informatie uit een verificerde tekst zonder over de sleutel te beschikken, of het bepalen van de sleutel uit de verificerde tekst en de informatie wordt 'kryptanalyse' genoemd. De term 'kryptologie' combineert beide begrippen, maar komt in het Nederlands weinig voor.

Op het eerste gezicht lijkt het vreemd dat Cosic geen deel uitmaakt van het departement Computerwetenschappen. Dat is te wijten aan toevallige omstandigheden. Aan de meeste buitenlandse universiteiten is de kryptografie als discipline ontstaan binnen computerwetenschappen of binnen wiskunde. Aan de KU Leuven is men ertoe gekomen via de telecommunicatie, en via de hardware-kant van deze discipline - het ontwerpen van chips. Professor Go-

vaerts: «In dat opzicht zijn wij eigenlijk een unicum in de wereld, omdat bij ons een band bestaat van de wiskunde naar de technologie. Op die manier kunnen de componenten gemaakt worden die men nodig heeft. Andere benaderingen aan andere universiteiten houden het dikwijls bij de theoretische aspecten van kryptografie, terwijl er toch enorm veel industriële toepassingen zijn, zoals bijvoorbeeld computer-netwerken en elektronische post.»

Het is bekend dat in de fakulteit Toegepaste Wetenschappen zeer vlot en zonder scrupules wordt samengewerkt met de industrie of met particuliere organisaties. Cosic onderzoekt ondermeer de kryptografische beveiliging van het Belgische overheidsnetwerk Bistel, het algoritme voor de elektronische handtekening ('Trassec') van de Belgische Vereniging van Banken, andere algoritmen voor andere financiële instellingen, en de beveiliging van het Europese *Integrated Broadband Communication Network* (IBCNC) van de jaren '90. Om de onderzoeksresultaten in praktijk te brengen, werd een speciale, uiterst snelle chip ontwikkeld. Het onderzoek wordt sinds 1985 commercieeliseerd. In dat jaar werd door Cosic, samen met de ondernemingen Inter-sys en Telindus, de aanzet gegeven tot de oprichting van het hi-tech bedrijf Cryptech. Esat heeft via de KU Leuven Research and Development (R&D) een samenwerkingsvereenkomst gesloten met dit bedrijf. (DB)

Regine Beer over haar kampverleden

"Afgespeurd naar briljanten"

Onlans verscheen van Regine Beer, oud-gevangene in Auschwitz, het boek 'KZA 5148'. Een merkwaardige titel, tot je weet dat het boek over Beers' concentratiekampherinneringen gaat. De titel verwijst naar het nummer dat nog steeds op haar arm getatoeëerd staat. Beer wil bewust deze tatoeage niet laten verwijderen: enerzijds wil ze er geen geld aan uitgeven, anderzijds vormt de tatoeage het bewijs van wat de ene mens de andere kan aandoen in een fascistisch systeem. Regine Beer heeft overigens de enigszins lugubere wens geuit dat bij haar dood het nummer van haar arm genomen wordt en bewaard wordt in het Vredescentrum in Antwerpen.

Het boek is een terugblik op het verleden, maar dan wel met beide voeten duidelijk in de hedendaagse actualiteit. Op geregelde tijdstippen komt haar angst naar voor dat de concentratiekampen vergeten zouden worden, of - wat misschien nog erger is - in twijfel zouden getrokken worden. Met het afleggen van haar persoonlijke getuigenissen startte Regine Beer reeds enkele jaren terug, toen ze met pensioen ging. Op deze manier hebben horden scholieren en leerkrachten in België, maar ook in Nederland en Duitsland reeds kennis gemaakt met Regine Beer. Niet voor ze met pensioen ging, kwamen drie kinderen haar verend vertellen dat ze uitgescholden waren voor vuile Markklaase en vuile Jood. "Ik rilde over heel mijn lichaam, het suiste door mijn hoofd", aldus Regine Beer. "Ik realiseerde mij dat ik een van de weinigen was die de kampen had overleefd, en ik begreep dat het mijn taak was om mijn getuigenis over te brengen naar de jongeren."

Niet toevallig heet het vijfde en laatste hoofdstuk van Regine Beers' boek 'Van daag'. Dit hoofdstuk geeft, net als het voorwoord van Willy Calewaert (voor-

malig Minister van Onderwijs) en dit van Paul de Keulenaer (die de redaktie van het boek op zich nam), een verantwoording voor het boek. In dit laatste hoofdstuk wordt de link met de huidige situatie gelegd. Beer wil getuigen van wat er toen met groepen mensen gebeurde, opdat dit vooral nooit meer zou gebeuren.

En wat Regine Beer in de jaren veertig heeft meegemaakt is niet niks. 'KZA 5148' begint met de toevallige opname van Regine Beer in het beruchte jodenregister. In feite was Beer geen 'volbloed' Joodse. Enkel de familie langs haar vaders' kant was Joods en één van de ouders van haar moeder. Toch vond de directie van haar school het beter dat Regine in het register ingeschreven werd, zodat er later geen administratieve ontwikkelingen zouden optreden. Regine was dan ook de enige van het gezin die in de concentratiekampen terecht kwam.

Ook bij haar aanmelding rezen er vragen over haar Joodse afkomst. Regine's naam was niet typisch Joods, haar uiterlijk nog minder. De bevelen waren echter zeer duidelijk, mede onder invloed van de zwaar bewapende SS'ers: iedereen die zich konit anmelden, moet ingeschreven worden. Beer stelt in haar

boek kort: "En zo is heel mijn oorlogselende begonnen. Voortaan was ik niet meer Regine Beer, maar nummer 6809. Ik kreeg een identiteitskaart met stempel Jood-Juif."

Op 3 september 1943 wordt Regine Beer opgepakt en naar de Dossinkazerne in Mechelen gevoerd. Ze is op dat moment 22 jaar. Hier begint een reeks van mensonterende toestanden, die elke verbeelding tarten. Het eerste wat in Mechelen gebeurde was een grondige lijfcontrole. Iedereen moest zich uitkleeden. Bij de mannen werd meteen duidelijk dat ze Joods waren omwille van hun besnijdenis. De vrouwen werden onderzocht om te kijken of ze geen briljanten verstopt hadden. Letterlijk alle lichaamsopeningen werden hiervoor afgespeurd, desnoeds met een rietsje. Regine Beer zegt hierover dat "het Herenvolk niet alleen onze bezittingen, maar ook onze waardigheid hierdoor ontnomen had. Nog nooit was ik zo, tot in de diepste vezels van mijn vrouwzijn, gekwetst." Op vrijdag 19 mei 1944 vertrekt Regine Beer in een van de goederwagons richting Auschwitz-Birkenau.

SS'ers

In Auschwitz hing het lot van de meeste gedeporteerden aan een zijden draadje. Bij de binnenkomst werd een eerste selectie doorgevoerd. Ziekten, oude mensen, zwangere vrouwen of vrouwen met kinderen werden links gestuurd. Zij werden vergast en verbrand, wat ze op het moment van de selectie nog niet wisten. Regine Beer droeg op het ogenblik van de aankomst het kind van een zieke vrouw. Luttel

meter voor de selectie neemt echter de grootmoeder het kind van haar over. "Met het kind op de arm was ik zonder meer de gaskamer ingestuurd. Ik heb de eerste selectie dus overleefd.", aldus Regine Beer.

Ook in Auschwitz-Birkenau volgde weer het uitkleeden. Vervolgens werd men ontsmet, geschoren en 'genummerd'. Alles werd afgenomen: kledij, brillen, tandenborstels, protezen, kunstgebit... Regine Beer zegt over de eerste dagen: "Vernedering en verwarring waren de grote constanten. Er waren de laatste weken en uren zoveel dingen gebeurd. Mijn leven was ingrijpend veranderd, mijn geest was verduwd. Mijn ogen waren droog, wenen kon ik allang niet meer."

Alhoewel hier ook andere verhalen over bekend zijn, was solidariteit onder de 'kampgenoten' volgens Beer zo goed als onbestaan. Alles was een kwestie van overleven. Zo werden kleren bij voorbeeld 's nachts niet uitgetrokken, want anders was je ze zo kwijt. "Er waren altijd mede-gevangenen die erop uit waren om het een of ander te

'organiseren'. Organiseren, dat betekende: iets bemachtigen om te overleven."

De SS'ers waren bovendien niet van een weinig sadisme gespend. Als straf moesten een aantal vrouwen, waaronder Regine Beer, naar het krematorium marcheren. Na een paar uur aangeschoven te hebben, kwam een SS'er de groep halen en mochten ze rechtsomkeer maken. Ze werden toch maar niet vergast.

Wanneer op 18 januari 1945 het gerucht de ronde begint te doen dat de geallieerden in aantocht zijn, volgt voor de gevangenen van Auschwitz-Birkenau de dodenmars. Onder bewaking werden de gevangenen het kamp uitgevoerd. Ze mochten te voet drie dagen en drie nachten stappen. Vervolgens werden ze in treinwagons en per vrachtwagen naar Malchow gevoerd. Tijdens de laatste dagen voor de bevrijding stierven nog vele gevangenen door uitputting en ontbering. Een aantal anderen die op dat ogenblik nog poogden te ontsnappen, werden door de Duitsers doodgeschoten.

Mieren

Alhoewel ze door de Duitsers gevangenen werden ook uit het kamp weg te trekken, werd het duidelijk dat de bevrijding niet ver meer af was. "Intussen begonnen we te fantaseren over gastronomie, lekker eten. We spraken over peperkoek, sla met mayonaise, biefstuk met frietjes." Alhoewel de vrijheid nabij was, kwam deze voor de totaal afgetakelde gevangenen toch nog als een verrassing. "Na uren zwijgend en volgzzaam marcheren, zie plots iemand die we niet meer bewaakt werden. De SS'ers waren verdwenen en we hadden niets gemerkt. We waren zo sterk gedrild en geestelijk afgetakeld dat we die zolang verhoorde vrijheid niet eens hadden gevoeld. In rijen van vijf of zes, zoals we gewoon waren te marcheren, werd de tocht verder gezet."

Op 20 mei 1945 is Regine Beer terug in België. Wanneer ze met de ambulance naar huis gebracht wordt, valt haar moeder in zijn. Diezelfde morgen was haar immers door het Rode Kruis meegedeeld dat Regine overleden was. "Dat soort 'vergingissen' kwam op dat moment veel voor. West-Europa was de scène van een grote volkshervuizing, miljoenen mensen liepen als mieren door elkaar."

Het boek 'KZA 5148' is zeker de moeite waard. Misschien worden voor velen onder ons geen nieuwe feiten aangebracht. De afwisseling tussen historische feiten, die eerder sec weergegeven werden, en de concrete impact die deze hebben op de slachtoffers, is echter zeer verhelderend. Bovendien vormt het contrast tussen de historische feiten en de emotionele getuigenis van Regine Beer, de sterkte van dit boek. Het laatste hoofdstuk is ten dele een breuk met de voorgaande hoofdstukken uit het boek. Door de band die hier gelegd wordt tussen het fascistisch regime van de Duitsers en de huidige verrechtiging, wijst Beer duidelijk op enkele zeer gevaarlijke tendensen in onze samenleving. Een getuigenis dus, maar ook een waarschuwing.

Ria Vandermaesen

Regine Beer (redactie Paul de Keulenaer), KZA 5148, Epo, 1992, bevat 143 blz. en kost 550 fr.

De heidense middeleeuwen

Het evangelie was te moeilijk

De middeleeuwen zijn in. Sinds 'De naam van de roos' kent ieder onder ons ze. Een kennis die je trouwens terugvindt in ons woordgebruik: wat obskuur of gewelddadig is, wordt al gemakkelijker 'middeleeuws' genoemd. Slaat het adjectief in de eerste plaats op wat primitief, barbaars of achterlijk (Van Dale) is, hoe vaak associëren we de middeleeuwen ook niet met het kristendom. De middeleeuwse wereld gaat door voor een homogeen kristelijke wereld, volledig beheerst door het politiek en moreel monopolie van de roomse kerk. De Gentse historicus Ludo Milis stelt zich al langer de vraag of dat beeld niet een grondige vertekening van de werkelijkheid is.

Die vertekening heeft natuurlijk alles te maken met de bronnen waarover de middeleeuwers beschikten. Onze kennis van de middeleeuwen putten we immers hoofdzakelijk uit teksten, die haast uitsluitend door geestelijken opgesteld zijn. Sinds de 'kerstening' van West-Europa tussen de zesde en de achtste eeuw, monopoliseerde de kerk immers het onderwijs en de geschreven cultuur. Voor een eerste serieuze demokratisering van het geschreven woord moeten we eigenlijk tot het ontstaan van de boekdrukkunst wachten, tot het einde van de middeleeuwen dus.

Nochtans zijn er binnen het traditionele bronnenpakket van de mediëvist al aanwijzingen voor de eenzijdigheid van het beeld dat dit bronnenmateriaal oproept. Milis en de medewerkers aan zijn jongste boek 'De Heidense Middeleeuwen' maken bijvoorbeeld uitgebreid gebruik van normatieve teksten, waarin voornamelijk klerici uit de doeken doen hoe de mensen moesten of niet mochten leven. Vooral de verbodsbepalingen leveren vaak informatie omtrent praktijken die weliswaar helemaal niet in het kristelijk leefpatroon lijken te passen, maar die toch voorkwamen. Anders zouden ze immers niet met zoveel woorden en straffmaatregelen verboden worden.

Omstreeks het jaar 1000 bijvoorbeeld stelde Burchard van Worms zijn lezers in een zogenaamd boeteboek de vraag:

"Heb je ooit een dodenwake bijgewoond, waarbij de lichamen van kristenen door heidense rituelen omgeven worden, en heb je daar duivelse gezangen, gezongen, en heb je dansen uitgevoerd zoals de heidenen er door toedoen van de duivel kunnen bedenken, en heb je daar gedronken en gelachen alsof je, zonder enige vroomheid of liefde, blij was met de dood van je broeder? Indien je dat alles hebt gedaan, dan zal je dertig dagen moeten op water en brood." Een merkwaardig milde straf trouwens, in vergelijking met de straffmaat die verder in het boeteboek gehanteerd wordt.

De auteur veroordeelde hier het gebruik van de *agapè*, een jaarlijkse maaltijd in de nabijheid van een graf, waarbij de familieleden ook een plaats voor de dode reserveerden en hem als het ware voedsel en drank voorzetten. Nu is zo'n *agapè* een vóór-kristelijk gebruik, dat naar de fresco's in de Romeinse katakomben te oordelen aanvankelijk door de kristenen niet geveerd werd. Natuurlijk is zo'n dodenmaaltijd helemaal niet met de kristelijke leer in overeenstemming te brengen, en al gauw werd hij in het officiële discours dan ook vervangen door een jaarlijkse eucharistieviering. Maar Burchards vermelding leert ons dat het dodenbanket omstreeks het jaar 1000 alvast niet verdwenen was.

Het is zeker niet zo dat de missionarissen uit de vroege middeleeuwen West-

Europa ten gronde hebben kunnen kerstenen. Dat mag ons niet verbazen, want elk kersteningsproces beslaat in feite vier verschillende fasen. In eerste instantie wordt geijverd voor een aanpassing van het openbaar leven. Met de steun van het politiek establishment die tijdens die eerste fase verworven wordt, kan gewerkt worden aan het opleggen van een nieuw kollektief gedrag. Een verbod op heidense dodenmaaltijden past in zo'n tweede fase. Vervolgens moet het individueel ekstern gedrag van de neofieten omgevormd worden. De vierde fase, ongetwijfeld de moeilijkste, heeft betrekking op het inwendig gedrag van de gelovigen: het kristendom wilde immers ook het denken en voelen van de mensen onder controle brengen.

De traditionele mediëvist heeft veel aandacht besteed aan de eerste fase(n) van het kersteningsproces. Historici hebben uitgebreid beschreven hoe pioniers als Amand, Willibrord of Bonifacius er hand in hand met koningen en edelen in geslaagd zijn een netwerk van bisdommen en abdijen uit de grond te stampen. Eenmaal dat proces achter de rug, lijkt de traditionele historicus ervan uit te gaan dat het kersteningsproces afgerond is, dat de gemiddelde middeleeuwer zich in doen en laten ook naar de kristelijke normen konformeerde.

Krisissen

Fout, aldus Milis. Want naast de vertekening van de werkelijkheid door het al te eenzijdige bronnenmateriaal, spruit een al even belangrijke valsheid voort "uit de denkwijze om in het historisch verloop, steeds opnieuw, vooral aandacht te besteden aan de oudste vermelding van opkomende fenomenen, en veel te weinig of nooit aan de laatste vermeldingen van wat op de terugweg is" (p. 173). Het naar zo'n late overblijfselen van heidendom dat Milis en zijn medewerkers in hun historisch onderzoek zo zoek gaan. De overblijfselen nu lijken zich vooral te concentreren rond de krisismomenten in het menselijk bestaan: dood, ziekte en onzekerheid.

Het kristendom verschilt immers fundamenteel van de vroegere heidense overtuiging van de Europese bevolking in die zin, dat de kristelijke God, ondanks zijn almacht, door de mens niet

gedwongen kan worden op zijn concrete vragen en noden in te gaan. In heidense godsdiensten is een rechtstreeks contact tussen goden en mensen mogelijk. De goden laten via allerlei voortekenen aan de mensen weten wat ze in concrete situaties moeten doen en laten, en via formalistische rituelen lijkt de mens enige greep op het gebeuren te hebben. De kristelijke godsdienst is veel minder functioneel.

In theorie althans, want de geschiedenis van het kristendom steekt, naast pure heidense reliktten, ook vol van de dubbelzinnigheden. De kerk had helemaal geen last met zieneressen en hun mysterieuze profetieën, hoewel deze in menig opzicht met de antieke sibyllen te vergelijken zijn. Eén van hen, Catharina van Siena, is door Paulus VI nog tot 'kerkvader' uitgeroepen. Een andere, Hildegard van Bingen, heeft zich niet enkel met profetieën ingelaten, maar schreef ook een kruidenboek. Waarschijnlijk putte ze daarvoor uit volkswijsheid die in kloosters al het hare van generatie op generatie doorgegeven werden. Het is niet moeilijk in haar recepten en formules verschillende vóór-kristelijke gebruiken terug te vinden.

Het is de grote verdienste van Milis en konoorten in een (te?) vlotgeschreven boek nog maar eens te wijzen op de moeilijkheden van de termen 'kristendom', 'kerstening' of 'beking'. De boodschap van Kristus lijkt zo transcendent te zijn, dat menig 'gelovige' nog lang na zijn bekering beroep doet op heidense opvattingen en handelingen, in de hoop meer greep op zijn aarde bestaan te krijgen. Terecht wijst Milis er in zijn besluit op dat dubbelzinnigheden niet enkel in de 'heidense' middeleeuwen voorkwamen. In februari 1987 verscheen in Hoger Lager een ploeg met een talisman - een brok was - die de paus had gezegd en die hun pastoor hen meegegeven had.

Benoit Lannoo

Ludo Milis uitg., de Heidense Middeleeuwen, Belgisch Historisch Instituut te Rome, 1991, 183 pagina's, 885 fr. De samensteller van het boek, prof. Milis (UGent), gaat op dinsdag 26 april ek. om 20 u. in debat zijn kollega's Raoul Bauer (Sint-Lukas, Gent), Dirk Van den Auweele (KUL) en Daniël Verhelst (KUL) (MSI 00.28, toegang 60/50).

Vlus heeft lang op zich laten wachten

Als het in Leuven regent

Na lang - volgens sommigen veel te lang - vergaderen is ze er dan toch gekomen: een Vlaamse overkoepeling van universiteitsstudenten. Geen dag te vroeg, want het onderlinge gekraak dreigde steeds meer de universiteitsstudenten op Vlaams niveau monddood te maken. Het relaas van een jaar interuniversitaire studentendiplomatie.

Aan het eind van de jaren '80 werd een nationale studentenoverkoepeling, de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS), nieuw leven ingeblazen. VVS droeg om verschillende redenen niet de goedkeuring van iedereen weg. Er werd de vereniging verweten onvoldoende los te staan van politieke drukgroepen, en men wees op de ingewikkelde en onoverzichtelijke structuur van de organisatie, waardoor een paar mensen, door de verschillende organen handig tegen mekaar uit te spelen, stevig de touwtjes in handen konden houden. Loko vroeg dan ook al drie jaar om de nodige herstruktureringen, maar werd na moeizame onderhandelingen steeds met een kluitje in het riet gestuurd.

Ook bleek vorig jaar bij de acties rond het mammoetdecreet dat het VVS-bestuur het graag liet voorkomen als VVS de enige vertegenwoordiger van alle Vlaamse universiteiten, terwijl zij op dat moment slechts een minderheid van de Vlaamse universiteitsstudenten overkoepelde. Die houding zette natuurlijk kwaad bloed bij de niet-aangesloten overkoepelingen (waaronder Loko) die, om een vlotte coördinatie rond de acties mogelijk te maken, wel samenwerkten met VVS, maar zich toch ernstig gepasseerd voelden. Daarom ook besloot Loko begin dit jaar om, gezien de 'last van het verleden', niet meer met VVS te onderhandelen over een eventuele toetreding.

Ook binnen VVS was kennelijk niet iedereen gelukkig met de gang van zaken, getuige de vraag begin dit jaar van verschillende mensen uit de Gentse Studentenraad (GSR, van de Universiteit Gent) en de Antwerpse studentenoverkoepelingen aan Loko om "eens over het VVS of een Vlaamse studenten-

koepel te praten". Hieruit ontstond buiten VVS om een soort informeel interuniversitair overleg, dat regelmatig samenkwam om heta hangijzers te bespreken - zoals de studentenvertegenwoordiging in de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) - en verder in te gaan op de vraag naar een Vlaamse studentenkoepel. Aan deze besprekingen nam na verloop van tijd ook het Brussels Studentenootschap (BSG) deel, dat al jaren lang een stevige poot in huis had binnen het VVS, zij het dan wel onder de strikte voorwaarde "dat zij op zuiver theoretische basis wel wilden spreken over een eventuele structuur".

Dat dit overleg voor de andere studentenoverkoepelingen niet zo zuiver theoretisch was, bleek uit het feit dat GSR eind oktober besliste uit VVS te stappen, waardoor deze laatste enkel nog de studenten van VUB, LUC en KUB (samen zo'n 16% van de Vlaamse universiteitsstudenten) vertegenwoordigde. Ondertussen was ook al gebleken dat er van enig vertrouwen tussen BSG-VVS en Loko nauwelijks sprake was. De VUB-studenten zagen er nauwelijktend op toe dat elke relatie tussen Loko en 'het overleg' verdoezeld werd. Toen men bijvoorbeeld besloot om gezamenlijk een brief te sturen naar de Vlaamse rektoren om studentenvertegenwoordigers te vragen in de Vlir-kommissies, weigerde het BSG te ondertekenen zolang Loko als correspondentie-adres werd opgegeven.

Vlas

Ook toen in de loop van de vergaderingen bleek dat de Antwerpse en Gentse studenten niet zo tevreden waren met het huidige VVS - getuige daarvan het Gentse uittreden - was dit voor BSG een reden om 'Leuven' te beschuldigen van gelobby. BSG ging zelfs zover om de Vlir en de Vlaamse pers een motie te sturen waarin Loko doodleuk verweten werd het met de rektoren op een akkoordje te hebben gegooid, met als enige doel om VVS uit de Vlir en de Vlor te houden. "Deze inmenging in de Vlaamse studentenvertegenwoordiging op welk niveau dan ook is voor ons volledig onaanvaardbaar", zo luidde het. Iedereen begon er stilaan van overtuigd te raken

dat het protest meer berustte op een paniekerige overlevingsreflex van de BSG-VVS fractie dan op principiële bezwaren. Elk initiatief buiten VVS om (en zeker wanneer het gesteund werd door Loko) diende kennelijk te worden gekelderd.

Ondertussen bleek dat de acties van 'het overleg' vruchten begonnen af te werpen, en werd een effectieve deelname van studentenvertegenwoordigers aan de Vlir-kommissies goedgekeurd. Daarop werden door de interuniversitaire vergadering en de verschillende universitaire overkoepelingen ook de nodige studenten afgevaardigd. Eigenaardig genoeg had het BSG-VVS, ondanks alle vorige 'principiële' problemen, er geen moeite mee om nu toch haar eigen kandidaten voor te dragen. Ook voor de Vlor werd met instemming van alle betrokken partijen een gelijkwaardige strategie gevolgd, maar hier moest het BSG door interne onenigheid afhan-

Gehakt

Over de 'theoretische basis' voor een Vlaamse universiteitsoverkoepeling, groeide er in de loop der maanden een consensus, en gingen de ideeën van de verschillende universiteitskoepels (Gent, Antwerpen en Leuven) steeds meer en meer in de richting van een volledig nieuwe overkoepeling, ook al omdat men vanuit VVS wel voortdurend beloftes kreeg over een op handen zijnde herstructurering, maar de feiten spijtig genoeg op zich lieten wachten.

Men begon binnen 'het overleg' zelfs aan de bespreking van een ontwerp van statuten. Opnieuw verklaarde de BSG-VVS-fractie zich akkoord om hierover mee te praten, maar voor haar dan "binnen het kader van de op handen zijnde herstruktureringen binnen VVS". Tegelijkertijd kwam men met een fijne glimlach meedelen dat in de tussentijd de fakulteitskring van de Kulak beslist had om toe te treden tot VVS: een bewijs dat men zelf kennelijk niet zo veel principiële bezwaren had tegen gelobby of manipulatie, en dat men de tijd die het interuniversitair overleg nodig had om tot eensgezindheid te komen, nuttig gebruikte had. Dat tijdens de bespreking rond de statuten het BSG-VVS het steeds nodig vond de voorstellen tot in den treure te amenderen en opnieuw ter tafel te brengen, bleek achteraf weinig meer dan een handig - maar effectief - vertragingmaneuver te zijn geweest.

Daarnaast maakte men van de aanslepende besprekingen en het uitblijven van een definitief universiteitsstandpunt ook gebruik om binnen de overkoepelingen van het Holt en Hocht de indruk te wekken dat er binnen de nieuwe, 'door Leuven geïnspireerde' overkoepeling nauwelijks bereidheid bestond voor een dialoog tussen universiteiten en hogescholen. Terwijl vanuit Loko (en meerpolaard Sora) de voorbije jaren meerdere initiatieven werden ondernomen waarbij de hogescholen werden betrok-

ALLEMAAL VRIENDJES IN DE VLUS

Met de nieuwe universitaire overkoepeling Vlus, die nu reeds meer dan tachtig procent van de Vlaamse universiteitsstudenten vertegenwoordigt, en in de toekomst hopelijk allemaal, hoopt men uiteindelijk te verhelpen aan de al jaren aanslepende afwezigheid van een op een brede basis steunende universitaire studentenvertegenwoordiging op Vlaams niveau. Los van elke verzuijing of politieke partij wil men daadwerkelijk werk maken van studenteninspraak, steunend op de jarenlange ervaring van de verschillende universiteitsoverkoepelingen.

Dat men zoveel mogelijk geprobeerde heeft om de democratische inspraak en controle door de basis te garanderen, mag blijken uit het feit dat alle Vlus-vergaderingen, alhoewel enkel de vertegenwoordigers vanuit hun overkoepeling stemgerechtigd zijn, tegelijkertijd open staan voor alle Vlaamse universiteitsstudenten. Op die manier wordt 'openheid van bestuur' (althans in theorie) hier niet herleid tot een slogan. Bij de stemverdeling en het kworum werd rekening

gehouden met de omvang van de instellingen, maar ook met de eigenheid van kleinere instellingen, waardoor het gevaar dat de grote universiteiten de 'kleintjes' zouden gaan domineren, tot ieders tevredenheid werd bezworen.

In haar voorlopig korte bestaan heeft de Vlus toch al van zich laten horen. Zo was er op 31 maart reeds een kleine, maar opgemerkte actie aan de deuren van het Vlir-gebouw tegen de verhoging van het inschrijvingsgeld. Een actie die trouwens plaatsvond in samenwerking met VVS - onder het motto 'eendracht maakt macht'. Rond dit hete hangijzer staan nog verdere acties in de steigers, en werkt de Vlus nu ook al in de verschillende Vlir-kommissies waarin zij vertegenwoordigers heeft. Men is allerminst van plan om, nu men zich eindelijk heeft kunnen verenigen, bij de pakken te blijven zitten. Als het aan de Vlus ligt, wordt het een lange zwoele zomer, maar vooral een hete herfst.

(WIP)

ken. Alhoewel de relatie tussen Loko en de hogescholen de laatste jaren zeker niet altijd vlekkeloos was (denken we maar aan de perikelen rond het decreet van Coens), maken de vertegenwoordigers van Groep T (Industria) reeds 2 jaar deel uit van de algemene vergadering van Sora (weliswaar zonder stemrecht). Ook andere hogescholen uit het Vlaamse waren in het verleden als waarnemer op deze vergaderingen aanwezig.

Weerom had ook dit manoeuvre van BSG-VVS kennelijk tot doel de eigen positie te verzekeren, want het was niet de groep van de hogescholen die binnen VVS (waarvan alle Holt- en verschillende Hocht-instellingen lid zijn) het hardst riep om radicale hervormingen, die niet zo ver afstonden van wat men binnen de universiteiten dacht. Reden genoeg dus voor de BSG-VVS-fractie om deze twee groepen zolang mogelijk gescheiden te houden, en er binnen VVS de nadruk op te leggen dat 'Leuven' nog steeds niet wou praten. Toen bleek dat er dan toch werd overlegd - weliswaar zonder medeweten van BSG - gaf dit natuurlijk aanleiding tot de nodige geïrriteerde opmerkingen.

In de marge van deze onderlinge verdachtmakingen en de vooropstelling van het eigenbelang vergaderden de koepels ijverig voort, om toch maar zo snel mogelijk tot een eendrachtige overkoepeling van en voor de Vlaamse universiteitsstudenten te komen, en zo definitief werk te kunnen maken van hun vertegenwoordiging op Vlaams vlak.

Uiteindelijk kwam er een tekst op tafel waarmee zelfs het BSG zich akkoord kon verklaren. Op 26 maart kwam dan ook de Vlus (Vlaamse Universiteitsstudenten) tot stand, waaraan onmiddellijk zes van de negen Vlaamse universiteitsoverkoepelingen hun goedkeuring hechtten: de Gentse Studentenraad (UG), Unifac (Ufsia), het Antwerps Studentenkorps (Ruca), Studentenwerkgroep (UIA) en Loko. De Algemene Studentenraad (KUB) trad

ook toe, zij het met de eis dat er onmiddellijk werk gemaakt werd van een dialoog met Holt en Hocht. Grote afwezig bleef het BSG, dat niet toetrad tot een overkoepeling buiten VVS, maar wel als waarnemer de vergaderingen van de Vlus zou bijwonen, naast Kulak en SCoCo (LUC) die ondanks herhaaldelijk aandringen niet deelnamen aan het gesprek.

Of de oprichting van de Vlus nu een definitieve breuk betekent met VVS, valt nog te bezien. Van die kant werd te meegedeeld dat men er in de - onderstussen eindelijk - hervormde statuten rekening mee heeft gehouden dat de Vlus integraal zou toetreden als universitaire geleding, om dan binnen VVS semi-autonoom verder te werken. Dit zou een soort federale opbouw betekenen van de organisatie, waarin de drie vleugels (Universiteit, Holt en Hocht) elk hun eigen werking hebben, maar daarnaast ook gezamenlijk beslissingen kunnen nemen. Of de Vlus zal ingaan op deze voorstellen tot 'unionistisch federalisme', blijft voorlopig nog een open kwestie. Wel zal zeer binnenkort werk gemaakt worden van een dialoog met de Holt- en Hochtvertegenwoordiging.

Wim Peeters

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal - 1 Splitsen in elektrisch geladen deeltjes 2 Aksepteer - Spaanse wijnsoort 3 Snel, gezwind - Mager, flets - Voegwoord 4 Voltlood - Beperkt - Persoon van rang en stand 5 Vaste stof - Priem 6 Melksuiker - Meterton 7 Beurt - Langharige hond 8 Maanstand - Oudromeinse munt - Kweke 9 Punt van behandeling - Geookt en gesteld vleessap 10 Verslagen.

Vertikaal - 1 Nakomeling van Jakob 2 Noorse naam - Inhoudsmaat voor wijn 3 Uitholling in een wand - Waarmarkt - Familied 4 Pers. vnv. - Europeaan - Zoogdier 5 Voorzetsel - Stad in Noord-Brabant 6 Uitlegkunde - Japans bordspel 7 Opstootje - Woordelijke inhoud 8 Bijwoord - Zoogdier - Is van belang 9 Pak - Krijgsgewoel 10 Vervoermiddel.

Tikken en Printen

op

Apple
Macintosh

Filmbank

Bondgenotenlaan 145
3000 Leuven
(Super City One, 3e verdiep)
016 23 38 17

KAVOR

HEERSER VAN HET RIJK DER
KERNACHTIGE LEVENSFILOSOFIËN

Nik

Grootste wereldkonferentie aller tijden

Rio: karnaval voor politiekers?

Het zou de grootste conferentie moeten worden die ooit op de aarde is gehouden. Haar doel is al niet veel bescheidener: de aarde redden. Op de United Nations Conference on Environment and Development (Unced) in Rio de Janeiro worden meer dan 20.000 kongresgangers verwacht. Staatshoofden, diplomaten, premiers, ministers, parlementsleden en hun ambtenaren maar ook wetenschappers en NGO-activisten uit 177 landen zullen begin juni voor het eerste milieumediastakel zorgen. Maar of het milieu er beter van zal worden, is nog maar de vraag.

Het milieu werd door de Verenigde Naties pas in 1972 voor het eerst op haar agenda geplaatst tijdens de United Nations Conference on the Human Environment (Unched) in Stockholm. Deze conferentie kwam er op aandringen van Zweden, dat toen voor het eerst met zware wouderste door zure neerslag gekonfronteerd werd.

De conferentie had vooral de verdienste voor het eerst de band te leggen tussen economische ontwikkeling en milieuproblematiek, alhoewel de VN toch de mens centraal bleef stellen. Het recht op een s... on leefmilieu werd weliswaar als een... fundamenteel mensenrecht erkend, maar dan vooral in relatie met de menselijke gezondheid. Het resultaat hiervan was dat men bij het zoeken naar oplossingen voorbijging aan de structurele oorzaken en enkel aandacht had voor randvoorwaarden, zoals het terugdringen van de bevolkingsgroei. Hierdoor gaf men expliciet te kennen dat niet de structuur van de economie of van de maatschappij aan de basis lag van de teloorgang van het milieu, maar wel de mensen zelf.

De landen van de Derde Wereld beschouwden al die aandacht voor de milieuproblemen eerder als een manoeuvre van het rijke Noorden om de ontwikkeling van het Zuiden af te remmen, om zelf een grotere economische groei te kunnen realiseren. In het Noorden hadden de nieuwe sociale bewegingen (derde wereld-, milieu- en vredesbewegingen) eveneens problemen om bij de massa een radicale langetermijnvisie op de milieuproblematiek ingang te doen vinden. De publieke opinie werd in die tijd nog hoofdzakelijk bereid door de Amerikaanse militaire interventie in Vietnam, die ook op het vlak van het milieu een regelrechte ramp betekende: uitgestrekte bossgebieden werden vernietigd door het gebruik van

chemisch oorlogstuig zoals Agent Orange.

Technologie

Een volgende stap in het denken van de VN over milieu en ontwikkeling was de oprichting in 1983 van de Brundtlandkommissie (officieel de United Nations World Commission on Environment and Development). Deze commissie werd bij het grote publiek vooral bekend door haar rapport 'Our Common Future' (1987), die het begrip 'duurzame ontwikkeling' definitief lanceerde. Twee jaar terug werd dan besloten om in 1992 een topconferentie te houden om de ideeën van dit rapport in concrete strategieën en plannen te vertalen.

Twintig jaar na de Unched-conferentie in Stockholm moet men echter vaststellen dat van de toen geformuleerde objectieven weinig bereikt is. Men kan immers moeilijk beweren dat ons economisch systeem momenteel niet langer winst-maar wel mens- en milieugeoriënteerd is, dat Derde-Wereldlanden redelijke prijzen krijgen om ondermeer aan milieubeheer te doen, of dat wetenschap en technologie momenteel ten dienste staan van de milieubescherming - nochtans de drie belangrijkste principes uit de Verklaring van Stockholm. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat op de Unced-conferentie vele van de objectieven van Stockholm gewoon terug overgenomen worden.

Groei

Tijdens de voorbereidingen van Unced bleek nog maar eens hoe sterk het Noorden zo'n conferentie overheerst. Net zoals in de Gatt-conferentie slaagt het Noorden ook hier om vanuit haar veel sterkere (economische) positie veel beter voorbereid aan de onderhandelingsstafel te verschijnen en vanuit een machtspositie te onderhandelen. Toch beweert het Noorden dat de Unced-conferentie uiteindelijk het algemeen welzijn van onze planeet tot doel heeft. Deze 'altruïstische' voornemens worden weerspiegeld in het streven naar een 'duurzame ontwikkeling'. Er kunnen echter op zijn minst enkele vraagtekens worden geplaatst bij de ideologische invulling van dit begrip.

In tegenstelling tot de ekologistische benadering, stellen de verantwoordelijken van het rijke Noorden dat bij het streven naar een duurzame ontwikkeling, economische groei de oplossing is voor de problemen van het arme Zuiden (dat nu reeds zijn natuurlijke hulpbronnen aan het uitputten is). Volgens deze redenering profiteert het Zuiden vroe of laat ook van de groei in het Noorden.

Blijkbaar vertrekken momenteel zelfs de teksten van de VN van een wereldorde die gedomineerd wordt door het Noorden.

Nochtans zorgt die wereldorde, zwerend bij de ideologie van de groei, er al enkele decennia voor dat drie miljard mensen op deze planeet tot armoede veroordeeld zijn, dat één miljard mensen elke nacht hongerig gaan slapen en dat 82.000 mensen per dag sterven van de honger of aan een armoede-ziekte. Het recente 'Wereldrapport over de menselijke ontwikkeling 1992' van het United Nations Development Plan (UNDP) zet nog maar eens de internationale economische verhoudingen in onze duale maatschappij op een rijtje. De kloof tussen rijk en arm is de laatste dertig jaar verdubbeld; de 20% rijksten van de wereldbevolking verdienen 150 (!) keer meer dan de 20% armsten. De rijke landen verbruiken daarenboven 70% van de energie, 85% van het hout en 60% van het voedsel.

Hersenen

Wanneer die armste landen via hun economische groei deze kloof zouden moeten dichten, zal deze een stuk sterker moeten stijgen dan in de voorbije decennia. Robert McNamara, voormalig president van de Wereldbank, gaf zelf toe dat zelfs wanneer de groei in de ongeveer 100 ontwikkelingslanden zou verdubbelen, enkel zeven van hen binnen de 100 jaar de kloof zouden dichten. Negen andere zouden binnen de 1000 jaar de kloof dichten. Hoeveel millennia de 84 andere nodig hebben, werd niet meer berekend.

Het blinde geloof in economische groei neigt echter ook nog vanwege andere redenen naar het waanzinnige. Dergelijke redenering gaat immers volledig aan de ekologische grenzen voorbij. Als in het Westen de gematigde economische groei van de laatste jaren blijft aanhouden, konsumeren onze kinderen vier keer meer dan ons. Op het einde van ons leven zou er in België 64 keer meer gekonsumeerd worden. Het zou duidelijk moeten zijn dat dit nu niet direct de weg is naar een maatschappij waarin "de huidige generatie Belgen in haar behoeften voorziet zonder daarmee de vervulling van de behoeften van de rest van de wereld of van de komende generaties in gevaar te brengen".

Sommigen geloven dat onze wetenschap ten gepaste tijde wel ter hulp zal snellen, en dat allerhande technische hulpmiddelen de nadelige effecten van een onbelemmerde economische groei zullen wegwerken. De wetenschap kan er inderdaad voor zorgen dat wanneer het economisch oninteressant wordt voor de vetstoffen op walvissen te jagen,

Of zag u liever een kongresgebouw?

(foto Karel De weerd)

er vervangprodukten zullen gevonden worden, maar uiteindelijk kan geen enkele technologie uitgeroide diersoorten opnieuw tevoorschijn toveren of beschadigde ecosystemen herstellen.

Naast haar geloof in de economische groei is het eveneens opvallend hoe de Unced-conferentie bij haar benadering van de milieuproblematiek voorbijgaat aan een structureel probleem zoals het schuldenlastvraagstuk. Alhoewel hierdoor elk jaar 50 miljard dollar uit de Derde Wereld wegstroomt, weigert het Noorden opnieuw om op dit vlak toegevingen te doen. Het Zuiden heeft echter al vaker te kennen gegeven dat deze structurele problemen de echte oorzaken vormen van de milieuproblemen in de Derde Wereld.

Volgens de Maleisiër Martin Khor, voorzitter van Netwerk Derde Wereld, legt het Noorden zijn niet-duurzame ontwikkelingspatronen op aan het Zuiden via de Wereldbank, het IMF en de Gatt: "Wij kunnen meteen de ontginning van het tropisch regenwoud met 80% verminderen als de industrielanden voor het hout de juiste prijs willen betalen, want dan blijven onze inkomsten dezelfde". Hij beweert trouwens dat het resultaat van deze wereldtop al bij voorbaat gekompromitteerd is door "de botte weigering van het Noorden om de hervorming van de werkwijze van de Wereldbank op de agenda te plaatsen".

Ook de NGO's hebben enkele weken

geleden al een vernietigend oordeel geveld over de resultaten die tot nu toe op de voorbereidende vergaderingen bereikt zijn. Zij stellen vast dat het Noorden weigert om de echte problemen zoals de consumptiepatronen, handelsbarrières, afvalstromen en biotechnologie bij de wortel aan te pakken. Novib, het Nederlandse NCOS, meent dat Rio zal uitdraaien op een "mistlukking van historische omvang die de aarde en haar bevolking zich niet kunnen veroorloven".

Toch beklemtoont Maurice Strong, sekretaris-generaal van de Unced, in talloze vraaggesprekken en redevoeringen dat deze 'Earth Summit' de laatste kans is om de verloedering van de aarde op wereldschaal aan te pakken. Gebeurt dit niet, dan wordt de kloof tussen arm en rijk nog dieper hetgeen onherroepelijk zal leiden tot een oorlog tussen Noord en Zuid.

Weliswaar heeft Unced ook zijn verdiensten: voor het eerst kunnen NGO's min of meer als volwaardige partners deelnemen aan een VN-conferentie, die oorspronkelijk als ontmoeting tussen politici en wetenschappers bedoeld was. Bovendien zal de milieuen ontwikkelingsproblematiek enkele weken in het toppunt van de belangstelling staan, wat voor de sensibilisatie van het grote publiek niet mag worden onderschat.

Pieter Vandekerckhove

EEN GROENE BIJBEL

Op de laatste voorbereidende vergadering voor de Rio-conferentie werd in moeizame onderhandelingen uiteindelijk toch overeenstemming bereikt over de 'handleiding om de aarde te redden'. Vijf weken lang werkten honderden wetenschappers, NGO'ers, diplomaten en lobbyisten aan het 'Handvest voor de aarde', een tekst die dezelfde status zou moeten krijgen als de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens.

Het rijke Noorden was hierbij vooral geïnteresseerd in een korte maar inspirerende tekst die, zoals een Europees delegatielid het formuleerde, elk kind boven zijn bed zou moeten kunnen hangen. Hierop replekeerde een Sri-Lankese vertegenwoordiger dat in zijn land heel wat kinderen geen bed hadden, noch konden lezen...

In het eerste grondbeginsel wordt gesteld dat de mens in het middelpunt van de zorg voor een duurzame ontwikkeling moet staan, en het recht heeft op een gezond en productief leven in harmonie met de natuur. In punt twee wordt er gewezen dat de staten het soeverein recht hebben om hun eigen hulpbronnen te exploiteren, overeenkomstig hun eigen milieuen ontwikkelingsbeleid, waarbij ze er wel moeten voor zorgen dat dit geen schade berokkent aan het milieu van andere staten of van gebieden die buiten hun grenzen vallen. Grondbe-

ginsel vier stelt dat de milieubescherming een integraal bestanddeel van een duurzaam ontwikkelingsproces moet zijn, en niet afzonderlijk kan worden beschouwd.

Verder wordt gezegd dat alle staten en volkeren moeten samenwerken voor het uitroeien van de armoede, als onmisbare voorwaarde om tot een duurzame ontwikkeling te komen en dat vrouwen een vitale rol hebben in het beheer van het milieu en de ontwikkeling. Vrede, ontwikkeling en milieubescherming zijn onderling afhankelijk en niet te scheiden.

Opmerkelijk bij dit handvest is grondbeginsel 15, waarin gestipuleerd wordt dat staten "op zo groot mogelijke schaal" voorzorgsmaatregelen moeten nemen. Dit impliceert immers dat er dringend werk moet worden gemaakt van een vermindering van de CO₂-uitstoot, ook al beweren een aantal landen (de VS op kop) dat nog niet voldoende bewezen is dat hierdoor het broeikas effect kan worden tegengegaan. De expliciete verwijzingen in het manifest naar een duurzame ontwikkeling zorgden ervoor dat konservatief Amerika erop staat dat Bush niet naar Rio gaat. Volgens hen staat duurzame groei uiteindelijk gelijk met negatieve groei. Of hoe relatief de bekommernis voor het milieu wel is.

(PVDK)

De verdraagzaamheid van de pedagogische kring wordt tegenwoordig zwaar op de proef gesteld. Vorige week dinsdag om vier uur 's morgens werd voor de tweede maal een ruit ingegooid van hun fakbar Peekaa. Voor de tweede maal midden in de 'Hand in Hand' affiche. Klootzakken genoeg in Leuven, blijkaar. (foto Karel De weerd)

KUL-eredoktor van zonden ontsmet Einde van oorlog?

In medische en farmo-industriële middens woedt reeds een tiental jaren een heuse oorlog tussen het wetenschappelijk team van het gerenommeerde 'Institut Louis Pasteur' uit Frankrijk en de Amerikaanse vorser Robert Gallo: beiden noemden zichzelf ontdekker van het Aids-virus. Omwille van die prestatie werd Robert Gallo doctor honoris causa aan de KU Leuven. Vandaag ziet het er naar uit dat deze controversie een voorlopig eindpunt bereikte: een Amerikaanse rechtbank oordeelde dat Gallo de Fransen niet 'moedwillig heeft geplaagd'.

Het moet een voorteken geweest zijn: de manier waarop Gallo in december '86 aangeduid werd als eredoktor van de KU Leuven, had meer weg van *gesjoemel* dan van een ordelijke procedure. De definitieve goedkeuring van KUL-eredoktors vindt plaats op een vergadering van Akademische Raad. In december '86 was de Zuid-Afrikaanse bisschop Hurley voorgedragen, maar de man was dat jaar verhandeld. Een beetje als 'tweede keuze' kwam plots Robert Gallo op de proppen. Veto vermeldde in '86 dat Gallo "gauw gauru tussen de soep en de patatten" werd uitgekozen, en dat - toch wel bijzonder merkwaardig - op dat eigenste moment Gallo reeds gekontakteerd was. Voor alle duidelijkheid: doorgaans worden eredoktors pas gekontakteerd na de beslissing op Akademische Raad.

Nog merkwaardiger is dat Gallo op het moment van zijn aanduiding als eredoktor reeds hoorlijk in opspraak was geraakt als 'ontdekker' van het Aids-virus (zie kader 'Kronologie...'). De meeste leden van Akademische Raad zullen dat wellicht niet geweten hebben, de verantwoordelijken van de fakulteit Geneeskunde die Gallo hebben voorgedragen, kenden ongetwijfeld de controversie die op dat moment de hele medische wereld beroerde. In normale omstandigheden doet de KU Leuven haar uiterste best om haar keuze te laten vallen op *onberispelijke* wetenschappers die de instelling niet in opspraak zouden kunnen brengen, ook niet in de toe-

komst. Gallo behoorde alleszins niet tot die laatste categorie.

De eerste echte resultaten inzake de bestrijding van Aids worden in '83 behaald door het prestigieuze Franse 'Institut Louis Pasteur'. Zij slagen erin een virus te isoleren dat 'LAV' genoemd wordt, en publiceren hun gegevens nog datzelfde jaar in 'Science'. Bovendien ontwikkelde het Franse team aan de hand van 'hun' virus een bloedtest, waarvoor zij een patentaanvraag indienden. Het labo van Gallo krijgt uit Parijs meermalen kulturen toegezonden met dat virus.

In '84 toont Gallo aan dat 'HTLV-III', een door hem geïsoleerd virus, de ziekte Aids veroorzaakt. Ook het labo van Gallo ontwikkelt een bloedtest, die vrij snel door de Amerikaanse overheid gepatenteerd wordt. De wetenschappers van het 'Louis Pasteur Instituut' betichten haast onmiddellijk Gallo ervan dat hij zijn virus 'gepikt' zou hebben, dat 'HTLV-III' identiek is aan 'LAV'. Het minste wat gezegd kon worden is dat de Franse argumenten steek hielden. Een genetische analyse had immers uitgewezen dat beide virussen 'zeer nauw' met elkaar verwant waren, om niet te zeggen kwasi-identiek. Na verloop van tijd blijkt dat de patiënten waarvan 'HTLV-III' afkomstig zou zijn, helemaal niet seropositief zijn. Een onafhankelijk team wetenschappers ontdekt niet minder dan twintig fouten in Gallo's artikel in 'Science' waarin hij HTLV-III voorstelt, een artikel van vier pagina's. En om zichzelf nog verder in de blubber te

Gallo anno 1987.

(foto archief)

werken, heeft Gallo hierbij de Franse foto's gepubliceerd...

Om maar te zeggen dat, toen de KU Leuven in februari '87 het lint van eredoktor rond de schouders van Gallo hing, zij perfect op de hoogte was van het feit dat de man toen al in een ellenlange juridische procedure verweerd was. Een procedure, die momenteel op haar einde lijkt te lopen. Op 18 april pakte het Franse dagblad 'Libération' uit

met een vertrouwelijke nota van de Amerikaanse overheid, waarin Gallo officieel werd wiggewassen. Hem werd enkel 'onzorgvuldigheid' verweten, geen 'plagiaat'. Zo werden Gallo's fouten in 'Science' niet toegeschreven aan 'kwade wil', maar aan "een slechte communicatie tussen de co-auteurs". Toch merkwaardig, zo'n slordigheden op dat niveau.

Walter Pauli

Migranten over zichzelf

Zouhair Elarbi, Kattabi en ko.

'Het migrantenvraagstuk' is in België al sinds enkele jaren onderwerp van hoogoplopende discussies. Anders dan vroeger wordt er tegenwoordig niet alleen over, maar ook *mét* migranten gepraat over verschillende aspecten van de brede migrantenproblematiek in ons land. Ruud Martens is werkzaam bij de Antwerpse Academie voor de lokale en regionale besturen en interviewde 26 migranten voor zijn boek 'Van Adamo tot Zamouri'. Martens wil met zijn boek voor een groot publiek informatie beschikbaar stellen over honderdduizenden van onze landgenoten die veel te lang niet aan het woord gekomen zijn.

'Belgische migranten over Belgische migranten', de ondertitel van het boek, is in feite een vlag die maar de helft van de lading dekt. Er zijn inderdaad de (oppervlakkige) interviews met gekende migranten zoals Salvatore Adamo en Sandra Kim en de (veel interessantere) gesprekken met onbekende migranten zoals Zouhair Elarbi, een Marokkaanse huisarts in Borerhout, of Khadija Zamouri, een Marokkaanse uit Brussel die in Leuven Oosterse filologie studeert. Maar het boek bevat meer dan interviews alleen.

Drukkingsgroep

Elk interview wordt afgewisseld met informatieve bijdragen. Zo komt de geschiedenis van de immigratie aan bod, het probleem van de vrouwenemancipatie en het stemrecht, maar ook onderwijs, huisvesting en kriminaliteit worden behandeld. Tenslotte wordt er ingegaan op racisme en migrantenhaat, de rol van de overheid en het probleem Antwerpen. Elk van die topics wordt toegelicht met veel cijfermateriaal en onderzoekgegevens. Ook de visie van het Vlaams Blok wordt verschillende keren besproken en telkens worden de eisen en conclusies van het Blok met de gegevens in de hand weerlegd en naar de prullenmand verwezen. Nochtans waarschuwt Martens er voor de wrevet in verband met de migranten niet te onderschatten. Zo moet men zich niet blind staren op de Vlaams-Blokstemmers. Uit een onderzoek van professor Jaak Billiet van de KU Leuven blijkt dat in alle partijen mensen zitten met een uitgesproken negatieve houding ten opzichte van migranten.

De interviews op zich bieden het voordeel dat mensen die niet in contact komen met migranten nu toch ook de

maat die zijn er volgens hem nauwelijks. Zij zien wel een groeiende sympathie voor de nationalistische overal ter wereld, terwijl volgens hen het nationalisme de ziekte van de eenentwintigste eeuw is.

De rol van de media in België wordt eveneens kritisch bekeken. De komst van VTM heeft negatieve gevolgen gehad voor de berichtgeving over migranten. Onderzoek toont aan dat migranten meestal de media halen bij opvallende incidenten en sensationele conflicten, vooral wanneer die van gewelddadige aard zijn. Ondertussen lijkt er hier beterschap op te treden en zowel bij VTM als bij BRTN is er sinds kort plaats voor een migrant op het scherm. Farouk Ozgunes en Fethi Gümiş geven hun mening over de rol van de media. Zij reageren tegen het bevooroordeeld kijken van de westerse intelligentsia, maar ook Fatima Bali, Agaley-gemeenteraadslid in Antwerpen, krijgt een veeg uit de pan. Zij is volgens Gümiş niet bekwaam, en daarmee zou ze de vooroordelen tegenover migranten bevestigen. Gümiş houdt een pleidooi voor echte interesse bij migranten die een meer vooraanstaande rol gaan spelen. Hij besluit dat de kwaliteit de norm moet zijn en dat men niet zomaar iemand moet binnenhalen als uitgangspunt te dienen.

Koranvrouwen

De positie van de vrouw in de islam wordt grondig bekeken. Al wordt er vaak gediscussieerd over de vraag of mannen en vrouwen in de islam dezelfde rechten hebben, in de praktijk heeft men er toch maar een mannenwereld van gemaakt. In het westen is dit, ondanks alles, minder het geval, en studeren meer en meer migrantenmeisjes verder. Op de vraag wat zij jaar in 1985 geboren dochtertje uit de westerse wereld wil megeven, antwoordt Zahra Tahri dan ook: "De emancipatie van de vrouw". Op de vraag hoe vrouw-(on)vriendelijk de Koran is, zegt Khadija Zamouri het volgende: "Ik vind hem heel dubbelzinnig. Er staan heel mooie passages in over het respect dat je aan je vrouw moet betonen, maar er staat ook in dat je ze af en toe mag terechtwijzen. Zo staan er nog wel meer tegenstrijdigheden in."

Een aantal (genaturaliseerde) migranten heeft al geprobeerd om het als politiegagent waar te maken. De conclusie uit hun ervaringen is dat de inschakeling van migranten-politiegagenten in sommige korpsen wel lukt, volgens Ruud Martens vooral omwille van de persoonlijkheid van enkele spijfiguren in het korps. Dat de inschakeling elders niet lukt, ligt dan waarschijnlijk aan de meer racistische ingesteldheid van figuren binnen politie en BOB, zoals bijvoorbeeld blijkt uit verschillende ervaringen in het Antwerpse. In het boek worden op

basis van een kollektium van het Centrum voor Politicustudies een aantal mogelijke verbeteringen in de relaties van de migranten met de politie gesuggereerd.

Kleinhandelaars

Het terugkeerprogramma van het Vlaams Blok en de PVV, "Partij Voor Vreemdelingen terugkeer" krijgt een sterk argumenteerd 'neen' als antwoord. Het Vlaams Blok vindt dat we in Vlaanderen met 250.000 mensen zitten "die een bedreiging vormen voor onze eigen volksaard". Het effect van een massale verhuis van migranten is echter niet alleen een kwestie van 'volksaard', maar ook van economische groei. In Montbéliard, vlakbij Besançon, leidde de vertrekpremie voor 1.600 migranten in de plaatselijke Peugeot-fabriek tot het failliet van vele kleinhandelaars en een sociale woningmaatschappij, de sluiting van meerdere schoolklassen en een grotere werkloosheid. Wat zou dan het effect zijn van zo'n terugkeer bij Ford-Genk?

Personeelsdirecteur Marcel Kellen van Ford-Genk in De Standaard van 28 maart: "Twintig procent van het werknemersaantal van bijna 13.000 heeft niet de Belgische nationaliteit. Dat komt omdat we voor iedereen dezelfde criteria hanteren, en niet kijken naar nationaliteit of afkomst. Let op, we voeren helemaal geen positieve discriminatie voor vreemdelingen, maar we weigeren niemand die door onze selectieproeven komt."

Hoe je het echter ook voorstelt: een aantal mensen wil niet aanvaarden dat migranten evenwaardig zijn en evengoed in onze maatschappij functioneren als Belgen. Necati Yurdudal, mijnwerker in Zolder, zegt: "De huidige maatschappij is erg gematerialiseerd en geïndividualiseerd. Daar komen problemen van. Mensen hebben minder contact met elkaar, geven minder om elkaar en daardoor ontstaan er minder kansen op dialoog en vreedzame oplossingen. In de hoofden van de mensen leven steeds meer stereotypen over de anderen, en dat wordt nog versterkt door de media."

'Van Adamo tot Zamouri' is een vlot boek vol kostbare informatie over migranten, en wil er toe bijdragen onze relatie met gemigreerde landgenoten te verbeteren. Wie wil weten wat Belgische migranten zelf denken over 'het migrantenvraagstuk', weet nu waar hij terecht kan.

Ronny Tielens

Ruud Martens. *Van Adamo tot Zamouri, Belgische migranten over Belgische migranten. Kritiek. 274 pagina's, 695 frank.*

KRONOLOGIE VAN EEN KONTROVERSE

januari 1983: Luc Montagnier isoleert een nieuw virus, het 'LAV'.

mei 1983: De ploeg van Montagnier publiceert de gegevens omtrent 'LAV' in het wetenschappelijke tijdschrift 'Science'.

juli '83: Het Louis Pasteur-Instituut stuurt een kultureel met daarin het virus naar het labo van Gallo.

september '83: Gallo krijgt nieuwe kulturen van het Louis Pasteur-Instituut, onder de uitdrukkelijke voorwaarde ze niet aan te wenden voor commerciële doeleinden. december '83: Het Louis Pasteur-Instituut doet een aanvraag tot patent bij het USOP, de bevoegde dienst in de VS.

april '84: Het Amerikaanse State Department voor Volksgezondheid verleent aan Gallo het patent op het virus.

januari '85: Een vergelijkende analyse tussen LAV en HTLV3 wijst uit dat ze beiden nagenoeg identiek zijn.

juni '85: Gallo verkrijgt een brevet voor commerciële exploitatie, namelijk voor een diagnose van het Aids-virus.

december '85: Het Louis Pasteur-Instituut daagt het National Institute of Health voor de rechtbank - zij willen erkend zien dat 'hun' virus het oudste is.

april '86: De hogervermelde USPO geeft de Fransen gelijk.

februari '87: De KU Leuven verleent Robert Gallo de graad van doctor honoris causa.

maart '87: Er komt een compromis uit de bus. Er er wordt een 'dubbel vaderschap' van het virus erkend, wat een dubbele inning van mogelijke royalties toelaat.

november '89: De 'Chicago Tribune' onthult dat het virus van Robert Gallo gewoon 'gepikt' zou zijn uit de Franse monsters. De conclusie van de krant luidt dat de ontdekking van Gallo bijgevolg niets anders kan zijn dan een 'stom toeval' of een 'diefstal'.

maart '92: Een Amerikaans rapport erkent verschillend onvolkomenheden bij Gallo, maar besluit dat het plagiaat alleszins niet bewust gebeurde. (WP)

Belgische student huwt niet (meer)

Volgende maand verschijnt er van de Juridische Dienst en de Sociale Dienst van de KU Leuven een vernieuwde brochure voor gehuwde studenten. In een zevental hoofdstukken worden een aantal wettelijke en sociale aspecten besproken met betrekking tot huwen, wonen, kinderbijslag, verzekering, studietoelagen, belastingen en militie. Veto sprak over de juridische en sociale elementen van trouwen met Frans Devenyns van de Sociale Dienst, over het kerkelijk huwelijk met Jan Dumon, pastor van de Universitaire Parochie en over de 'praktijk' met derde-cyclusstudent Hans, die reeds twee jaar gehuwd is met Ann, een verpleegster.

Uit recente cijfers van het studentensekretariaat blijkt dat er momenteel 1527 geregistreerde gehuwde studenten in Leuven studeren. Op een totale studentenbevolking van zowat 25.000 eenheden betekent dit dat 6,1% van de studenten gehuwd is. 979 onder hen (64,1%) zijn mannen, 548 (35,9%) zijn studentinnen. Wanneer een differentiatie wordt gemaakt naar het studieniveau van de gehuwden, valt het op dat een meerderheid van 59,8% uit het derde-cyclus-onderwijs komt (684 mannen en 229 vrouwen), maar toch nog 415 studenten in de tweede cyclus vertoeven (27,2%, ongeveer evenveel mannen als vrouwen) en 73 onder hen kandidatuurstudenten zijn (4,8%). De resterende 8,3% van de gehuwde studenten zijn ingeschreven voor afzonderlijke vakken.

Een kleine 36% van het totaal aantal getrouwde studenten komt uit het buitenland en is vooral ingeschreven in derde-cyclusprogramma's (448 van de 548 studenten of 81,8%). Dit betekent dat 49,1% van het aantal derde-cyclusgehuwden buitenlandse studenten zijn. Binnen deze groep van buitenlandse gehuwde studenten, zijn er 404 mannen (73,7%) en 144 vrouwen (26,3%).

Deze cijfers zijn uiteraard het aantal 'aangegeven' huwelijken op het studentensekretariaat. Enkel eerstejaarsstudenten vullen een uitgebreide enquête in waar onder meer gepeild wordt naar hun burgerlijke stand. De ouderejaars kunnen op hun inschrijvingsfiche wel aangeven dat hun burgerlijke staat in de loop van het vorige academiejaar gewijzigd is, maar zij doen dat niet altijd. Toch kan gesteld worden dat het reële aantal gehuwde studenten niet veel hoger zal liggen dan de hierboven aangehaalde cijfers. Het relatief hoog aantal tweede-cyclusstudenten situeert zich vooral binnen de faculteit geneeskunde (55) en de bijkomende licentie ziekenhuisbeleid (66). Vele geneeskundestudenten wachten niet tot het einde van hun lange studies om te huwen. Ook in de faculteit Wijsbegeerte en Letteren ligt dit aantal vrij hoog (46), omdat daar nogal wat tetsjaarstudenten aan te treffen zijn.

Het nog hogere aantal getrouwde studenten uit de derde cyclus is niet zo verbazingwekkend, aangezien hier ook de doktorandi bijgerekend zijn, die als ze een beurs van het NFWO krijgen, toch iets verdienen. "Door de gewijzigde wetgeving kunnen mensen die een tijdje gewerkt hebben of die een loopbaanonderbreking nemen opnieuw gaan studeren. Ook zij maken deel uit van dat aantal", nuanceert Frans Devenyns. Daarenboven maken vele vrije onderzoekers, meestal buitenlanders, vooral uit de faculteiten geneeskunde, wetenschappen en toegepaste wetenschappen deel uit van dit cijfer. "Het sociaal leven is niet zo studentvriendelijk en is de studentensituatie voor velen te artificieel om te trouwen. De studiedruk is nog vrij hoog." Dat zegt ons Jan Dumon, pastor van de Universitaire Parochie, die verder meent dat er

wellicht ook een aantal samenwonende studenten zijn zonder dat het 'huishoudentje houden' er al echt bijhoort. Wat betreft de studiedruk ervaart het Hans het wel anders. Door het samen leven en rennen van een huishouden, is hij minder geneigd om achter de boeken te kruipen. Ook het echte studentenleven is achter de rug, volgens Hans.

Volgens Jan Dumon vinden de meeste huwelijken plaats op het einde van de studies tot één jaar na het afstuderen, en dus niet tijdens de studies zelf. Dit merkt hij eveneens aan het aantal huwelijken die binnen de Universitaire Parochie jaarlijks verbonden worden. Iedere student, ongeacht zijn verblijfplaats en elk personeelslid van de KU Leuven, met inbegrip van de Regaschool en het Sint-Elisabeth-instituut voor Verpleegkunde, die in het Leuvense woont en alle gezinsleden die onder hetzelfde dak wonen, zijn de facto lid van de Universitaire Parochie en mogen in de Begijnhofkerk trouwen. Voor de studenten geldt het principe dat ze tot ten laatste negen maanden na hun laatste academiejaar in de Sint-Jan-de-Doperkerk mogen trouwen. Deze groep vertegenwoordigt dan ook het merendeel van de zestig huwelijken die in de Universitaire Parochie gevierd worden. Slechts een vijftal huwelijken vinden plaats tussen studenten. Derde-cyclusingeschrevenen zijn hier niet inbegrepen.

Vroeger lag het aantal studentenhuwelijken hoger om de eenvoudige reden dat het toen ondenkbaar was samen te leven zonder getrouwd te zijn. In het begin van de jaren tachtig werd er eerder geopteerd voor ongehuwd samenwonen, maar de laatste jaren neemt het aantal huwelijken terug toe. "Aspecten zoals gezin, trouw en geborgenheid staan nog steeds hoog op de waardenladder, ook bij jongeren", aldus Jan Dumon. Hij meent ook dat, wanneer jongeren toch beslissen om voor de kerk te trouwen, dat doen uit overtuiging en niet om de ouders tevreden te stellen, zoals men vaak beweert. "Het is niet omdat jongeren minder naar de mis gaan dat ze niet met elkaar trouwen uit overtuiging. Het is belangrijk dat het echt is, authentiek." De situatie is nu eenmaal veranderd en dat zou, nog steeds volgens Dumon, zich ook moeten vertalen in een aangepast taalgebruik in het Handboek voor Gehuwden, dat door de Universitaire Parochie wordt uitgegeven.

Op juridisch en sociaal vlak bestaan er voor gehuwde studenten zeker geen extra voordelen ten opzichte van de andere gehuwden. Zij vallen onder dezelfde wettelijke bepalingen.

Devenyns: «Gehuwde studenten worden in de reglementering niet in de watten gelegd. Een student die gehuwd is, blijft nog steeds student inzake ziekteverzekering, kinderbijslag en studietoelagen. Het is een misvatting te denken dat een gehuwde student financieel gehonoreerd wordt in zijn statuut. Een gehuwde student die

geen studietoelage heeft op basis van de inkomsten van de ouders, zal daar na zijn huwelijk ook geen recht op krijgen tenzij zijn partner een inkomen heeft dat beneden een bepaalde grens ligt. Als twee gehuwde studenten vroeger geen studietoelage hadden, zullen zij daarop ook geen recht krijgen door te huwen omdat gerefeerd wordt naar het inkomen van de respectieve ouders. Dit feit is voor vele mensen die langs komen een opdoffer.»

Toch zijn er een aantal voordelen verbonden aan het gehuwd zijn. Vooral wanneer een student gehuwd is met iemand die werkt, zijn er fiscale voordelen. Het is dan namelijk zo dat maximaal 30% van de inkomsten van de werkende partner voor de belastingen overgehouden wordt naar de niet arbeidende, in casu de student. Een ander voordeel situeert zich op het vlak van de militiewetgeving. Een gehuwde man wordt, wanneer hij dat wenst, zo dicht mogelijk bij de woonplaats gekazerneerd. Zo vervulde Hans zijn legerdienst in de Parkstraat terwijl hij een appartement huurde op Camilo Torres. Ondertussen kan hij verder werken aan zijn eindverhandeling. De sociale dienst van de KU Leuven komt wel aan de noden van gehuwde studenten tegemoet, onder bepaalde voorwaarden.

Devenyns: «Wanneer de studenten aan het einde van hun studies zijn, geven wij in principe renteloze leningen; wanneer het kandidatuurstudenten betreft willen we hen niet nodeloos belasten met een schuldenlast en komen zij in aanmerking voor een toelage. Daar waar de wet tekort schiet om iemand een leefbaar inkomen te verschaffen, geven wij soms bijkomende financiering die niet moet worden terugbetaald. Ik heb wel de indruk dat de meeste gehuwde studenten goed weten waaraan ze beginnen en hun budget grondig uitbalanceren. Anderen worden voor voldoende feiten geplaatst. Vooral voor die studenten moeten we bijspringen. Ook wanneer er conflicten zijn met de ouders en deze financieel niet meer willen tussenkomen, kunnen we hulp

bieden. Het principe van de dienst is dat de studies prioritaair zijn en niet mogen worden gedwarsboord door individuele of materiële problemen. Dit geldt trouwens eveneens voor niet-gehuwde studenten. We helpen de gehuwden ook onrechtstreeks door goedkope huisvesting te zoeken en door jobs aan te bieden.»

«Wat betreft de huisvesting hebben wij een aantal studio's en appartementen ter beschikking in Camilo Torres, Holleberg, Terbank en Sedes. Daarnaast zijn er ook een aantal koppels die in het Groot Begijnhof, het Pauscollege of op prive-studio's of in een huize in de stad wonen.»

Hans getuigt dat je met één wedde wel kan overleven, op voorwaarde dat je zuinig leeft. Tijdens zijn legerdienst verdiende hij daarenboven een (mimie) soldij en had Ann recht op een (bescheiden) militievergoeding. Het is soms wel frustrerend voor de niet-verdienende partner om afhankelijk te zijn van het inkomen van de andere. Ook Hans ervaart die situatie als "vervelend". Op het vlak van huisvesting huurden Ann en Hans een appartement op Camilo Torres voor ongeveer 8000 frank per maand.

Een deel van die woongeligheden wordt eveneens verhuurd aan buitenlandse studenten. Zij krijgen speciale beurzen. Vaak schatten zij de levensduur in België verkeerd in en geraken daardoor in moeilijkheden. Toch heeft deze categorie studenten nog met een aantal wan-toestanden te kampen.

Dumon: «Veel gehuwde buitenlandse studenten leven hier als celibatairen omdat hun echtgenoot(en) en/of het gezin geen toestemming krijgt om na te reizen. Het is namelijk nog steeds de regel dat eerst de student naar België komt en pas daarna de familie. De traagheid waarmee België visa verleent aan de partners van buitenlandse studenten is bedroevend en berokkent nodeloos leed. Het kan tussen drie maanden en een jaar duren vooraleer alle documenten in orde zijn.»

Patrick Staudt

Voor studenten blijven de kerkeuren dicht.

(foto Rob Stevens)